

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีต่าง ๆ ส่งผลให้ประเทศต้องเร่งพัฒนาตนเองเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง และสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ ซึ่งกระแสการเร่งพัฒนา และสภาพเศรษฐกิจที่บีบรัด ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยให้เกิดการแข่งขัน มีค่านิยมทางวัตถุสูง เกิดการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองมากกว่าส่วนรวม ขาดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทำให้เกิดภาวะขาดสมดุลทั้งทางจิตใจและวัตถุ ดังนั้น ความสำนึกต่อส่วนรวมจึงลดน้อยลงทุกวัน ความสำนึกต่อส่วนรวมเป็นลักษณะหนึ่งของจิตสาธารณะ ซึ่งในปัจจุบันกำลังได้รับความสนใจอย่างยิ่ง เพราะจิตสาธารณะเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาจิตใจให้เจริญตามทันเทคโนโลยี จิตสาธารณะ คือ การแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (ยุทธนา วรณปิตกุล, 2542: 181 – 183) พร้อมทั้งจะเสียสละแลอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม (บรรทม มณีโชติ, 2530: 25) มีความปรารถนาที่จะช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม (हत्य आयपुर, 2544: 103 – 104) ด้วยความเต็มใจ โดยพิจารณาจากความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงลักษณะดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติ และทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการทำกิจกรรมเพื่อสังคม เข้าร่วมในเรื่องส่วนที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ด้านการรับรู้และตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและมีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมร่วมกัน

จิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะที่สำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับจิตใจของมนุษย์ให้หันมามองถึงประโยชน์ส่วนรวมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งร่วมมือกันพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ให้มีความสงบสุข และความพยายามในการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นในสังคมไทยในปัจจุบัน ได้กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก โดยคนไทยต้องเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ตัวบ่งชี้ คือ กำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์ ความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิต และพัฒนาการสังคม ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว ทักษะทางสังคม คุณธรรม จิตสาธารณะและจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก โดยมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องด้านต่างๆ ให้กับผู้เรียน รวมถึงการรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542) และ

เพื่อความมั่นใจว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าวได้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในระดับสถานศึกษา จึงกำหนดไว้ในมาตรฐานประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งจะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติการศึกษา หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความสำคัญกับการมีจิตสาธารณะ ที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การรู้จักดูแลของส่วนรวม รวมถึงรู้จักการรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ

ถ้าบุคคลมีจิตสาธารณะบกพร่อง มีน้อยหรือขาดไป จะส่งผลกระทบต่อหลายระดับ ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว องค์กร ชุมชนประเทศชาติ และมีผลต่อระดับโลกตามมา (ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม , 2543: 21 – 29; วิรุณ ตั้งเจริญ, 2547: 2)

เด็กปฐมวัย คือ เด็กแรกเกิดถึง 6 ปี เป็นช่วงวัยที่สำคัญต่อการเสริมสร้างพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคมและสติปัญญา รวมถึงการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ให้กับเด็กด้วย เนื่องจากเด็กในช่วงวัยนี้มีพัฒนาการสมองที่รวดเร็ว ไวต่อการรับรู้ เรียนรู้สิ่งต่างๆ สามารถจดจำและปฏิบัติได้เป็นอย่างดี สามารถปฏิบัติจนเกิดเป็นนิสัย หากได้รับการอบรม การดูแลที่ถูกต้องเหมาะสมกับการพัฒนาตามวัยจะส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีตามลำดับ จิตสาธารณะ เป็นสิ่งที่ควรฝึกอบรมตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อจะได้พัฒนาไปเรื่อยๆ จนถึงวัยรุ่นและจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่จึงต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็ก คอยแนะนำส่งเสริมในสิ่งที่ถูกที่ควร คอยชี้แนะ และปลูกฝัง จิตสาธารณะให้แก่เด็ก นอกจากนี้เด็กยังต้องมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบตามธรรมชาติอันเกิดขึ้นได้เอง อีกทั้งเด็กยังมีการเรียนรู้ด้านวินัยจากวัฒนธรรม โดยอาศัยการสั่งสอน ฝึกฝน จากบุคคลสิ่งแวดล้อม ซึ่งกฎธรรมชาติของการอยู่ร่วมกันในสังคม การมีกิจกรรม และใช้สิ่งของร่วมกัน ในสังคม การพัฒนาจิตสาธารณะให้แก่เด็กในการใช้สิ่งของร่วมกัน ดูแลทรัพย์สินสมบัติส่วนรวม และ มีน้ำใจแบ่งปันสิ่งของให้แก่กันและกัน

การพัฒนาจิตสาธารณะเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งต้องปลูกฝังหรือเสริมสร้างไว้ตั้งแต่ในวัยเด็กเพื่อให้เขาได้รับประสบการณ์ที่เพียงพอเป็นพื้นฐานที่สามารถนำไปพัฒนาตนเอง โดยในการปลูกฝังนั้น ควรให้เด็กได้มีความรู้ความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญของจิตสาธารณะ รวมทั้งมีการฝึกฝนให้เด็กได้ปฏิบัติจริง เพื่อให้เด็กเกิดการกระทำที่เกี่ยวกับการพัฒนาจิตสาธารณะอย่างแท้จริงจนเกิดเป็นลักษณะนิสัย และควรทำให้เหมาะสมกับวัย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามวัย และเกิด

การพัฒนาตามลำดับ ซึ่งในการฝึกอบรม ปลุกฝัง หรือพัฒนาจิตสาธารณะให้แก่เด็กนั้นควรมีครู หรือผู้ใหญ่คอยดูแลชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง เด็กจะได้ยึดเป็นแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม

การส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะนั้นสามารถจัดกิจกรรมเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมได้หลายวิธี การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะให้แก่เด็กปฐมวัยได้เนื่องจากในกิจกรรมจะมีการแบ่งหน้าที่ในการทำกิจกรรม การวางแผนการทำกิจกรรมร่วมกัน ความรับผิดชอบในการทำกิจกรรมร่วมกันรวมถึงการแบ่งปัน อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น จึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถเป็นแนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะต่อเด็กปฐมวัยได้

การส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเป็นกิจกรรมหนึ่งที่อยู่ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นกิจกรรมเสรีที่เด็กอยากทำ สนใจที่จะทำ เมื่อทำแล้วมีความสุข สามารถพัฒนาเด็กด้านต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งเด็กทุกคนต้องการแสดงออกด้านความคิดและความรู้สึก ต้องการบอก ต้องการพูด ต้องการเขียนเพื่อถ่ายทอดความรู้และความรู้สึกของตน วิธีการของเด็กทำได้ด้วยการถ่ายทอดออกจากจิตนาการลงมาสู่งานซึ่งการส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเป็นการทำงานที่มีสมาชิกในกลุ่มมีการวางแผนร่วมกันกับผู้นำกลุ่ม และผู้นำกลุ่มจะทำหน้าที่ประสานงาน และให้คำปรึกษาแก่กลุ่มสมาชิกทุกคนในกลุ่มมีความรับผิดชอบร่วมกันและมีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ บรรยากาศในกลุ่มมีความเป็นกันเองเป็นมิตรต่อกัน และมีความเป็นประชาธิปไตย ในกระบวนการทำงานศิลปะสร้างสรรค์ แบบกลุ่มของเด็กปฐมวัยนั้นจะได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน มีการใช้กระบวนการในการทำงานร่วมกัน รู้จักการแบ่งปัน การรอคอย ช่วยเหลือซึ่งกันและกันตลอดจนความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จัดเป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ทางการศึกษาและสามารถพัฒนาเด็กในทุกๆด้าน และเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดกระบวนการกลุ่ม ส่งเสริมห้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสมได้เมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์กันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการจัดสภาพแวดล้อมการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เกี่ยวข้อง ประสบการณ์ และกิจกรรมที่เหมาะสม

ดังนั้น การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม จึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่พัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งการเรียนรู้เหล่านี้ของเด็กจะพัฒนาให้เด็กดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ส่งเสริมให้เด็กได้เข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความคิดอิสระ รู้จักที่จะให้ความร่วมมือ และเรียนรู้ที่จะคิดและตัดสินใจ โดยการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จึงมีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยอย่างยิ่งสอดคล้องกับทฤษฎี กระบวนการกลุ่มที่เน้นพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีต่อกัน ลักษณะการรวบรวมกลุ่ม การแก้ไขปัญหา การตัดสินใจ การสร้างความสัมพันธ์อันดีในกลุ่ม ทิศนา ขัมมณี (2522: 18) กล่าวว่า การทำงานรวมกลุ่ม ช่วยให้เด็กเรียนรู้อย่างรอบคอบเมื่อทำงานร่วมกับผู้อื่น มีปฏิริยาโต้ตอบกับเพื่อนๆ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะช่วยให้เด็กเกิดการพัฒนาทักษะทางสังคม และลักษณะนิสัยที่ดีงามและเหมาะสมตามวัยกิจกรรมกลุ่มจึงช่วยส่งเสริมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาไปพร้อมๆ กัน การได้มีส่วนร่วมและการลงกระทำกิจกรรมเรียนรู้ด้วยตนเองและมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีประสบการณ์การทำงานร่วมกัน

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจใช้การส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยโดยการ จัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเป็น ซึ่งเป็นช่วงที่เด็กมีการพัฒนาทางสติปัญญาที่พร้อมต่อการเรียนรู้และการปลูกฝังพฤติกรรมที่พึงประสงค์พร้อมเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งถ้าเด็กได้รับการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสมเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะ เป็นพื้นฐานชีวิตที่ดี เมื่อเติบโตขึ้น จะทำให้สามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของกระแสเศรษฐกิจ และวัฒนธรรม อันจะส่งผลให้สามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุข กาย สบายใจ ตลอดจนเป็นบุคลากรที่ดี ที่เหมาะสม ของครอบครัว สังคม และประเทศชาติให้มีการพัฒนาทั้งเทคโนโลยีและคุณธรรมจริยธรรมที่ควรมีสืบเนื่องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะสำหรับเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มของเด็กปฐมวัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อประโยชน์ต่อครู และผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยในการนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษา และการส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะสำหรับเด็กปฐมวัยต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 2 - 3 ปี กำลังศึกษาอยู่ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยหิน

2 ระยะเวลาในการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โดยมีระยะเวลาในการทดลอง ใช้เวลาในการศึกษา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ๆ ละ 30 นาที

3 ตัวแปรในการวิจัย

ตัวจัดกระทำ คือ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมจิตสาธารณะ

นิยามศัพท์

การศึกษาเรื่อง การส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะสำหรับเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้คำนิยามศัพท์ ดังนี้

พฤติกรรมจิตสาธารณะ หมายถึง ลักษณะการแสดงออกของเด็กเกี่ยวกับการเห็นคุณค่า หรือการเห็นความสำคัญแก่การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและสิ่งต่างๆ ที่เป็นสิ่งสาธารณะที่ไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งเป็นเจ้าของ หรือการกระทำที่แสดงออกในการสร้างประโยชน์เพื่อส่วนรวมโดยไม่ต้องมีการบังคับหรือขัดขืนต่อสิ่งที่เป็นสาธารณะสมบัติ โดยมีสิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดจิตสาธารณะโดย การทำกิจกรรมศิลปะแบบกลุ่มประกอบด้วยพฤติกรรม 3 ด้าน 6 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

- ด้านพฤติกรรมการดูแลรักษาสีของส่วนรวม คือ

การดูแลรักษาอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มร่วมกันและเก็บ อุปกรณ์เข้าที่เมื่อทำกิจกรรมเสร็จ

การใช้อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มอย่างประหยัด ทะนุถนอม

- ด้านพฤติกรรมการรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและการช่วยเหลือผู้อื่น คือ การปฏิบัติ กิจกรรมที่ตนเองได้รับมอบหมาย การช่วยเหลือหรืออาสาในการช่วยเหลือและครูทำกิจกรรมและ เก็บอุปกรณ์เข้าที่

- ด้านพฤติกรรมการเคารพสิทธิของส่วนรวม คือ การไม่นำอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม ศิลปะในกลุ่มมาเป็นของตนเอง การแบ่งปันผู้อื่นในการใช้อุปกรณ์ร่วมกัน

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม หมายถึง การนำกิจกรรมศิลปะมาให้เด็ก ปฐมวัยได้ลงมือทำ ประกอบด้วย การวาดภาพระบายสี การปั้น ฝึก ตัด ปะกระดาษา การพิมพ์ ภาพ การเล่นเกม การประดิษฐ์เศษวัสดุ การร้อย การวาดภาพสีน้ำ โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้คิด วางแผน และลงมือปฏิบัติกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มอย่างอิสระ ด้วยการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือและมีความรับผิดชอบ ช่วยกันสร้างสรรค์เป็นผลงานโดยมีขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม เพื่อการส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะสำหรับเด็กปฐมวัยประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

ขั้นนำ เป็นการใช้วิธีการสนทนาพูดคุย การใช้เพลงและนิทาน กับเด็กเพื่อสร้างความเข้าใจ ในการทำกิจกรรมก่อนลงมือปฏิบัติจริง ส่งผลให้เด็ก เข้าใจวิธีในการทำกิจกรรมมากยิ่งขึ้น

ขั้นสอน เป็นการอธิบายขั้นตอนการทำศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม และการกำหนด สถานการณ์ในการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มร่วมกันซึ่งเด็กต้องตกลงกันในการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบการ

ปฏิบัติตามข้อตกลงในการใช้อุปกรณ์ร่วมกัน โดยครูมีการสอนแทรกพฤติกรรมจิตสาธารณะในขั้นตอนของการทำกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้ได้แก้ปัญหในการแบ่งปันเพื่อใช้อุปกรณ์อย่างจำกัด และแสดงออกถึงพฤติกรรมจิตสาธารณะจากการทำหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมาย ตามข้อตกลงของกลุ่ม การแบ่งปันช่วยเหลือเพื่อและครูในการทำกิจกรรม การไม่นำเอาอุปกรณ์ของกลุ่มมาเป็นของตนเองและใช้อุปกรณ์อย่างระมัดระวัง ประหยัด ทะนุถนอม

ขั้นสรุป เป็นการให้สมาชิกภายในกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็น ร่วมตั้งชื่อผลงานของกลุ่ม โดยการระดมความคิดของสมาชิกทุกคน เป็นการสอดแทรกพฤติกรรมจิตสาธารณะของการช่วยเหลือผู้อื่นในการทำกิจกรรมร่วมกัน ครูใช้คำถามในการขอผู้อาสาช่วยเก็บอุปกรณ์เมื่อเสร็จกิจกรรมด้วยความสมัครใจส่งผลให้กิจกรรมสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

บทที่ 2

การตรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะโดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ แบบกลุ่มสำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยหิน ผู้ศึกษาได้ตรวจสอบเอกสารในหัวข้อต่อไปนี้

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม

ความหมายพัฒนาการทางสังคม

ความหมายพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ลักษณะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

การส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม

แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม

ความหมายของศิลปะ

ความหมายและความสำคัญของศิลปะสร้างสรรค์

ประโยชน์ของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม

แนวทางจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม

ประเภทของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม

ลักษณะของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม

ความสำคัญของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเป็นกลุ่ม

แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านศิลปะสร้างสรรค์

บทบาทและหน้าที่ครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

ความหมายเกี่ยวกับจิตสาธารณะ

การสร้างเสริมจิตสำนึกต่อส่วนรวม

องค์ประกอบของจิตสาธารณะ

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดจิตสาธารณะ

ความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ

การพัฒนาจิตสาธารณะ

สถาบันที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาจิตสาธารณะ
 แนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะ
 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 งานวิจัยในประเทศ
 งานวิจัยต่างประเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม

ความหมายพัฒนาการทางสังคม

Hurlock (1978 : 228) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการทางสังคมไว้ว่า พัฒนาการทางสังคม หมายถึง การพัฒนาความสามารถในการแสดงพฤติกรรมแบบแผนที่สังคมยอมรับ เพื่อให้สามารถเป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้

สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ (2528 : 220) ได้กล่าวว่า พัฒนาการทางสังคม หมายถึง การพัฒนาความสามารถในการแสดงออกของมนุษย์ให้สอดคล้องกับแบบแผนที่สังคมยอมรับที่จะเข้าสังคมได้ ดังนั้น พัฒนาการทางสังคม หมายถึง การพัฒนาความสามารถในการแสดงพฤติกรรมของบุคคลให้สอดคล้องกับแบบแผนและเป็นที่ยอมรับของสังคม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของ Erikson (Erikson s Theory of Human Development)

Gordon and Browne (1993 : 101 - 103) ได้กล่าวถึงโครงร่างงานของ Erikson s เป็นรูปแบบที่สละระหว่างความปรารถนาและความต้องการของสิ่งแวดล้อม สุขภาพกายและสุขภาพจิต ซึ่งขึ้นอยู่กับภาวะของอารมณ์ซึ่งเป็นพื้นฐานของบุคลิกภาพที่เหมาะสม การเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ที่ได้รับจะส่งผลต่อพัฒนาการในแต่ละขั้นความสำเร็จของพัฒนาการในแต่ละขั้นจะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาของขั้นต่อไป Erikson ได้กำหนดขั้นพื้นฐานการทางสังคมออกเป็น 8 ขั้น แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงเพียง 3 ครั้ง ขั้นที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นความไว้วางใจ – ไม่ไว้วางใจ (Trust VS. Mistrust) อายุเด็กในขั้นนี้อยู่ระหว่างแรกเกิดถึง 1 ปี ถ้าเด็กได้รับการดูแลจากบิดามารดาอย่างสม่ำเสมอและมั่นคง เด็กจะพัฒนาความรู้สึกในด้านความเป็นตัวของตัวเองและความไว้วางใจของผู้อื่น ซึ่งส่งผลให้เด็กมีอารมณ์ดีและมีความรู้สึกปลอดภัย การที่เด็กได้รับการดูแลทางร่างกายอย่างเพียงพอ ได้รับความอบอุ่นอย่างสม่ำเสมอและได้รับการตอบสนองอย่างสันติ สิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กกว้างใจและเป็นพื้นฐานในการส่งเสริมพัฒนาการในขั้นต่อไป แต่ถ้าเด็กไม่ได้รับการดูแลอย่างสม่ำเสมอและไม่มีความมั่นคงเด็กจะขาดความรู้สึกเชื่อมั่นทำให้เกิดขาดทักษะในการเผชิญกับความทุกข์ยาก และภาวะกดดัน

ขั้นที่ 2 ขั้นความเป็นตัวของตัวเอง – ความไม่มั่นใจในตนเอง (Autonomy VS. Doubt) อายุเด็กขั้นนี้อยู่ระหว่าง 2-3 ปี ขั้นนี้เด็กจะเรียนรู้การใช้ทักษะทางด้านร่างกายและด้านจิตใจเด็กจะพัฒนาร่างกายให้แข็งแรงและสมดุลระหว่างความเป็นตัวของตนเองและความไม่มั่นใจ ในตนเองถ้าเด็กถูกควบคุมและจำกัดความอยากรู้อยากเห็น เด็กจะรู้สึกสงสัย ลังเล ไม่เชื่อมั่นใจตนเอง ซึ่งส่งผลให้เด็กรู้สึกไม่ปลอดภัย ความสำเร็จในขั้นนี้คือ การให้เด็กได้สำรวจโลกอย่างเต็มที่ผ่านการเล่นและการทำกิจกรรม

ขั้นที่ 3 ขั้นความคิดริเริ่ม – ความรู้สึกผิด (Initiative VS. Guilt) อายุเด็กขั้นนี้อยู่ระหว่าง 3-6 ปี ขั้นนี้เด็กจะรู้สึกร่วมมือ วางแผน และปฏิบัติกิจกรรม เด็กต้องได้รับอิสระอย่างเพียงพอในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เด็กจะให้ความสนใจ ใช้ความคิดริเริ่ม และใช้ความพยายามจนประสบความสำเร็จ ขบวนการทางสังคมขั้นนี้จะเป็นจุดเริ่มต้นของอารมณ์รื่นเริง โกรธเคือง ถ้าบิดามารดา ควบคุมเด็กมากเกินไปจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกผิด การไม่จำกัดความคิดของเด็กจะทำให้เด็กเกิดความยอมรับและไม่ยอมรับ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นของการพัฒนาขั้นต่อไป

ทฤษฎีพัฒนาการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคล (A Social Interpersonal Theory of Development)

Feist (1990 : 216-227) ได้รวบรวมทฤษฎีพัฒนาการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคล Sullivan ไว้ว่า ซัลลิแวนได้กำหนดขั้นพัฒนาการจากรูปแบบสำคัญของบุคลิกลักษณะของมนุษย์ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ประสบการณ์ส่วนตัวของแต่ละบุคคล และการเรียนรู้ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซัลลิแวนแบ่งขั้นพัฒนาการออกเป็น 7 ขั้น คือ วัยทารก วัยเด็ก วัยเข้าโรงเรียน วัยก่อนวัยรุ่น วัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนปลาย และวัยผู้ใหญ่ ในที่นี้จะกล่าวถึงขั้นที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย คือ ขั้นวัยเด็ก อายุระหว่าง 1 1/2 - 2 ปี จนถึงอายุ 6 ปี ซึ่งเป็นระยะที่พัฒนาการโครงสร้างทางภาษาจะปรากฏออกมาอย่างเด่นชัด เมื่อเด็กเล่นกับเพื่อนที่เสมอภาคกันเด็กสามารถค้นพบเกี่ยวกับตัวเองและรู้จักการสร้างมิตรภาพกับผู้อื่น การที่เด็ก 2 คน สามารถเล่นบทบาทสมมติหรือเล่นละครร่วมกัน เด็กจะได้เรียนรู้แบบของวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมที่อาศัยอยู่ควบคู่ไปกับการพัฒนาภาษาที่เป็นไปอย่างรวดเร็วในขั้นนี้เด็กจะเกิดความวิตกกังวล แต่จะสามารถขจัดออกไปได้ เด็กจะได้เรียนรู้คุณธรรมจากสิ่งที่ปรากฏในสังคมทั้งดีและไม่ดี ขณะเดียวกันเด็กจะเรียนรู้การถูกจำกัดอิสรภาพจากประสบการณ์ ในวัยนี้เด็กจะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างมีความหมาย การเล่นรวม

กับผู้อื่นจะทำให้เด็กได้ค้นพบตัวเอง รู้จักผู้อื่น และเป็นประสบการณ์ที่จะให้เด็กเรียนรู้การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของฮาวิกเฮอรัส (Havighurst's Theory of Development)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2537) ได้กล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของ Havighurst ไว้ว่า Havighurst ได้รับอิทธิพลแนวความคิดจาก Erikson เกี่ยวกับพัฒนาการแต่ละช่วงวัยของบุคคล โดยได้อธิบายว่าในแต่ละช่วงวัยของชีวิตนั้นเป็นงานประจำ ซึ่งเป็นงานที่เด็กแต่ละคนควรจะได้ทำในช่วงนั้นๆ ถ้าบุคคลใดไม่ประสบความสำเร็จในงานนั้น จะมีผลต่อการปรับตัว Havighurst แบ่งงานให้เห็นถึงพัฒนาการทางสังคมในวัยทารกและวัยเด็กตอนต้น ออกเป็น 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 เด็กสามารถมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความจริงทางสังคมและทางกายภาพ ซึ่งหมายถึง การที่เด็กมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว เช่น พ่อ แม่ โรงเรียน ครู และสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย

ประการที่ 2 เด็กสามารถที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตนเอง กับพี่น้องและบุคคลอื่นๆ รวมทั้งชอบเลียนแบบบุคคลอื่น

ประการที่ 3 เด็กสามารถที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ถูกกับสิ่งที่ผิด และเริ่มมีพัฒนาการทางจริยธรรม นอกจากนี้ Piaget ยังได้กล่าวว่า เด็กอายุ 3-5 ปี มีการเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมจากเพื่อนเล่นในโรงเรียนอนุบาล หรือเพื่อนบ้านใกล้เคียงวัยใกล้เคียงกันวัยนี้ไม่เข้าใจถึง ความถูกต้อง (Rightness) และ ความผิด (Wrongness) คำว่า ดี ไม่ดี นั้นก็ยังไม่มีความเข้าใจลึกซึ้งแต่อย่างใด Piaget แบ่งพัฒนาการทางสังคมของวัยนี้เป็น 3 ระยะ คือ

- ระยะแรก อายุ 2-3 ปี เป็นระยะที่เด็กยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Self - Center) ชอบอยู่กับเพื่อน แต่ต่างคนต่างเล่นตามลำพัง ไม่เล่นด้วยกัน ยังไม่รู้จักรับแบ่งของเล่นของรับประทาน

- ระยะที่สอง อายุ 3-5 ปี เด็กเข้าอยู่ในหมู่เพื่อน เล่นกับเพื่อนบ้างบางครั้ง และในบางครั้งก็แยกตัวเล่นคนเดียว

- ระยะที่สาม อายุ 5-6 ปี เด็กจะเข้าสังคมดีขึ้น ชอบอยู่กับเพื่อนๆ เล่นด้วยกันช่วยเหลือกัน เห็นอกเห็นใจ แบ่งปันกัน บางครั้งก็ยังทะเลาะกันอยู่ แย่งของเล่นกัน (น้อมฤดี จงพยุง 2539 : 111-112) จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางสังคมข้างต้น สรุปได้ว่าพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย เกิดจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ การปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กและแสดงออกมาในรูปแบบของ พฤติกรรม ดังนั้น การจัดสิ่งแวดล้อมทั้งทางบ้านและโรงเรียนอย่างเหมาะสมให้แก่เด็ก จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคมที่ดี เพื่อที่เด็กจะได้มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมและสามารถปรับตัวในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ขจิตพรรณ ทองคำ (2536) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมทางสังคมว่า พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากกิจกรรมของบุคคลหรือองค์กรทางสังคม อาทิ ครอบครัว โรงเรียน

จิตรา ชนะกุล (2539) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมทางสังคมว่า เป็นการแสดงออกที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นสมาชิกของสังคม หรือเป็นการแสดงออกของกลุ่มบุคคล

บุศรินทร์ สิริปัญญาธร (2541) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมทางสังคมไว้ว่า พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกอย่าง ต่อเนื่องจากการได้รับอิทธิพลจากพฤติกรรมกลุ่มบุคคล ที่ได้รับการควบคุมโดยองค์กรทางสังคม หรือเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อพยายามมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น จากเอกสารที่ได้ศึกษาข้างต้น พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่แต่ละบุคคลแสดงออกอันเนื่องจากการได้รับอิทธิพลของกลุ่มคนที่ อยู่รวมกันในแต่ละสังคม

ลักษณะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัยเรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น แต่การแสดงออกพฤติกรรมทางสังคมในระยะแรกอาจมีปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น เพราะเด็กวัยนี้จะยึดตนเองเป็นศูนย์กลางยังไม่รู้จักควบคุมอารมณ์และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น แต่เมื่อเด็กมีโอกาส ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกันหรือกับผู้อื่นมากขึ้น อีกทั้งได้รับการปลูกฝังพฤติกรรมที่เหมาะสมทางสังคม เด็กย่อมสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นและเรียนรู้บทบาทของตนเองในสังคม ได้ดียิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.2539:21)

วันเพ็ญ ปุณพัฒน์. (2539) ได้อธิบายถึงลักษณะทางสังคมของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 3 ปี กล่าวได้ว่าเป็นวัยแห่งการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง เด็กเห็นว่าตนเป็นที่สำคัญที่สุด มีความสุขที่จะเล่นคนเดียวแต่เริ่มสนใจผู้อื่นบ้าง แม้ว่าเด็กจะเล่นกับตนเองแต่ก็ชอบที่จะนั่งเล่นอยู่ข้างๆ ผู้อื่น แต่ไม่เล่นเป็นกลุ่มหรือเล่นรวมกับผู้อื่น ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่แบ่งปัน ต้องการการเอาใจใส่ ความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ เด็กในวัยนี้ยังไม่มีเพื่อนที่ชอบเป็นพิเศษ และเล่นกับเด็กอื่นที่มาอยู่ใกล้ๆ เท่านั้น

2. ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 4 ปี เด็กวัยนี้เริ่มสนใจผู้อื่นมากขึ้นกว่าเดิม ฉะนั้นเด็กจะเริ่มเล่นกับผู้อื่นบ้างในบางสถานการณ์ ชอบเล่นบทบาทสมมติ เล่นเลียนแบบชีวิตครอบครัว ซึ่งพบเห็นในชีวิตประจำวัน แต่โดยทั่วไปเด็กยังมีลักษณะที่แสดงถึงความก้าวร้าวทางกาย เอะอะไม่ระมัดระวัง เกร ยังมีลักษณะของการเป็นนาย ขณะเดียวกันเด็กจะเริ่มเป็นผู้ช่วยที่ดี มีท่าทีแสดงความเป็นมิตร เริ่มรู้จักการแลกเปลี่ยน และการรอคอยให้ถึงรอบของตนเริ่มการแบ่งปันบ้าง

3. ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 5 ปี เด็กวัยนี้มีความเป็นมิตรมากขึ้น มีความกระตือรือร้นที่จะให้ความช่วยเหลือผู้อื่น เริ่มเข้ากลุ่มใหญ่ขึ้นจาก 2 คน เป็น 5 คน เริ่มมีเพื่อนที่ถูกใจเป็นพิเศษ ชอบเล่นละครสมมติ เล่นเลียนแบบ เล่นละครใบ้ การทะเลาะกันกับเพื่อนลดน้อยลง เพราะเริ่มเข้าใจและยอมรับความสำคัญของผู้อื่นเป็นระยะที่เริ่มจะมีความเห็น คล้อยตามผู้อื่น และเริ่มมีความรู้สึกไม่พึงพอใจ ถ้าเพื่อนในกลุ่มไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่ม 54

4. ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 6 ปี กล่าวไว้ว่า เป็นวัยที่เริ่มมีประสานสัมพันธ์กับผู้อื่นดังจะเห็นได้จากลักษณะการเล่นที่เปลี่ยนไป คือ เล่นเป็นกลุ่มและมักจะเป็นเพื่อเพศเดียวกัน เริ่มรู้จักกังวลเกี่ยวกับสังคมภายในกลุ่มของตนเอง มีเพื่อนรักเป็นพิเศษเพียงคนเดียว ในการเล่นยังชอบแสดงเป็นตัวเด่น เล่นรุนแรง พยายามจะเป็นที่หนึ่ง ในการเล่นต้องชนะ และหากการเล่นนั้นมีความกดดันที่ยากเกินกว่าความสามารถของตนที่จะพยายามปรับกฎ นั้นให้มาเป็นประโยชน์กับตน

ทิสนา แคมมณี และคณะ(2536: 71 129) กล่าวถึงลักษณะทางสังคมของเด็กปฐมวัยว่า สามารถติดต่อและมีความสัมพันธ์กับบุคคล อื่นสามารถเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี รู้จักเคารพในสิทธิหน้าที่ของผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของสังคม กล่าวแสดงออกอย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ รู้จักแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี

ภรณี ศุรุรัตน์ (2523:7-13) ได้จำแนกพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในช่วงอายุระหว่าง 3-6 ปี ไว้ดังนี้

- อายุ 3 ปี พฤติกรรมของเด็กมีลักษณะสนุกที่ได้เล่นกับเด็กคนอื่น ต้องการมีเพื่อนต้องการความรักและการยอมรับจากผู้ใหญ่ มีความเป็นอิสระในการเล่น
- อายุ 4 ปี พฤติกรรมจะมีลักษณะชอบเล่นกับเพื่อนเป็นกลุ่ม และกลุ่มที่เล่นนั้นขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่เขาสนใจ เริ่มเลือกคบเพื่อนบางคนที่ถูกใจ การเล่นจะเล่นเป็นแบบสมมติ และใช้จินตนาการที่มีความหมายมากขึ้นเรื่อยๆ มีความกังวลห่วงใยต่อเด็กที่อ่อนแอกว่า ไม่มีความแน่นอนในการรอคอย ต้องการให้ผู้ใหญ่ปลอบโยนในบางครั้ง
- อายุ 5 ปี จะมีความพอใจจะเล่นคนเดียวเป็นเวลานานๆ ชอบเล่นกับเพื่อน ชอบแข่งขัน และมีการร่วมทีมกัน ในการแข่งขันต้องให้ผู้ใหญ่ตัดสิน บางครั้งไม่พอใจเมื่อเห็นเด็กที่โตกว่าเล่นรุนแรง
- อายุ 6 ปี พฤติกรรมมีลักษณะเริ่มห่างจากผู้ใหญ่ แต่ต้องการความช่วยเหลือและเรียกร้องคำชมเชย มักทะเลาะกับเพื่อน แต่ต้องการเพื่อนเล่น อาจจะรักเพื่อนบางคนเป็นพิเศษชอบห่วงของเล่น รูป แบบพฤติกรรมด้านสังคมของเด็กปฐมวัยบางพฤติกรรม มีรากฐานมาจากพฤติกรรมในวัยทารกและบางพฤติกรรมก็เริ่มเกิดขึ้นในระยะปฐมวัย ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ใหม่ๆ เช่น จากการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือบุคคลอื่นที่มีใช้สมาชิกในครอบครัว และรวมไปถึงสิ่งที่เด็กได้เห็นมาจากภาพยนตร์ การแสดงหรือเหตุการณ์ต่างๆ

อุบลรัตน์ เฟื่องสกลิต (2529:231) ได้จำแนกรูปแบบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ออกเป็น 2 ประเภท คือ พฤติกรรมชอบสังคม (Prosocial behavior) และพฤติกรรมต่อต้านสังคม (Anti-social behavior) ดังนี้

พฤติกรรมชอบสังคม (Prosocial Behavior) ได้แก่ พฤติกรรมทางสังคมในทางบวกที่ส่งเสริมให้ความร่วมมือหรือเอื้อเพื่อต่อการ กระทำกิจกรรมต่างๆ ที่สังคมจัดขึ้นหรือสังคมได้รับอยู่ เมื่อเด็กทำพฤติกรรมเหล่านี้ไปแล้ว จะสร้างความพอใจเป็นที่นิยมชมชอบแก่ตนเองและผู้อื่น ประกอบด้วยพฤติกรรมต่างๆ ดังนี้

1. การเลียนแบบพฤติกรรม (Imitation) เด็กจะเลียนแบบเจตคติและพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคลที่เขาประทับใจและยากจะเป็นเช่นนั้นบ้าง
2. การแข่งขัน (Rivalry) ความต้องการที่จะเด่นหรือดีกว่าเด็กคนอื่นๆ ปรากฏให้เห็นเมื่ออายุประมาณ 4 ปี โดยเริ่มให้เห็นจากการต้องการเด่นหรือดีกว่าในการเล่นเมื่อเด็กอยู่ในบ้านก่อน แล้วจึงขยายออกมานอกบ้าน
3. ความร่วมมือ (Cooperation) เมื่อปลายอายุ 3 ปี การเล่นชนิดที่ต้องอาศัยความร่วมมือของกลุ่มเริ่มพัฒนาและเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทำให้เด็กได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะในการเข้าสังคมจากการเล่นเป็นกลุ่ม
4. ความเห็นอกเห็นใจ (Sympathy) เนื่องจากความเห็นอกเห็นใจนี้ต้องการความเข้าใจในความรู้สึกของคนอื่น ความเห็นอกเห็นใจจึงมีโอกาสเกิดได้เป็นครั้งคราว เมื่อเด็กอายุ 3 ปี และหากเด็กได้เล่นกับเด็กอื่นมากเท่าใด โอกาสที่เด็กจะรู้สึกเห็นอกเห็นใจจะค่อยๆ เกิดขึ้น
5. ความเข้าใจความรู้สึกของคนอื่น (Empathy) เด็กจะต้องมีความสามารถที่จะสมมติตนเองเมื่ออยู่ในเหตุการณ์นั้น ความรู้สึกนี้จะต้องอาศัยจินตนาการความเข้าใจความรู้สึกนี้ เด็กวัยก่อนเรียน น้อยคนที่จะรู้สึก
6. การยอมรับจากสังคม (Desire for Social Approval) เด็กก่อนวัยเรียนต้องการการยอมรับจากเพื่อนที่ใกล้ชิดกันมากกว่าจากผู้ใหญ่ เด็กวัยนี้พบว่าคนที่มีความประพฤติดีมักจะเป็นที่ยอมรับของเพื่อน
7. การแบ่งปัน (Generosith) เด็กวัยก่อนเรียนจะทราบได้จากประสบการณ์ว่าการที่จะได้รับการยอมรับจากสังคมก็ คือ การแบ่งปันสิ่งของที่มีอยู่โดยเฉพาะของเล่นให้แก่เพื่อน ซึ่งในการแบ่งปันนี้จะค่อยๆ มาแทนที่ความเห็นแก่ตัวหรือเห็นตนเองเป็นศูนย์กลางของเด็ก
8. พฤติกรรมการอยู่ใกล้ชิดกัน (Attachment) เด็กจะได้รับประสบการณ์จากวัยทารกและวัยเด็กว่าความพึงพอใจนั้นมาจากความอบอุ่น และความใกล้ชิดที่แต่ละคนให้ซึ่งกันและกัน ความใกล้ชิดดังกล่าวจะขยายจากบ้านมายังโรงเรียน ครู เพื่อนและสิ่งของอื่นที่เด็กพอใจ

พฤติกรรมต่อต้านสังคม (Anti-Social Behavior) ได้แก่พฤติกรรมที่แสดงออกมาต่อต้าน ก้าวร้าว ทำลาย หรือคัดค้าน ซึ่งเป็นพฤติกรรมในทางลบที่ทำไปแล้วสร้างความเดือดร้อน และความไม่พอใจให้แก่ตนเองและผู้อื่น พฤติกรรมด้านสังคมนี้มีความสำคัญในการที่จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ และปรับ พฤติกรรมตนเองเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ประกอบด้วยพฤติกรรมต่างๆ ดังนี้

1. ความตือตึงต่อต้านคำสั่งของผู้ใหญ่ (Negativism) ความตือตึงต่อต้านนี้จะเกิดสูงสุดให้เด็ก 3-4 ปี แล้วจึงลดลง การแสดงออกของเด็กจะออกมาในรูปแบบของการต่อปากต่อคำ หรือแก่งัดทำเป็นไม่ได้ยินหรือไม่เข้าใจคำขอร้องของผู้ใหญ่นั้น
2. ความก้าวร้าว (Aggression) จะเกิดมาในเด็ก 2-4 ปี แล้วจะลดลงเช่นกัน การแสดงออกในรูปแบบของการให้คนแค้นแปลกๆ หรือใส่ร้ายคนอื่น
3. ชอบออกคำสั่งหรือทำตัวเป็นนาย (Ascendance) จะเริ่มราวอายุ 3 ปี และจะเพิ่มตามโอกาสที่เข้าสังคม เด็กหญิงจะชอบทำตัวเช่นนี้มากกว่าเด็กชาย
4. ความเห็นแก่ตัว (Selfishness) เด็กที่อยู่ในบ้านปกติเป็นคนที่ไม่เห็นแก่ตัวและถือตนเองเป็นใหญ่อยู่เสมอ เมื่อเด็กเข้าเรียนความเห็นแก่ตัวจะค่อยๆ น้อยลง แต่ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่จะยังไม่เกิดขึ้น
5. การคิดถึงแต่ประโยชน์ตนเองเป็นใหญ่ (Egocentrism) ซึ่งก็คล้ายๆ กับความเห็นแก่ตัว การคิดถึงแต่ตนเองจะค่อยๆ ถูกแทนที่โดยความสนใจเรื่องราวของบุคคลอื่น การเปลี่ยนแปลงจะช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับการที่เด็กได้ใกล้ชิดกับบุคคลอื่น มากน้อยเพียงใด และขึ้นอยู่กับการที่เด็กต้องการที่จะให้ตนเป็นที่ยอมรับจากคนอื่นมากน้อย ถ้าต้องการจะให้คนอื่นยอมรับตนเองมาก การคิดถึงแต่ตนเองจะลดลง
6. พฤติกรรมที่ชอบทำลาย (Quarreling) การระบายอารมณ์โกรธของเด็กคือการทำลายข้าวของที่ขวางหน้าไม่ว่าสิ่งของนั้นจะเป็นของเขาหรือของคนอื่น ความโกรธมีมากเท่าใด พฤติกรรมที่ชอบทำลายจะมากขึ้น
7. ความไม่ชอบเพื่อนที่เป็นเพศตรงข้าม (Sex Antagonism) เด็กก่อนวัยเรียนจะเล่นด้วยกันทั้ง 2 เพศ จนถึงอายุ 4 ปี หลังจากนั้นจะเล่นเฉพาะในเพื่อนที่เป็นเพศเดียวกัน โดยเฉพาะเด็กชายหากยังคงเล่นอยู่กับเด็กหญิงอยู่อีกจะโดนล้อ เด็กชายบางคนจะแสดงออกโดยการเป็นปรปักษ์อย่างรุนแรงต่อเด็กหญิง เช่น ชอบล้อ ชอบแก่งัด (ระวีวรรณ แสงฉาย , 2533:363-364) เด็กปฐมวัยเรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น แต่การแสดงพฤติกรรมทางสังคมในระยะแรกอาจมีปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น เพราะเด็กวัยนี้จะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ยังไม่รู้จักควบคุมอารมณ์และยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น แต่เมื่อเด็กมี

โอกาสปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกันหรือกับผู้อื่นและเรียนรู้บทบาทของตนเองในสังคม ได้ดียิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2531)

สรุปได้ว่ารูปแบบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยมี 2 รูปแบบคือ 1. รูปแบบพฤติกรรมชอบสังคมและ 2. รูปแบบพฤติกรรมต่อต้านสังคม ซึ่งพฤติกรรมการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม พฤติกรรมการแบ่งปัน และพฤติกรรมการช่วยเหลือ จัดเป็นรูปแบบหนึ่งของพฤติกรรมชอบสังคม การให้โอกาสเด็กในการทำกิจกรรมหรือเล่นร่วมกับผู้อื่นจะช่วยให้เด็กการเรียนรู้และมีทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ดียิ่งขึ้น

การส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม

ภรณ์ คุรุทันะ (2535:22-23) ได้กล่าวว่าเด็กเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ประสบการณ์รอบตัวโดยเห็นว่า ประสบการณ์ที่เด็กได้รับในระยะ 5 ปี มีความสำคัญต่อเด็กมาก เพราะจะกลายเป็นพื้นฐานของบุคลิกภาพ เมื่อเด็กโตเป็นผู้ใหญ่ สุขภาพจิตจะดีเพียงใดขึ้นอยู่กับพัฒนาการที่ผ่านมาในแต่ละขั้นตอน หากความต้องการของเด็กในขั้นหนึ่งๆ ไม่ได้รับการตอบสนอง อาจทำให้เกิดความชะงักในการพัฒนาการขั้นต่อไป ดังนั้นการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็กนั้น พ่อ แม่ ครู และผู้ที่ดูแลเด็ก ควรให้ความรัก ความอบอุ่น การดูแลเอาใจใส่และจัดสภาพแวดล้อมให้กับเด็กอย่างเหมาะสม เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของเด็กผ่านขั้นพัฒนาการระดับต่างๆ และมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับวัย

แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม

การส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมให้กับเด็ก เป็นการพัฒนาพฤติกรรมใหม่ให้เกิดขึ้นกับเด็ก อาจทำได้ดังนี้

ประมวญ ดิฉินสัน (2527:107) กล่าวถึงแนวการส่งเสริมพฤติกรรมชอบสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. การกำหนดตารางกิจกรรมประจำวันอย่างเหมาะสมและต่อเนื่องกัน จัดกิจกรรมที่ต้องใช้พลังและกิจกรรมที่ผ่อนคลายสลับกัน ทำให้เด็กไม่เบื่อหน่ายมีบรรยากาศเรียนที่ดี การที่ได้รู้ตารางกิจกรรมประจำวันและสิ่งที่ครูคาดหวังให้เด็กทำ จะทำให้เกิดความเป็นระเบียบและมีความรู้สึกมั่นใจ

2. การเสริมแรงการเสริมแรงทันทีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมจะช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับในการเสริมแรงพฤติกรรมทางสังคมแก่เด็กปฐมวัย ครูควรพูดให้ชัดเจน

สำหรับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2524:31-36) กล่าวว่า การปรับพฤติกรรมของเด็กต้องให้เด็กค่อยๆ ปรับพฤติกรรมทีละน้อยด้วยการเสริมแรง เช่น ให้การเสริมแรงเวลาที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม หรือเมื่อเด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งการพัฒนาพฤติกรรมโดยให้ตัว

แบบที่ดี การให้เด็กเห็นตัวอย่างที่ดีจะช่วยให้เด็กเลียนแบบตามเด็กมักจะชอบเลียนแบบ ผู้ที่เด็กชื่นชม เช่น พ่อ แม่ ครู ญาติ พี่น้อง เพื่อน นักกีฬา นักร้อง ตัวละครในนิทานและผู้มีชื่อเสียง และการให้สัญญาณเตือนพฤติกรรม โดยการแสดงออกด้วยวาจาหรือท่าทางว่าเด็กควรทำหรือไม่ด้วยคำพูดหรือพยักหน้า เป็นสัญญาณเตือนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมก่อนที่เด็กจะทำอะไรลงไป จะดีกว่าการติเตียนเมื่อเด็กทำอะไรผิดลงไปแล้ว

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม

ความหมายของศิลปะ

เลิศ อนันตนะ(2535:44) กล่าวว่า ศิลปศึกษา (Art Education) หมายถึง การนำกิจกรรมศิลปะมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา เพื่อพัฒนาด้านต่างๆ แต่ไม่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นศิลปิน หรือจิตรกร (Artist)

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526:28-29) ได้กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยสร้างความคิดสร้างสรรค์ฝึกประสาทสัมผัสและส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สังคมสติปัญญา รวมทั้งช่วยให้เด็กมีสุขภาพที่ดีเกี่ยวกับการกิน เล่น ออกกำลังกาย และพักผ่อนอย่างถูกต้อง

เยาวพา เดชะคุปต์ (2528:36-38) กล่าวว่ากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ หมายถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือและสามารถให้สัมพันธ์กันเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการเขียน และมีโอกาสพัฒนาทักษะพื้นฐานในการอ่านสรุปได้ว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่เด็กสามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์และยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม และในการจัดกิจกรรม ต้องคำนึงความสนใจของเด็กเป็นสำคัญ

ความหมายและความสำคัญของศิลปะสร้างสรรค์

กิจกรรมศิลปะมีความสำคัญและให้ประโยชน์กับมนุษย์เป็นอย่างมาก ซึ่งมีผู้กล่าวไว้ดังนี้

บุศรินทร์ สิริปัญญาธร (2541) กล่าวว่าผลสะท้อนจากการทำงานศิลปะทำให้ทราบถึงการเจริญเติบโตของเด็ก สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่เขาอาศัยอยู่มีอิทธิพลต่อชีวิตของเด็กและก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ยิ่งใหญ่ของมนุษย์

ราศี ทองสวัสดิ์ (2529:103-104) กล่าวว่ากิจกรรมสร้างสรรค์หรือศิลปะสำหรับเด็กมิได้มีจุดมุ่งหมายให้เด็กทำงานเพื่อความสวยงามหรือทำให้เหมือนจริง แต่ต้องการช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือ

ให้แข็งแรงการฝึกประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา เพื่อเป็นพื้นฐานการเขียนที่ดีตลอดจนช่วยพัฒนาอารมณ์ จิตใจให้เด็กมีความเพียร อดทน มีสมาธิในการทำงาน และรู้จักรับผิดชอบการทำงาน เป็นกลุ่มช่วยให้เด็กเรียนรู้การเข้าสังคม การแบ่งปันความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาทำให้เด็กรู้จักคิด มีเหตุผลในการทำงาน จึงควรให้กำลังใจในการทำงานกับเด็กอย่างสม่ำเสมอให้เด็กเกิดความมั่นใจ กล้าคิด กล้าแสดงออกอย่างเต็มที่

ประโยชน์ของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม

วิรุณ ตั้งเจริญ (2535:241-244) ได้กล่าวว่าศิลปศึกษาสร้างเสริมลักษณะนิสัยให้แก่เด็กปฐมวัยด้านต่างๆ

1. สร้างเสริมลักษณะนิสัยด้านการแสดงออกศิลปะเป็นกระบวนการที่ต้องตัดสินใจเสนอความคิดตัดสินใจที่จะกระทำ และแสดงออกมาตามความคิด
2. สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางด้านความคิดสร้างสรรค์ ศิลปะเป็นวิธีทางหนึ่งดูจะพร้อมมูลด้วยวิธีทางสำหรับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัย
3. เสริมสร้างลักษณะนิสัยด้านการจินตนาการ สิ่งต่างๆ ที่เราสร้างสรรค์ขึ้นมาย่อมเริ่มต้นด้วยการจินตนาการก่อน ซึ่งเป็นเรื่องของการคาดหวัง จะผลักดันไปสู่การคิดคำนึงที่กว้างไกล
4. สร้างเสริมลักษณะนิสัยด้านสุนทรียภาพ ผู้ที่มีสุนทรียภาพอยู่ในตัวจึงพร้อมที่จะรับรู้และซาบซึ้งต่อคุณค่าทางด้านต่างๆ ของสรรพสิ่งที่อยู่รอบตัว
5. สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางด้านความประณีต ศิลปะต้องใช้ความพยายาม การสังเกตและความประณีตเรียบร้อยอยู่ตลอดเวลา
6. สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางด้านการทำงาน ศิลปะเป็นการเริ่มต้นให้เด็กมีนิสัยรักการทำงานเป็นกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติด้วยมือ ต้องอาศัยความรัก ความพยายาม เมื่องานเสร็จเด็กจะภูมิใจซึ่งจะเป็นแรงผลักดันให้เขากระตือรือร้นที่จะทำงานขึ้นไป
7. สร้างเสริมลักษณะนิสัยในการทำงานร่วมกัน การทำศิลปะจะต้องมีการพูดคุยปรึกษาหารือ หยิบยื่น สิ่งต่างๆ ต่อกัน ปัจจุบันครุนิยมจัดกิจกรรมรวมกลุ่มยังเป็นการส่งเสริมให้เด็กต้องคิดวางแผนและทำงานร่วมกัน

เลิศ อานันท์ (2535:44-48) ได้กล่าวถึง การที่เด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้วยศิลปะที่เหมาะสม จะสามารถพัฒนาในด้านต่างๆ ดังนี้

1. พัฒนาการด้านสติปัญญา ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ การที่เด็กได้สำรวจทดลอง ค้นคว้ากับวัสดุนานาชนิดเด็กจะมีการแก้ปัญหา เลือกรสร ตัดสินใจ วางแผนลงมือกระทำจริง รวมทั้งการวิจารณ์และประเมินค่าในผลงานที่ตนแสดงออกจนสำเร็จขึ้นมา ซึ่งกระบวนการ

ดังกล่าวนี้ ได้ตอบสนองต่อลักษณะนิสัยของเด็กที่อยากรู้ อยากเห็น และขี้วุ่น ทำลาย ทำให้เด็กแสดงออกอย่างอิสระภายใต้บรรยากาศที่สนุกสนาน เพลิดเพลิน

2. พัฒนาการทางด้านร่างกาย ส่งเสริมพัฒนาการการทำงานที่ประสานสัมพันธ์กันระหว่างการใช้กล้ามเนื้อมือ และประสาทตา ทำให้อวัยวะต่างๆ ของร่างกายมีความแข็งแรงมีทักษะในการทำงานที่คล่องตัวดีขึ้น

3. พัฒนาการทางด้านอารมณ์ ทำให้เด็กมีอารมณ์ขึ้นบานสนุกสนานยิ่งเด็กประสบผลสำเร็จในงานที่ลงมือก็ยิ่งทำให้เด็กเชื่อมั่นในตนเอง บนพื้นฐานของความรักและความรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง ส่งผลให้เด็กมีสุขภาพจิตที่ดี สามารถมองโลกที่สวยงามด้วยสายตาที่สวยงาม สดใสตลอดจนมีความรู้สึกที่ดีงามต่อผู้คนและสิ่งแวดล้อมรอบข้าง

4. พัฒนาการด้านสังคม การจัดกิจกรรมทางด้านศิลปะเพื่อพัฒนาการทางสังคมให้แก่เด็กอย่างเหมาะสม ได้แก่ การจัดกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ (Group Process) ทำให้เด็กเรียนรู้และฝึกหัดแก้ปัญหาความขัดแย้ง ฯลฯ มีผลให้เด็กลดความต้องการของตนเองเมื่อต้องการอยู่ร่วมในการทำงานร่วมกับเพื่อนหรือพี่น้องของตนที่แต่ละคนมีความสนใจแตกต่างกัน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531:6-15) ได้สรุปความสำคัญของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. เด็กแสดงออกอย่างอิสระ ส่งเสริมอิสระภาพในการทำงานครูควรวางวัสดุอุปกรณ์ในพื้นที่ที่เด็กจะหยิบมาใช้ได้ และมีโอกาสเลือกหยิบได้ตามความพอใจ ในขณะเดียวกันเด็กจะสามารถแลกเปลี่ยนแนวคิดของตนกับเพื่อนๆ ได้

2. เด็กมีสุนทรียภาพต่อสิ่งแวดล้อม เด็กรู้จักชื่นชมและมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่างๆ เป็นสิ่งที่ควรได้รับการพัฒนาซึ่งผู้ใหญ่ควรทำตัวอย่างโดยการยอมรับและชื่นชมในผลงานของเด็ก โดยฝึกให้เด็กเห็นว่าทุกๆ อย่างมีความสำคัญสำหรับตัวเขา ส่งเสริมให้เด็กรู้จักสังเกตสิ่งที่ผิดปกติในสิ่งธรรมดาสามัญให้ได้ยินในสิ่งที่ไม่เคยได้ยิน และฝึกให้เขาสนใจสิ่งต่างๆ รอบตัว

3. เด็กเกิดความพอใจและสนุกสนานในขณะที่เด็กทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ต่างๆ เด็กควรทำตามความพอใจและมีความสนุกสนาน การพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนเป็นโอกาสที่เด็กจะแสดงออกซึ่งความคิดของเขาและเป็นการพัฒนาทางภาษาไปด้วย การเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความสามารถทางสร้างสรรค์จะช่วยให้เด็กตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ช่วยส่งเสริมให้เขามีกำลังใจ เข้าใจตนเองว่ามีความคิดที่ดีและมีความสามารถหลายอย่าง องค์ประกอบที่ช่วยให้เด็กเกิดความพอใจ สนุกสนานในขณะที่ทำกิจกรรม คือ เวลาและสถานที่ เด็กต้องการเวลาทำงานมากพอที่เขาจะได้ทำเสร็จตามความพอใจ และต้องการเนื้อที่กว้างขวางที่จะทำสิ่งต่างๆ ได้อย่างสนุกสนาน

4. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ช่วยลดความตึงเครียดทางอารมณ์ การทำงานสร้างสรรค์เป็นการผ่อนคลายทางอารมณ์ ลดความกดดัน ความคับข้องใจและความก้าวร้าวลง ซึ่งกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จะช่วยให้เด็กแสดงออกและผ่อนคลายอารมณ์ได้ดีที่สุด

5. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ช่วยสร้างลักษณะนิสัยการทำงานที่ดีในขณะที่เด็กทำงานต่างๆ ครูควรสอนระเบียบและนิสัยในการทำงานควบคู่กันไปด้วย เช่น เก็บของเป็นที่ ล้างมือเมื่อทำงานเสร็จแล้ว

6. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อจากการตัดกระดาษ ประดิษฐ์ภาพวาดภาพด้วยนิ้วมือ การต่อภาพ ฯลฯ กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ จะส่งเสริมให้เด็กแสดงความคิดสร้างสรรค์และความสัมพันธ์ระหว่างมือกับสายตาควบคู่กันไปด้วย

7. กิจกรรมสร้างสรรค์ช่วยให้เด็กรู้จักสำรวจ ค้นคว้า ทดลอง เด็กจะชอบทำกิจกรรมและใช้วัสดุต่างๆ ซ้ำๆ กันเพื่อสร้างสิ่งต่างๆ ซึ่งเป็นโอกาสที่จะใช้ความคิดริเริ่มและจินตนาการของเขาจากการค้นคว้าสำรวจฝึกฝนสร้างสิ่งใหม่ๆ ขึ้นจากการใช้วัสดุซ้ำๆ กันจากเอกสารทั้งที่กล่าวมา จะเห็นว่ากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย เช่น ความพอใจ สนุกสนานในขณะที่เด็กทำกิจกรรม ลดความตึงเครียดทางอารมณ์ รู้จักชื่นชมและมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่างๆ สติปัญญา เช่น เด็กรู้จักสำรวจค้นคว้าทดลอง มีความคิดริเริ่มที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ และสังคม เช่น ฝึกนิสัยการทำงาน รู้จักสำรวจค้นคว้าทดลอง มีความคิดริเริ่มที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ และสังคม เช่น ฝึกนิสัยการทำงาน รู้จักรับผิดชอบ การทำงานเป็นกลุ่มช่วยให้เรียนรู้ความร่วมมือ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจช่วยเหลือการแบ่งปัน การไม่เห็นแก่ตัว แต่ผู้สอนต้องตระหนักถึงขอบเขตของเด็กที่แสดงออกอย่างเหมาะสมด้วย

แนวการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม

ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยมีความสำคัญยิ่งและได้เสนอแนะการจัดกิจกรรมด้านศิลปะไว้ 10 ข้อ ดังนี้ (สาธิตี บุโรตม, 2523:19)

1. ให้ความสำคัญในกระบวนการทำงานของเด็กมากกว่าจะคำนึงถึงผลงานของเด็ก
2. ให้ความสนับสนุนการแสดงออกทางด้านความคิดสร้างสรรค์โดยการหลีกเลี่ยงการให้เด็กวาดลอกเลียนแบบ หรือวาดภาพระบายสีจากสมุดวาดภาพ ซึ่งทำให้เด็กไม่ได้ความคิดอิสระ ซึ่งทั้งสองแบบมีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์
3. แสดงความชื่นชมต่อผลงานความก้าวหน้าของเด็ก
4. วางแผนและเตรียมกิจกรรมต่างๆ สำหรับเด็กให้พร้อม
5. ควรจัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ให้เด็กสามารถหยิบได้ง่ายและสะดวกในการใช้

6. ควรหลีกเลี่ยงคำถาม “กำลังทำอะไรอยู่” หรือเดาว่าสิ่งที่เด็กทำคืออะไร
7. ฝึกฝนแนะนำให้เด็กได้ลองฝึกปฏิบัติด้วยตัวเอง รู้จักการแสดงออกและมีทัศนคติที่ดีศิลปะ โดยต้องคำนึงถึงความเหมาะสมตามวุฒิภาวะของเด็กด้วย
8. ให้คิดว่ากิจกรรมทางศิลปะมีความสำคัญเหมือนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และอ่าน
9. ให้ความรู้ในด้านศิลปะ เช่น เรื่องสี ขนาด และรูปร่างแก่เด็ก
10. อธิบายให้ผู้ปกครองเข้าใจจุดมุ่งหมายและแนวทางในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะแก่เด็ก

ประเภทของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม

พระพงษ์ กุลพิศาล (2538:34-35) ได้แบ่งประเภทของกิจกรรมสำหรับเด็กตามลักษณะผลงานที่เด็กสร้างสรรค์เป็นหลัก คือ

1. กิจกรรมศิลปะ 2 มิติ หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งให้เด็กสร้างสรรค์ภาพ บนระนาบผิววัสดุที่แบบๆ เช่น กระดาษ กระดาษ ผ้า ผนังปูน พื้นทราย พื้นดิน ฯลฯ โดยใช้กลวิธีวาดเส้น ระบายสีพิมพ์ กดประทับให้เป็นสี ปะติดด้วยกระดาษสี เป็นต้น กิจกรรมประเภทนี้ได้แก่ การวาดภาพด้วยนิ้วมือ หรือมือการพิมพ์ภาพด้วยเศษวัสดุต่างๆ การวาดภาพเส้นด้วยดินสอสีเทียน การระบายสีด้วยสีเทียน สีฝุ่น สีโปสเตอร์ สีน้ำ เป็นต้น ผลงานศิลปะประเภทนี้ดูแล้วแบนราบ มีเฉพาะมิติกว้างยาว
2. กิจกรรมศิลปะ 3 มิติ หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กสร้างภาพ ให้มีลักษณะลอยตัวนูน หรือเว้าลงไปในพื้นที่โดยใช้วัสดุและกลวิธีต่างๆ ที่เหมาะสมกับวัสดุนั้นๆ เช่น การปั้นทรายดินเหนียวดินน้ำมัน กระดาษ แป้งโด หรือการประกอบวัสดุต่างๆ เข้าด้วยกัน กลวิธีที่จะให้เด็กทำ กิจกรรมประเภทนี้ต้องไม่มีขั้นตอนที่ซับซ้อน สามารถทำได้อย่างรวดเร็ว ง่ายและไม่เสี่ยงต่ออันตราย เช่น วัสดุที่จะนำมาประกอบเข้าด้วยกันควรเป็นวัสดุประเภทกล่องกระดาษ เมล็ดพืชลูกปัดเศษไม้ ใบไม้ โดยใช้กาวที่ติดง่าย เป็นต้น
3. กิจกรรมศิลปะผสมผสาน 2 มิติ กิจกรรมที่ให้เด็กสร้างสรรค์ภาพโดยใช้วัสดุและกลวิธีทางกิจกรรมศิลปะ 2 มิติ และ 3 มิติ รวมเข้าด้วยกัน เช่น ให้เด็กใช้สีโปสเตอร์ระบายบนรูปปั้นดินเหนียว หรือแป้งโดที่แห้งแล้ว ให้เด็กระบายสี หรือฉีกกระดาษสี(ที่ฉีกหรือตัดเป็นรูปต่างๆ) ตกแต่งกล่องกระดาษการจัดกิจกรรมศิลปะทั้ง 3 ประเภท ควรให้โอกาสแก่เด็กร่วมกันทำเป็นกลุ่มด้วยกลุ่มละประมาณ 3-5 คน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของผลงาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541:36) กล่าวถึง กิจกรรมสร้างสรรค์ที่ควรจัดมีดังนี้

1. การวาดภาพและระบายสี
 - 1.1 การวาดภาพด้วยสีเทียน หรือสีไม้
 - 1.2 การวาดภาพด้วยสีน้ำ เช่น พู่กัน ฟองน้ำ
 - 1.3 การเลลงสีด้วยนิ้วมือ
2. การเล่นกับสีน้ำ
 - 2.1 การเป่าสี
 - 2.2 การหยดสี
 - 2.3 การเทสี
3. การพิมพ์ภาพ
 - 3.1 การพิมพ์ภาพด้วยส่วนต่างๆ ของร่างกาย
 - 3.2 การพิมพ์ภาพด้วยวัสดุ พืช ผักต่างๆ
4. การปั้น เช่น ดินเหนียว ดินน้ำมัน แป้งโด ฯลฯ
5. การพับ ฉีก ตัด ปะ
 - 5.1 การพับอย่างง่าย
 - 5.2 การฉีกปะ
6. การประดิษฐ์
 - 6.1 ประดิษฐ์เศษวัสดุต่างๆ
 - 6.2 การร้อย เช่น ลูกปัด หลอดกาแฟ หลอดด้าย ฯลฯ
 - 6.3 การสาน เช่น กระดาษ ใบตอง ใบมะพร้าว ฯลฯ

ลักษณะของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม

เกศินี นิสัยเจริญ, 2527:5-6 ได้ให้ความหมายของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ได้ว่า

1. กิจกรรมวาดภาพระบายสี เป็นกิจกรรมการสร้างภาพที่เด็กเขียนลงไปด้วยความรู้ในตัวเองให้เป็นสัญลักษณ์แบบสวยงาม จังหวะ และสีเส้นต่างๆ แทนการใช้คำพูด เช่น การวาดภาพด้วยสีน้ำ พู่กัน การวาดรูประบายสีด้วยสีเทียนและดินสอสี การเล่นกับสีแบบต่างๆ
2. กิจกรรมการฉีก ปะ และติดกระดาษ เป็นกิจกรรมที่ใช้กระดาษต่างๆ มาฉีก ตัด และนำมาติดกระดาษทำให้เป็นภาพ กระดาษที่นำมาใช้ ได้แก่ กระดาษหนังสือพิมพ์ กระดาษวารสาร กระดาษห่อของขวัญ และกระดาษสีมัน
3. การปั้น เป็นกิจกรรมที่เด็กชอบมาก วัสดุที่ปั้น ได้แก่ ดินเหนียว ดินน้ำมัน แป้งโด การปั้นควรมีวัสดุรองที่มีผิวมัน เช่น พลาสติก โลหะ โฟมก้ำ เพื่อไม่ให้ไต่ะเปื้อน
4. การพิมพ์ การพิมพ์ทำได้หลายวิธี ได้แก่ พิมพ์ภาพด้วยนิ้วมือพิมพ์ ภาพจากวัสดุธรรมชาติต่างๆ เช่น ใบไม้ ดอกไม้ ก้านกล้วย ก้านบัว พิมพ์ภาพจากวัสดุเหลือใช้ต่างๆ เช่น ฝาขวด เชือก หลอดด้าย พิมพ์ภาพด้วยตรายาง การพิมพ์ภาพด้วยการขยี้กระดาษ
5. การพับกระดาษ เป็นการประดิษฐ์กระดาษให้มีเอกลักษณ์เป็นภาพสามมิติ ที่ต้องอาศัยการทำงานประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อตา มือ นิ้วมือ พับกระดาษให้เป็นภาพลักษณะลำดับและขั้นตอนการประดิษฐ์ ลำดับและขั้นตอนการประดิษฐ์เศษวัสดุเป็นของเล่นของใช้ เป็นการรวบรวมเศษวัสดุจากกระดาษมาประดิษฐ์เป็นของเล่นต่างๆ ตามแบบอย่างอย่างหรือความคิดอิสระและวัสดุอื่นๆ ในการประกอบหรือตกแต่งเพิ่มเติมให้งานสมบูรณ์ เช่น กาว กรรไกร เศษไหมพรม ไม้ไอศกรีม หลอดกาแฟ ฯลฯ รวมถึงงานกระดาษเส้นที่ใช้กาวประกอบเป็นรูปต่างๆ ในการจัดกิจกรรมศิลปะให้เด็กจะต้องใช้เวลาให้เหมาะสม ซึ่งในการจัดกิจกรรมประจำวันต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยาแลพัฒนาการและจิตวิทยาเด็กโดยใช้ระยะเวลาในการทำกิจกรรมที่เหมาะสมดังนี้ เด็กอายุ 3-4 ขวบ ใช้เวลาในการทำกิจกรรม 10-20 นาที เด็กอายุ 5-6 ขวบ ใช้เวลาในการทำกิจกรรม 20-30 นาที สำหรับวิชาศิลปะจะใช้ระยะเวลานานขึ้น ตั้งแต่ 40-60 นาที หรือมากกว่านั้น

ความสำคัญของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์กลุ่ม

ชลลิวาน สุภาวดี บุญญวงศ์ (2527:2) ลักษณะกิจกรรมกลุ่มหรือการทำงานเป็นกลุ่ม หมายถึง การทำงานที่มีสมาชิกในกลุ่มมีการวางแผนร่วมกันกับผู้นำกลุ่ม และผู้นำกลุ่มจะทำหน้าที่ประสานงาน และให้คำปรึกษาแก่กลุ่มสมาชิกทุกคนในกลุ่มมีความรับผิดชอบร่วมกันและมีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ บรรยากาศในกลุ่มมีความเป็นกันเองเป็นมิตรต่อกัน และมีความเป็นประชาธิปไตย

Kemp (1964:24-25) กล่าวว่า กลุ่มหมายถึงบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปรวมกันอยู่ที่แห่งหนึ่ง มีปฏิสัมพันธ์กันใช้ภาษา และไม่ใช้ภาษา (Verbal and Nonverbal) มีผู้นำและสมาชิกหรืออาจจะไม่มีผู้นำก็ได้ มีการพึ่งพาอาศัยกัน (Interdependent) มีประโยชน์ร่วมกัน มีความพอใจ มีการยอมรับและให้ความเคารพ ในความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม มีความรู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่ในกลุ่มสรุปได้ว่า กลุ่มและกิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การที่สมาชิกในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์กัน และสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมีหน้าที่แตกต่างกันออกไปแต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันที่จะทำงานหรือทำกิจกรรมของกลุ่มให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ความสำคัญและประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่ม

Rogers (1970:121-122) กล่าวถึงผลการวิจัยของการทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่ม จะให้ผลส่งเสริมสร้างสรรค์ทางด้านจิตวิทยามาก จะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ทางด้านความรู้สึกมีการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ยอมรับตนเองพัฒนาในเรื่องคุณค่าของตนเอง และมีความมั่นคงยิ่งขึ้นในด้านทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมากขึ้นและมีความรู้สึกพึ่งพาซึ่งกันและกัน คือ เชื่อในความสามารถของบุคคลอื่นมีการแก้ปัญหาโดยการทำงานเป็นกลุ่มและเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

ทัศนาศา และคณะ(2536:80) กล่าวว่า การให้โอกาสเด็กเล่นละทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับผู้อื่นโดยเฉพาะเด็กด้วยกันเด็กจะเกิดการเรียนรู้ทักษะทางสังคมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เด็กได้รับการถ่ายทอดด้านมารยาทและกติกาทางสังคม เกิดสำนึกความรับผิดชอบต่อสมาชิกคนอื่นๆ ในสังคม

วิรุณ ตั้งเจริญ(2537:203) กล่าวว่า การที่เด็กได้อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม จะด้วยการทำงานร่วมกันหรือไม่ได้ทำงานร่วมกันโดยตรงก็ตาม ย่อมเป็นการหล่อหลอมความคิดร่วมกัน รู้จักเคารพ นับถือกัน รู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาวให้กัน รู้จักเสียสละให้กัน พฤติกรรมที่มีคุณค่าเช่นกัน จะเกิดขึ้นได้ด้วยการประพฤติปฏิบัติให้ต่อเนื่องหรือเป็นความเคยชิน การอยู่ร่วมกันนี้ต้องเริ่มต้นด้วยระเบียบแบบแผน เสรีภาพนั้นไม่ใช่สักแต่ทำอะไรก็ได้ แต่เสรีภาพต้องไม่รบกวนหรือเบียดเบียนผู้อื่น ห้องเรียนที่ได้รับการแนะนำและเอาใจใส่เป็นอย่างดีในการอยู่ร่วมกัน แต่มีการชู้บังคับกัน จึงจะเป็นห้องเรียนที่พัฒนาพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพสรุปได้ว่า ความสำคัญและประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่มเป็นการเรียนรู้ที่ดีที่เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นการพัฒนาทักษะหลายประการ ได้แก่ การฟัง การพูด การแก้ปัญหการทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่ม การเรียนรู้จากกลุ่มจะส่งผลต่อการเกิดสำนึกรับผิดชอบต่อสมาชิกในกลุ่ม และสังคมต่อไป

ลักษณะของกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ

Mc Gragor (1960) ได้กล่าวถึงลักษณะของกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. บรรยากาศในกลุ่มเป็นกันเอง ไม่ใช่เป็นทางการหรือระเบียบจัดมากนัก
2. สมาชิกทุกคนควรมีส่วนร่วมในการร่วมจัดกิจกรรมทุกอย่างของกลุ่ม แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจกรรมแต่ละอย่างด้วย
3. จุดมุ่งหมายของกลุ่มจะต้องชัดเจน และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในกลุ่ม ควรจะให้สมาชิกของกลุ่มเข้ามามีส่วนออกคำติชมและถามความคิดเห็นจนกระทั่งทุกๆ คนยอมรับจุดประสงค์ร่วมของกลุ่ม
4. สมาชิกจำเป็นต้องรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทุกคนมีสิทธิ์ออกความคิดเห็นได้และไม่ว่าจะมาจากบุคคลใดควรได้รับฟังเท่าเทียมกันอย่าดูถูกความคิดของสมาชิกคนใดจนกระทั่งไม่มีอะไรเกิดขึ้นภายในกลุ่ม
5. ความขัดแย้งเป็นสิ่งจำเป็นต้องเกิดขึ้นเป็นธรรมดา กลุ่มควรจะได้รับรู้ถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นพยายามศึกษาหาสาเหตุอย่างรอบคอบ พยายามหนทางแก้ไขแทนที่จะปกปิด ซ่อนเร้นหรือทำเป็นว่าไม่มีอะไรเกิดขึ้นภายในกลุ่ม
6. การตัดสินใจทุกอย่างควรเป็นมติเอกฉันท์ที่ได้รับความเห็นชอบจากสมาชิก ไม่ควรใช้วิธีโหวตขอความเห็นจากสมาชิกกลุ่มใหญ่ เพราะแสดงว่ามีบางคนที่ยังไม่เห็นด้วยกับการกระทำของกลุ่ม
7. การวิพากษ์วิจารณ์ควรกระทำบ่อยครั้ง ตรงไปตรงมา แต่ควรอยู่ในลักษณะไม่รุนแรง
8. ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะแสดงความรู้สึกได้อย่างเปิดเผย ไม่ว่าจะเป็นการเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับความคิด หรือการปฏิบัติงานของกลุ่ม
9. เมื่อตกลงใจที่จะกระทำกิจกรรมใดสมาชิกจะรู้จักหน้าที่และยอมปฏิบัติเพื่อให้ถึงจุดประสงค์ของกลุ่ม
10. ผู้นำกลุ่มไม่เป็นผู้เผด็จการหรือยอมทุกอย่าง มีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามสถานการณ์ที่สำคัญ คือ มีสมาชิกในกลุ่มควรพยายามทำงานให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายไม่ใช่อยู่ที่ใครจะมาเป็นผู้นำ (ผกา บุญเรือง, 2527:62-63)

สรุปได้ว่าลักษณะของกลุ่มที่มีประสิทธิภาพจะต้องอยู่ภายในบรรยากาศที่เป็นกันเอง สมาชิกในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นและมีมติเป็นเอกฉันท์โดยผู้นำต้องมีลักษณะเป็นประชาธิปไตยจะทำให้กลุ่มมีการทำงานที่มีประสิทธิภาพได้ และที่สำคัญที่สุดซึ่งจะทำให้กลุ่มดำเนินงานลุล่วงอย่างมี

ประสิทธิภาพ คือการตั้งจุดมุ่งหมายของกลุ่มให้ชัดเจน จะต้องใช้การวางแผนทำงานเป็นขั้นแรกที่ตั้งจุดมุ่งหมายร่วมกันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพและประเมิณผล ทบทวน สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่วางแผนไว้

การเข้ากลุ่มเด็กปฐมวัย

จากการศึกษาของ Parten.(1932) ได้กล่าวถึงการเล่นทางสังคมแบ่งเป็น 6 ขั้น ดังนี้

1. ระยะนิ่งเฉย (unoccupied Play) เด็กจะไม่เล่นกับสิ่งใดๆ และไม่เล่นกับใคร
2. การเล่นคนเดียว (Solitary Play) เด็กจะไม่เล่นตามลำพังโดยไม่สนใจเด็กคนอื่น
3. การเล่นแบบเฝ้าดูผู้อื่นเล่น (Onlooker Play) เด็กจะเฝ้าดูและสังเกตการณ์เล่นของเด็กคนอื่น ๆ
4. การเล่นแบบคู่ขนาน (Parallel Play) เด็กจะเล่นตามลำพังแต่เด็กจะเล่นของเล่นและวิธีการเล่นคล้ายกันกับเด็กคนอื่น ๆ
5. การเล่นแบบเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน (Associative Play) เด็กจะมีปฏิสัมพันธ์เด็กคนอื่น บางทีอาจถามคำถามหรือเล่นวัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน แต่ไม่เล่นด้วยกัน
6. การเล่นแบบร่วมมือกัน (Coopertive Play) เด็กเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกัน

เยาวพา เดเซคุปต์ (2525:19) กล่าวถึงการเล่นได้จำนวน 2-5 คน เด็กเริ่มรู้จักบทบาทการรวมกลุ่มมากขึ้น เด็กในกลุ่มจะเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ๆ และปรับพฤติกรรมของตนให้เล่นกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น และมีความรู้สึกรับผิดชอบในพฤติกรรมของตนเอง สิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญของพฤติกรรมร่วมมือ ซึ่งเป็นพฤติกรรมชอบสังคม ก่อให้เกิดพัฒนาการด้านสังคมกับเด็กต่อไป

สรุปได้ว่า การเข้ากลุ่มของเด็กปฐมวัย ในระยะแรกนั้นเป็นไปอย่างง่ายๆ และเมื่อเด็กมีพัฒนาการและวุฒิภาวะมากขึ้นการรวมกลุ่มจะเป็นไปอย่างมีแบบแผน เด็กรู้จักบทบาทการรวมกลุ่มมากขึ้น และมีความรับผิดชอบในพฤติกรรมของตนเองเป็นองค์ประกอบสำคัญของพฤติกรรมทางสังคม ก่อให้เกิดพัฒนาการด้านสังคมต่อไป

แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านการศิลปะสร้างสรรค์

แนวทางในการจัดกิจกรรมกลุ่ม สวณ สุทธิเลิศคุณ (2522:193-194) ได้เสนอแนะแนวทางในการจัดกลุ่มดังนี้

1. จัดกลุ่มโดยใช้สัญลักษณ์ เช่น สัญลักษณ์แบบ ผัก ผลไม้ หรือรูปสัตว์ เป็นต้น ครูจะเตรียมกระดาษที่ติดสัญลักษณ์รูปต่างๆ ให้มีจำนวนเพียงพอสำหรับเด็กทุกคน ถ้าต้องการให้มี 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ครูจะต้องเตรียมกระดาษที่ติดสัญลักษณ์รูปต่างๆ ดังนี้

ผัก : ผักชี ผักกาดขาว พริก มะเขือ พริก

ผลไม้ : แอปเปิ้ล ส้มโอ ถั่วลิสง ส้ม น้อยหน่า

สัตว์ : แมว สุนัข กระจับปี่ ม้า ลิง

ดอกไม้ : ดอกกุหลาบ ดอกจำปา ดอกมะลิ ดอกบานไม่รู้โรย

ครูจะนำกระดาษติดสัญลักษณ์รูปต่างๆ เหล่านี้คว้าวางบนโต๊ะให้เด็กมาหยิบเอง หรือครูแจกให้ จากนั้นเด็กห้อยกระดาษที่ติดสัญลักษณ์รูปต่างๆ แล้วเข้ากลุ่มตามประเภทของสัญลักษณ์กลุ่มใดก็ได้ที่เด็กชอบก่อนให้เป็นผู้เข้ากลุ่มก่อนและปรบมือให้

2. จัดกลุ่มโดยใช้ระบบตัวเลข เช่น ถ้าต้องการจัดเป็น 2 กลุ่ม ก็ให้เด็กนับเรียง 1-2 ผู้ที่นับ 1 อยู่กลุ่มที่ 1 ผู้ที่นับ 2 อยู่กลุ่มที่ 2 เป็นต้น

3. จัดกลุ่มตามสบาย ครูกำหนดจำนวนสมาชิกในแต่ละกลุ่ม กลุ่มใดจัดได้ก่อนให้ยกมือขึ้นและจับมือกันไว้ เด็กจะมีโอกาสเลือกเพื่อนเพื่อเข้าร่วมกลุ่มตามความสนใจ และความพอใจของตนเอง

จากแนวทางการจัดกลุ่มดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเป็นขั้นตอนการจัดกลุ่มง่ายๆ สำหรับเด็กปฐมวัยเพราะไม่ยุ่งยากซับซ้อนให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน อีกทั้งช่วยให้ฝึกทักษะการฟังทักษะการสังเกตทักษะการจำแนกการเปรียบเทียบ และได้เรียนรู้การใช้สัญลักษณ์ด้วยวิธีง่ายๆ ซึ่งการวางแผนในกิจกรรมแบบวางแผนปฏิบัติบทวนให้เด็กร่วมกันคิดวางแผนกับครูหรือเพื่อนสามารถใช้สัญลักษณ์ต่างๆ มาติดบนแผนภูมิเพื่อแสดงการวางแผนจะทำกิจกรรมในระดับปฐมวัยและปฏิบัติบทวนตามแผนที่วางไว้แล้ว ทำให้จำได้ว่าทำอะไรบ้างเป็นวิธีการที่มีประโยชน์และเหมาะสมกับเด็กปฐมวัยมาก

ภรณ์ คุรุรัตน์ (2540:8) ได้กล่าวว่า การดำเนินกิจกรรมผู้สอนควรคำนึงถึงการให้เด็กเป็นผู้คิดริเริ่ม ซึ่งอาจเริ่มขึ้นจากการวางแผนก่อนลงมือกระทำกิจกรรม ขึ้นทำกิจกรรม เด็กมีโอกาสประสบความสำเร็จโดยเด็กทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่

สรุปได้ว่า แนวทางการจัดกิจกรรมกลุ่มสำหรับเด็กปฐมวัย ควรมีสมาชิกประมาณ 5-7 คน และการดำเนินกิจกรรมควรให้เด็กเป็นผู้ริเริ่ม ซึ่งอาจเริ่มจากการวางแผนก่อนลงมือทำกิจกรรม

ศิลปะสร้างสรรค์กับการสร้างลักษณะนิสัยเด็ก

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526:241-243) ได้กล่าวถึงศิลปศึกษาสร้างเสริมลักษณะนิสัยให้แก่เด็กปฐมวัยด้านต่างๆ ดังนี้

1. สร้างเสริมลักษณะนิสัยด้านการแสดงออกในสังคมประชาธิปไตย
2. สร้างเสริมลักษณะนิสัยด้านความคิดสร้างสรรค์
3. สร้างเสริมลักษณะนิสัยด้านจินตนาการที่คนเราสร้างสรรค์ขึ้นมา
4. สร้างเสริมลักษณะนิสัยด้านสุนทรียภาพ
5. สร้างเสริมลักษณะนิสัยด้านความประณีต
6. สร้างเสริมลักษณะนิสัยด้านการทำงาน

องค์การ อินทรมพรรย และคนอื่นๆ (2526:268-272) กล่าวว่า ลักษณะนิสัยที่สามารถให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการกระทำด้านศิลปะ ได้แก่

1. การเป็นผู้นำในการทำงานโดยมุ่งให้เด็กได้ทำงานได้สำเร็จตามลำดับขั้นตอนในเวลากำหนดด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน

2. การเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ โดยมุ่งให้นักเรียนรู้จักแบ่งแยกเวลาเล่น และเวลาทำงานได้อย่างเหมาะสมให้รู้จักการรอโอกาส เช่น ในการทำงานที่ต้องใช้อุปกรณ์ร่วมกัน หากเป็นเวลาที่นักเรียนต้องการใช้เครื่องมือชิ้นนั้น แต่เพื่อนกำลังใช้อยู่ นักเรียนจะต้องรู้จักรอคอยโอกาสให้ผู้ใช้นั้นทำเสร็จก่อนไม่ควรยื้อแย่งเอามาทันที หรือการรู้จักโอกาสที่เหมาะสมในการพูด ไม่ควรแทรกขึ้นมาในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูดอยู่

3. การเป็นผู้ที่กล้าพูด กล้าซักถาม กล้าแสดงออก โดยมุ่งให้เด็กเป็นคนกล้าพูดกล้าซักถามกล้าตอบคำถามในสิ่งที่ตนคิด ตนต้องการหรือเมื่อขอความช่วยเหลือจากคนอื่น

4. การเป็นผู้รู้จักสังเกต โดยมุ่งให้เด็กเป็นคนรู้จักช่างสังเกตเมื่อพบเห็นสิ่งใดก็พยายามสังเกตจะทำการรูปภาพของสิ่งนั้นได้ สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน เช่น นักเรียนเคยเห็นช่างจากรูปภาพหรือประสบการณ์จริงก็สามารถบอกถึงลักษณะของช่างได้ว่าเป็นอย่างไร

5. การเป็นผู้รักความเป็นระเบียบความสวยงาม และรักษาความสะอาดโดยมุ่งที่จะให้รู้จักการกระทำสิ่งที่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม เช่น

5.1 การเข้าแถวหยิบอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้

5.2 การรักษาความสะอาดของเสื้อผ้าไม่ทำให้สกปรก

5.3 รู้จักทำผลงานให้สะอาดเครื่องมือเครื่องใช้โดยนำไปล้าง เช็ด และเก็บคืนเข้าที่เดิมภายหลังเสร็จแล้ว

6. การรู้จักการใช้ทั้งที่เป็นของส่วนตัว และส่วนรวมโดยมุ่งปลูกฝังให้เด็กเห็นความสำคัญของสิ่งของเครื่องใช้เป็นส่วนตนและส่วนรวมโดยดูแลเอาใจใส่บำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดีไม่ทิ้งขว้างหรือทำลายให้เกิดความเสียหาย

7. การมีน้ำใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยมุ่งให้น้ำใจในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันรู้จักแบ่งปันอุปกรณ์เครื่องใช้ที่เป็นส่วนรวมก็ไม่หวงเก็บไว้คนเดียว มีน้ำใจในการช่วยเหลือเก็บสิ่งของที่เป็นของตนและของส่วนรวม

8. การเป็นคนรู้จักประหยัด โดยมุ่งให้เด็กใช้อุปกรณ์และวัสดุในขนาดและจำนวนที่เป็นต่อรูปแบบของงาน

9. การเป็นผู้มีความรับผิดชอบโดยมุ่งให้มีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จด้วยความอดทน และมานะพยายามมีความรับผิดชอบ ในการเก็บรักษาสิ่งของเครื่องใช้เครื่องเล่นที่นำมาใช้แล้วก็เข้าที่เดิมเมื่อเลิกกิจกรรมนั้นแล้ว และรู้จักทำความสะอาดสถานที่ ที่ตนปฏิบัติตามความสามารถและพัฒนาตามวัย

10. การเป็นผู้มีความพอใจในสิ่งที่ตนมีหรือตนทำขึ้น โดยมุ่งให้เด็กเกิดความสุขและเชื่อมั่นต่องานที่ตนทำขึ้น ในการปลูกฝังให้เด็กเกิดความสุขในงานศิลปะนั้นการจัดกิจกรรมศิลปะให้เด็กควรมุ่งให้เด็กเกิดความสุข และเกิดความเชื่อมั่นในตนเองที่สามารถประสบความสำเร็จในการทำงานนั้น

จากที่นักการศึกษากล่าวมาข้างต้นพบว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สามารถส่งเสริมลักษณะนิสัยด้านต่างๆ ที่พึงประสงค์ในเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม จึงจะมีการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มาส่งเสริมพฤติกรรมที่นอกเหนือจากการที่กล่าวมาข้างต้น เช่น พฤติกรรมความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สำคัญต่อการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและประสบผลสำเร็จในชีวิต และนำมาประกอบกิจกรรมต่างๆ ที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมความสัมพันธ์ทางสังคม

บทบาทและหน้าที่ครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม

เนื่องจากกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่เด็กแสดงออกมาในผลงานศิลปะเปรียบเทียบกับผลงานกระเจกเงาโลกของเด็ก การจัดหลักสูตรเพื่อพัฒนาเด็กจึงควรส่งเสริมให้เด็กแสดงความคิดเห็น จินตนาการและการทำงานอย่างอิสระ ครูจะต้องคำนึงถึงความสนใจและวิธีการแสดงออกของเด็กเป็นสำคัญ เป็นผู้จัดเตรียมสื่อหรือเลือกประสบการณ์ให้เหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กทุกระดับความสามารถ คอยสนับสนุนและให้กำลังใจให้เด็กแสดงออกอย่างอิสระตามความคิดและจินตนาการของตนเอง และพัฒนาความสามารถในทุกๆ ด้านอย่างเต็มที่ตามความถนัดความสนใจตามธรรมชาติของเด็กแต่ละคน (เลิศ อานันท์, 2529:134) วิธีการสอนกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กควรเน้นที่กระบวนการ (Process) มากกว่าการผลิต (Product) คือ ช่วงเวลาที่เด็กได้วาด

ได้เขียน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นพูดคุยกันหรือคิดวิธีการใหม่ๆ ได้ด้วยตนเองอย่างมีความสุข สนุกสนาน มีความสำคัญมากกว่าผลงานที่ผู้ใหญ่คาดหวังว่าจะต้องสวยงามเรียบร้อย และถูกต้องตามแบบอย่าง เพราะการสร้างสรรคงานศิลปะของเด็กมักเป็นการลองผิดลองถูกและแก้ปัญหาอยู่ตลอดเวลาจนกระทั่งสำเร็จซึ่งการแก้ปัญหานั้นอาจถูกหรือผิดบ้างแต่ด้วยความสามารถในการสร้างสรรค์ที่มีอยู่ในตัวเด็กจะช่วยให้เด็กค่อยๆ พัฒนาได้สำเร็จไปด้วยดี

ชัยณรงค์ เจริญพานิชย์กุล (2531) ตามปกติการจัดกิจกรรมการสอนศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยจะไม่แยกตัวกิจกรรมออกมาอย่างเด่นชัดแต่จะ让孩子เลือกทำตามความสนใจเฉพาะตนหรือกลุ่ม จึงจำเป็นต้องมีครูเป็นพี่เลี้ยงหลายๆ คนคอยช่วยเหลือ กิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมเดียวที่สามารถทำให้เด็กเล็กๆ มีประสบการณ์ในการทำงานสำเร็จได้เป็นอย่างดี ดังนั้น การจัดกิจกรรมการสอนศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยจึงควรคำนึงถึงสิ่งดังต่อไปนี้

1. วางแผนล่วงหน้าตลอดเทอมว่าแต่ละสัปดาห์จะให้เด็กทำกิจกรรมอะไรตามลำดับความยากง่ายของกลวิธีทำงานและความรู้โดยกำหนดจุดประสงค์และวิธีประเมินผลไว้ด้วยยิ่งดี

2. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ สภาพห้องเรียนและวิธีการสอนให้สอดคล้องกับแผนที่วางไว้

3. ระหว่างที่เด็กทำกิจกรรมควรระลึกอยู่เสมอว่า

3.1 กิจกรรมที่จัดให้นั้นเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ประสบการณ์ตรงจากสิ่งแวดล้อมนอกห้องเรียนเพียงพอหรือไม่

3.2 หลีกเลี่ยงกิจกรรมที่让孩子ต้องทำแล้วมีผลงานเหมือนกันทั้งห้อง โปรดจำไว้เสมอว่าการทำงานศิลปะสร้างสรรค์ คือ การแสดงออกทางการรับรู้เฉพาะตนและอย่าสอนหลักหรือ ทฤษฎีทางศิลปะใดๆ ทั้งสิ้น

3.3 พฤติกรรมการทำงานศิลปะของเด็กเล็กๆ แต่ละคนไม่เหมือนกัน บางคนชอบนั่งทำงานที่โต๊ะ บางคนชอบนอนกับพื้น ควรให้อิสระอย่างเต็มที่ถ้าเด็กทำงานด้วยความสุขห้องเรียนจะเงียบ

3.4 ให้ออกาสเด็กทำงานเป็นกลุ่มบ้างเพื่อฝึกประสบการณ์ทางสังคมให้แก่เขา

4. ให้ผู้ปกครองมีส่วนช่วยในการเสริมสร้างประสบการณ์ทางศิลปะขณะที่เด็กอยู่ที่บ้านด้วย เช่น ได้กำหนดเรื่องราวไว้ว่าสัปดาห์ต่อไปจะให้เด็กเขียนภาพเรื่องบ้านของฉันก็ควรมีหนังสือหรือ

บันทึกสั้นๆ ให้ผู้ปกครองได้ช่วยกระตุ้นจินตนาการเกี่ยวกับเรื่องนี้ระหว่างที่เด็กอยู่ที่บ้านด้วยเพื่อ
จินตนาการอันกว้างไกลและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5. มีป้ายนิเทศหรือตั้งแสดงผลงานทางศิลปะสร้างสรรค์ของห้องเรียนอย่างถาวรและสลับ
สับเปลี่ยน ผลงานแสดงของเด็กอยู่เป็นประจำ

6. มีความเมตตาและหวังดีกับเด็กทุกคนโดยแสดงความรักและห่วงใยเด็กอยู่เสมอพยายาม
ใช้คำพูดที่ไพเราะหรือกระตุ้นจินตนาการของเด็กระหว่างการทำงานอยู่เสมอ (พีระพงษ์ กุลพศาล
,2533:15-16)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534:15-16) ได้กล่าวถึงบทบาทและ
หน้าที่ของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. ในแต่ละวันควรจัดไม่น้อยกว่า 4 กิจกรรม และควรกำหนดให้เด็กทำได้อย่างน้อยวันละ
2 กิจกรรม

2. ในกรณีที่เด็กเลือกทำกิจกรรมเดียว เช่น บั้นทึบครั้งโดยไม่เลือกทำกิจกรรมอื่นเลยครูต้อง
หาวิธีจูงใจให้เด็กเลือกทำกิจกรรมอื่นให้ครบเพื่อเด็กจะได้พัฒนาได้ครบทุกด้าน

3. ขณะเด็กทำกิจกรรม ครูต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อคอยให้คำปรึกษาเมื่อเด็กต้องการ
ครูจะต้องไม่บอกหรือสั่งให้ทำตามความเห็นของครูและทำเหมือนกันทั้งสอง

4. ก่อนเรียนศิลปะในเรื่องใหม่ๆ ครูต้องอธิบายวิธีใช้วัสดุที่ถูกต้องให้เด็กทราบก่อนทุกครั้ง
พร้อมทั้งสาธิตให้ดูจนเข้าใจ

5. ชมเชยให้กำลังใจขณะทำงานหรือเมื่อทำสำเร็จ คำชมเชยจะต้องมีความจริงพอสมควร

6. กระตุ้นให้เด็กคิดเมื่อพบปัญหาแทนการบอก

7. เมื่อเด็กทำงานเสร็จควรให้เด็กเล่าเรื่องเกี่ยวกับสิ่งที่ทำหรือภาพที่วาดเป็นการพัฒนา
ภาษา และความคิดของเด็ก

8. ครูควรบันทึกวันที่และรายละเอียดของภาพที่เด็กวาดเพื่อเปรียบเทียบความก้าวหน้าของ
ผลงาน

9. นำผลงานติดป้ายนิเทศเพื่อให้กำลังใจ ผลงานไม่จำเป็นต้องเป็นผลงานที่ดีที่สุดแต่ควรเป็น
ผลงานของเด็กทุกคนหมุนเวียนกันไป เพราะผลงานบางชิ้นมีความหมายต่อเด็กมากกว่าที่กล่าวมา

จะพบว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัยจะช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะที่เป็นพื้นฐานชีวิตของการเรียนรู้ ซึ่งผู้บทบาทในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก ได้แก่ ครูและกระบวนการในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้กับเด็กจะต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางศิลปะของเด็ก ความพร้อมของทักษะพื้นฐาน และความแตกต่างของบุคคล จึงจะช่วยให้การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ประสบผลสำเร็จและสามารถพัฒนาทักษะขั้นพื้นฐานของเด็ก โดยเฉพาะทักษะเกี่ยวกับกล้ามเนื้อเด็ก และความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา ทำให้กล้ามเนื้อมีความแข็งแรง เคลื่อนไหวได้ดีจนสามารถ ส่งผลถึงพัฒนาการทุกด้านของเด็กได้

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

ความหมายของจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะ (Public Mind) เป็นศัพท์ใหม่ที่เริ่มมีการใช้เมื่อๆ ไม่นานมานี้จากเอกสารต่างๆ ที่มีผู้ให้ความหมายไว้นั้น พบว่า มีการใช้คำที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม, จิตสำนึกต่อสังคม, ความสำนึกทางสังคม, จิตสำนึกต่อส่วนรวมหรือจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ เป็นต้น ซึ่งคำเหล่านี้มีความหมายใกล้เคียงกันดังนี้

วิทยากร เชียงกุล (2521:253-258) กล่าวว่า สิ่งที่ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกันนั้น เป็นคำที่มีความหมายค่อนข้างกว้างมาก เพราะครอบคลุมทั้งสิ่งที่เป็นรูปธรรม อาทิ ทรัพย์สิน หรือสิ่งของสถานที่ พื้นที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือที่มนุษย์ช่วยกันสร้างขึ้น และสิ่งที่เป็นนามธรรม อาทิ อำนาจ หรือสิทธิของชุมชน และเสรีภาพ ความเสมอภาค หน้าที่พลเมือง และอำนาจอธิปไตย การที่บุคคลในสังคมมองเห็น หรือให้คุณค่ากับสิ่งที่เป็นเรื่องของส่วนรวมไปในเชิงบวก คือ ให้คุณค่ากับสิ่งนั้นสูง ก็จะช่วยทำให้บุคคลมีพฤติกรรม หรือแสดงออกต่อสิ่งดังกล่าวในรูปแบบที่พึงปรารถนาของคนส่วนใหญ่ในสังคม รวมทั้งไม่ก่อให้เกิดปัญหาแห่งปัจเจกชนและสังคมโดยรวม อันจะช่วยให้สังคมมีความสงบสุข และร่มเย็นมากขึ้น ในทางกลับกันหากว่าบุคคลมองเห็น หรือให้คุณค่ากับสิ่งที่เรื่องของส่วนรวมน้อยหรือเป็นไปในเชิงลบ ผลที่เกิดขึ้นก็ย่อมเป็นไปตรงกันข้าม คือ อาจสร้างความเสียหาย หรือทำลายความสงบสุข หรือสร้างความขัดแย้งหรือก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคมโดยรวมได้

ชาย โพธิ์สิตา และคณะ (2540:14-15) ให้ความหมายในเชิงพฤติกรรมไว้ว่า คือ การใช้สาธารณะสมบัติอย่างรับผิดชอบ หรือการรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติ ซึ่งมีนัยสองประการ ได้แก่ 1) การรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติ ด้วยการหลีกเลี่ยงการใช้และการกระทำที่จะก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อ สาธารณะสมบัตินั้นๆ รวมไปถึงการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณะสมบัติในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ 2) การเคารพสิทธิและใช้สาธารณะสมบัติของผู้อื่นโดยการคำนึงว่าคนอื่นก็มีสิทธิในการใช้เช่นเดียวกันจะต้องไม่ยึดสาธารณะ สมบัตินั้นไว้เป็นของส่วนตัวและไม่ปิดกั้นโอกาสใช้ประโยชน์สาธารณะสมบัติของผู้อื่น

กนิษฐา นิทัศน์พัฒนา และคณะ (2541:8) ได้ให้ความหมายของจิตสำนึกสาธารณะว่าเป็นคำเดียวกับคำว่า จิตสำนึกทางสังคม หมายถึง การตระหนักรู้และคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกับตน

ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี (2541:57) กล่าวว่า การมีจิตสำนึกสาธารณะ คือการมีจิตใจที่คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม คำนึงถึงความสำคัญของสิ่งอันเป็นของที่ต้องใช้ หรือมีผลกระทบร่วมกันในชุมชน เช่น ป่าไม้ ความสงบสุขของชุมชน

เกียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2544:37) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะว่า หมายถึง ความคิดที่ไม่เห็นแก่ตัว มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคมพยายามฉวยโอกาสที่จะช่วยเหลืออย่างจริงจังและมองโลกในแง่ดีบนพื้นฐานของความเป็นจริง

หฤทัย อาจปฐ (2544:37) ให้ความหมายจิตสำนึกสาธารณะว่า หมายถึง ความตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกปรารถนาที่จะช่วยเหลือสังคม ต้องการเข้าไปแก้วิกฤติการณ์โดยรับรู้ถึงสิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่และความรับผิดชอบ สำนึกถึงพลังของตนเองสามารถร่วมแก้ปัญหาได้ และลงมือกระทำเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ โดยเรียนรู้และแก้ไขปัญหาร่วมกันกับคนในสังคม

สุชาดา จกรพิสุทธิ์ (2544:22) กล่าวว่า จิตสำนึกสาธารณะเป็นคุณธรรมหรือข้อเรียกร้องสำหรับส่วนรวมในสภาพการณ์ที่เกิดความไม่ปกติสุข ความร่วมมือของพลเมืองในการกระทำเพื่อบ้านเมือง

วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2544:6) ให้ความหมาย ว่าจิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง กระบวนการคิด และลักษณะของบุคคล ที่มีการปฏิบัติโดยมีกระบวนการในระดับบุคคลไปสู่สาธารณะ มีความรัก และรู้สึกเป็นเจ้าของสาธารณะต้องการที่จะทำประโยชน์มากกว่าที่จะรับจากสาธารณะ

อมรรัตน์ เจริญชัย (2550) กล่าวว่า จิตสาธารณะ หมายถึงการพุดิตตนทั่วๆ ไปทำให้ตนเอง ครอบครัว และสังคมมีความสุข รวมทั้งการแสดงความห่วงใยต่อสังคม ท่านพุดิตถึงผลกระทบของการปฏิบัติตนของบุคคล ที่มีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เราต้องมีจิตสาธารณะถ้าทำสิ่งใดแล้วเกิดความเสียหายแก่ส่วนรวม ไม่ควรทำการทิ้งขยะลงแม่น้ำลำคลองทำให้น้ำเน่าเหม็น ทำให้ปลาตาย คนอยู่ใกล้ น้ำต้องลำบาก บ้านเมืองหมดความสวยงาม ถ้าทิ้งเศษอาหารไว้ตามพื้น จะเน่าเหม็นเป็นอาหารของแมลง เป็นที่เพาะแมลงให้มากขึ้น ทำความรำคาญไปทั่วและทำให้เกิดเชื้อโรคไม่ควรทำ คนไทยยังขาดความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคม การสร้างนิสัยและต้องเริ่มต้นจากในบ้าน เมื่อเห็นสิ่งไม่ถูกต้องผู้ใหญ่จะต้องบอกเด็กทันที โดยต้องเป็นตัวอย่างที่ดี ต้องไม่อายุที่จะทำความดี และช่วยกันชมเชยคนทำความดี มาช่วยสร้างจิตสาธารณะกันให้มากๆ

สุจิตต์ วงษ์เทศ (2550) กล่าวว่า จิตสาธารณะ หมายถึง การเผื่อแผ่แบ่งปัน,เอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีความหมายเดียวกับทำบุญทำทาน ทั้งเพื่อคนอื่นเป็นตัวเป็นตน กับเพื่อสาธารณะรวมหมดทั้งคนทั้ง

ชุมชนจนถึงบ้านเมืองประเทศชาติและโลกสิ่งนี้มีวาระแห่งชาติเรียก “ทานและการอาสาสมัคร” แต่มีบางคนบัญญัติคำขึ้นใหม่ว่า “จิตอาสา” บ้าง “จิตสาธารณะ” บ้าง ฯลฯ ล้วนมีความหมายตรงกันคือเริ่มจากไม่เบียดเบียนตนเองและคนอื่น แล้วแผ่แบ่งปันเอื้อเฟื้อเกื้อกูลผู้คนและชุมชน ทานและการอาสาสมัคร, จิตอาสา, จิตสาธารณะ, ความเสมอภาค ทำให้เกิดจิตสาธารณะอย่างธรรมชาติและธรรมดา เมื่อไม่มีความเสมอภาคเสียแล้ว ก็เกิดจิตสาธารณะไม่ได้ ถึงจะเกิดมีขึ้นบ้างก็เป็นครั้งคราว

จากความหมายที่มีผู้ให้ไว้ต่างๆ กันนั้นมีส่วนคล้ายคลึงกัน จึงสรุปได้ว่า การมีจิตสำนึกร่วมกันในสาธารณะสมบัติ ความรับผิดชอบต่อสังคม การเห็นประโยชน์ส่วนรวม เป็นต้น กับนักเรียนอนุบาลศึกษาปีที่ 1 ซึ่งจะเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีต่อไปในอนาคต จึงให้ความหมายว่าจิตสาธารณะหมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยพิจารณาจากความรู้ความเข้าใจหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงลักษณะ ดังนี้

1. การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม สังเกตได้จาก

1.1 การดูแลรักษา เช่น เมื่อใช้แล้วมีการเก็บรักษา

1.2 ลักษณะของการใช้ เช่น มีการใช้ประหยัด ใช้สิ่งของส่วนรวมอย่างทะนุถนอม

2. การถือเป็นหน้าที่ที่จะส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ สังเกตได้จาก

2.1 การทำตามหน้าที่ที่ถูกกำหนด

2.2 การรับอาสาที่จะทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม

3. การเคารพสิทธิในการใช้ของของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตน ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรมนั้นวัดได้จาก

3.1 ไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง

3.2 เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้อย่างส่วนรวม

การสร้างเสริมจิตสำนึกต่อส่วนรวม

รัฐจวน อินทรกำแหง (2528:110-119) ชี้ถึงแนวทางในการเสริมสร้างจิตสำนึกของคนในสังคม ว่าจะต้องเกิดขึ้นได้จากการคลุกคลีอยู่กับความถูกต้อง การปลูกฝัง อบรม การฝึกปฏิบัติการ ได้เห็นตัวอย่างที่ชวนให้ประทับใจ ปัจจัยเหล่านี้จะค่อยๆ โน้มนำใจของบุคคลให้เกิดจิตสำนึกที่ถูกต้องและการสร้างจิตสำนึกต่อส่วนรวม ให้เกิดขึ้นจำต้องอาศัยสถาบันทางสังคมหลายส่วนเข้ามาร่วมมือกัน อาทิ สถาบันการศึกษา การศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาเป็นสิ่งที่ปฏิเสธกันไม่ได้ไม่ว่าจะเป็นการ พัฒนาในรูปแบบใดก็ตามต้องเริ่มต้นด้วยการศึกษาจนมีการศึกษามากพอแก่สถานะแห่งตนที่จะสามารถปฏิบัติงานหรือดำเนินชีวิตไปสู่ทิศทางที่ประสงค์ แท้จริง จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่มีผู้มีอำนาจในการบริการการศึกษาพึงพิจารณาให้ ลึกซึ้ง ให้ถ่องแท้ ให้รอบคอบ ให้ถูกต้องด้วยทัศนะที่กว้างไกล โดยมีจุดหมายรวบยอดว่า ต้องจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีจิตสำนึกเป็นมนุษย์ที่เต็มที่มีการจัดการศึกษาควรมุ่งเน้นที่การสร้างจิตสำนึกภายใน คือ การพัฒนาจิตสำนึกภายใน คือการพัฒนาจิตใจที่เป็นรากฐานของความเป็นมนุษย์ไม่ควรเน้นที่การพัฒนาเพื่อความสำเร็จในวิชาชีพที่ปราศจากพื้นฐานทางจริยธรรมเพราะอาจจะเป็นการส่งเสริมให้บุคคลออกไปประกอบวิชาชีพ ด้วยจิตสำนึกผิดพลาดแล้วก็ไปสร้างระบบการทำงานที่ผิดมีการเปรียบผู้อื่น กอบโกยความหลงตัวเอง ความมัวเมาจนเวียนแต่ในวังวนวัตถุ ที่อาจก่อให้เกิดการประหัตประหารกันในทุกวงการ ให้การศึกษาแก่เยาวชน ความหยุดสร้างจิตสำนึกที่นิยมในวัตถุ แต่เน้นการสร้างจิตสำนึกในทางจริยธรรมให้หนักแน่นเข้มแข็งยิ่งขึ้นทุกระดับ การศึกษา ตั้งแต่อนุบาลศึกษาจนถึงอุดมศึกษา เพื่อให้เป็นจิตที่สามารถช่วยสร้างระบบถูกต้อง เพื่อการดำรงอยู่ของสังคมโดยธรรมโดยเฉพาะการดำรงเน้นการฝึกอบรมให้รู้จักทำ หน้าที่เพื่อหน้าที่อย่างดีที่สุดฝีมือในทุกหน้าที่ในฐานะที่เกิดมาเป็นมนุษย์ด้วยความสำนึกว่าทุกหน้าที่มีคุณค่าและความสำคัญเท่าเทียมกัน นอกจากสถาบันการศึกษาแล้วยังมีสถาบันศาสนา สถาบันครอบครัว รวมทั้งสื่อมวลชน ยังเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลในการสร้างจิตสำนึกต่อส่วนรวมให้เกิดขึ้นได้

องค์ประกอบของจิตสาธารณะ

องค์ประกอบของจิตสำนึกสาธารณะหรือจิตสาธารณะนั้น มีการแบ่งองค์ประกอบที่แตกต่างกันไปตามระดับอายุของกลุ่มอายุของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ซึ่งได้แบ่งองค์ประกอบของจิตสำนึก ไว้ดังนี้

สมพงษ์ สิทะพล (2542:15-16) ได้กล่าวถึงจิตสำนึกว่า มีอยู่ 3 ด้านหลักๆ คือ

1. จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง (Self Consciousness) เป็นจิตสำนึกเพื่อพัฒนาตนเองทำให้ตนเองเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จิตสำนึกด้านนี้การศึกษาไทยมุ่งมั่นปลูกฝังมานาน เกิดบ้างไม่เกิดบ้างไปตามสภาพการณ์เป็นจิตสำนึกแบบคลาสสิกที่ทุกสังคมพยายามเหมือนกันที่จะสร้างให้ได้ เช่น ความขยัน ความรับผิดชอบ ความมานะอดทน เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่ถูกปลูกฝังและมีมานานตามสภาพสังคมไทย

2. จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่น (Others Oriented Consciousness) เป็นจิตสำนึกของความสัมพันธ์ ระหว่าง บุคคลของคนในกลุ่มชนหนึ่งสังคมหนึ่ง เช่น ความเห็นอกเห็นใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสามัคคี เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่คนไทยส่วนใหญ่ถูกหล่อหลอมมาจากพื้นฐานดั้งเดิมของวัฒนธรรมไทยอยู่แล้วสร้างกันได้ไม่ยากนัก

3. จิตสำนึกเกี่ยวกับสังคม หรือจิตสำนึกสาธารณะ (Social or Public Consciousness) เป็น จิตสำนึก ที่ตระหนักถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน เป็นจิตสำนึกที่คนไทยยังไม่ค่อยมีและขาดกันอยู่มาก เพราะพื้นฐานความเป็นมาของสังคมไทย สมควรที่จะรีบพัฒนาขึ้นโดยเร็ว เช่น จิตสำนึกด้านเศรษฐกิจ จิตสำนึกด้านการเมือง จิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม จิตสำนึกด้านสุขภาพ เป็นต้น

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดจิตสาธารณะ

การมีจิตสาธารณะนั้น เป็นสิ่งที่เกิดตามวิถีการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล สภาพแวดล้อมต่างๆ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม ซึ่งไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร (2543:13) สรุปว่า จิตสาธารณะ หรือ จิตสำนึกทางสังคม อยู่ภายใต้อิทธิพลของปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ดังนี้

ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับภาวะทางสัมพันธภาพของมนุษย์ ภาวะทางสังคมเป็นภาวะที่ลึกซึ้งซึ่งมีผลต่อจิตสำนึกด้านต่างๆ ของมนุษย์ เป็นภาวะที่ได้อบรมหล่อหลอม และสะสมอยู่ในส่วนของการรับรู้ที่ละเอียดละน้อย ทำให้เกิดสำนึกที่มีรูปแบบหลากหลาย ภาวะแวดล้อมทางสังคมนี้เริ่มตั้งแต่พ่อแม่ พี่น้อง ญาติ เพื่อน ครู สื่อมวลชน บุคคลทั่วไป ตลอดจนระดับองค์กร วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ กฎหมาย ศาสนา รวมทั้งภาวะแวดล้อมด้านสื่อสารมวลชน และส่วนที่กำกับสำนึกของบุคคล คือ การได้สัมผัสจากการใช้ชีวิตที่มีพลังต่อการเกิดสำนึก อาทิ การไปโรงเรียน ไปทำงาน ดูละคร ฟังผู้คนสนทนากัน เป็นต้น

ปัจจัยภายใน สำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายใน หมายถึง การคิดวิเคราะห์ของแต่ละบุคคลในการพิจารณาตัดสินคุณค่าและความดีงาม ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติโดยเฉพาะ

การปฏิบัติทางจิตใจ เพื่อขัดเกลาดนเองให้เป็นไปทางใดทางหนึ่ง โดยเกิดจากการเรียนรู้การมองเห็น การคิด แล้วนำมาพิจารณาเพื่อตัดสินใจว่าต้องการสร้างสำนึกแบบใด ก็จะมีการฝึกฝนและสร้างสม สำนึกเหล่านั้น

การเกิดจิตสำนึกไม่สามารถสรุปแยกแยะได้ว่าเกิดจากปัจจัยภายในหรือภายนอกเพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง เพราะทุกสรรพสิ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน จิตสำนึกที่มาจากภายนอกเป็นการเข้ามาโดยธรรมชาติ กระทบต่อความรู้สึกของบุคคลแล้วกลายเป็นจิตสำนึกโดยธรรมชาติ และมักไม่รู้ตัว แต่จิตสำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายในเป็นความจงใจเลือกสรร บุคคล ระลึกรู้ตนเองเป็นอย่างดีเป็น สำนึกที่สร้างขึ้นเอง ระหว่างปัจจัยภายใน และภายนอก เป็นปฏิสัมพันธ์ที่มีความต่อเนื่องกัน ดังนั้น การพัฒนาจิตสำนึกจึงต้องกระทำควบคู่กันไปทั้งปัจจัยภายในและภายนอก

ความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ

การที่คนอยู่รวมกันเป็นสังคม ย่อมต้องมีความสัมพันธ์ในรูปแบบการพึ่งพากัน การที่คนใน สังคมขาดจิตสาธารณะนั้น จะมีผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว องค์กร อีกทั้งยังมีผลกระทบต่อ ชุมชน ระดับประเทศ และระดับโลก ดังนี้ (ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร, 2543:22-29)

ผลกระทบต่อบุคคล ทำให้เกิดปัญหา คือ

1. สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเอง
2. สร้างความเดือดร้อนให้กับคนอื่น

ผลกระทบระดับครอบครัว ทำให้เกิดปัญหา คือ

1. ความสามัคคีในครอบครัวลดน้อยลง
2. การแก่งแย่ง ทะเลาะเบาะแว้งภายในครอบครัว

ผลกระทบระดับองค์กร ทำให้เกิดปัญหา

1. การแบ่งพรรคแบ่งพวกภายในองค์กร
2. ความเห็นแก่ตัว แก่งแย่งชิงดีชิงเด่น
3. การเบียดเบียนสมบัติขององค์กรเป็นสมบัติส่วนตัว
4. องค์กรไม่ก้าวหน้า ประสิทธิภาพและคุณภาพของงานลดลง

ในระดับชุมชน ทำให้เกิดปัญหา คือ

1. ชุมชนอ่อนแอ ขาดการพัฒนา เพราะต่างคนต่างอยู่ สภาพชุมชน มีสภาพ เช่นไรก็ยังคงเป็นเช่นนั้น ไม่เกิดการพัฒนา และยิ่งนานไปก็มีแต่เสื่อมทรุดลง
2. อาชญากรรมในชุมชนอยู่ในระดับสูง
3. ขาดศูนย์รวมจิตใจ ขาดผู้นำที่นำไปสู่การแก้ปัญหา เพราะคนในชุมชนมองปัญหาของตนเองเป็นเรื่องใหญ่ ขาดคนอาสาสมัครพัฒนา เพราะกลัวเสียทรัพยากรกลัวเสียเวลา หรือกลัวเป็นที่ค้นหาจากบุคคลอื่น

ในระดับชาติถ้าบุคคลในชาติขาดจิตสาธารณะจะทำให้เกิด

จะทำให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบระหว่างประเทศ ทำให้เกิดปัญหาในระดับต่างๆ ดังนี้

1. เกิดการสะสมอาวุธกันระหว่างประเทศ เพราะขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกันกลัวประเทศอื่นจะโจมตี จึงต้องมีอาวุธที่รุนแรง มีอำนาจในการทำลายสูงไว้ในครอบครอง เพื่อข่มขู่ประเทศอื่น และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็มักมีแนวโน้มในการใช้ความรุนแรงของแสนยานุภาพทางการสงครามในการตัดสินปัญหา
2. เกิดการกลั่นแกล้ง แกร่งแย่งหรือครอบงำทางการค้าระหว่างประเทศ พยายามทุกวิถีทางเพื่อให้เกิดการได้เปรียบทางการค้าทำให้ประเทศด้อยกว่าขาดโอกาสในการพัฒนาประเทศของตน
3. เกิดการรังเกียจเหยียดหยามคนต่างเชื้อชาติ ต่างเผ่าพันธุ์ หรือต่างท้องถิ่น มองชนชาติอื่นๆ เผ่าพันธุ์อื่นว่ามีความเจริญหรือศักดิ์ศรีด้อยกว่าเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ของตนเอง ดูถูกหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อชาติอื่น

จากความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ ถ้าสามารถปลูกฝัง ส่งเสริม หรือพัฒนาให้เด็กมีจิตสำนึกสาธารณะ ด้วยวิธีการต่างๆ จะทำให้เด็กมีจิตใจที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน อาสาดูแลรับผิดชอบส่วนรวม มีการใช้อย่างสมบัติของส่วนรวมอย่างเห็นคุณค่าใช้อย่างทะนุถนอม รู้จักการแบ่งปันโอกาสในการใช้ของส่วนรวมให้ผู้อื่น เมื่อเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ปัญหาที่เกิดการเอารัดเอาเปรียบคนอื่น ปัญหาการทำลายสาธารณะสมบัติต่างๆ จะลดลง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน และประโยชน์พวกพ้องก็จะลดน้อยลง และจะนำมาสู่สังคมที่พัฒนาขึ้น

การพัฒนาจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะเป็นสิ่งที่เกิดจากการฝึกอบรมตั้งแต่วัยเด็ก และจะพัฒนาไปเรื่อยๆ จนถึงวัยรุ่น และจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่จึงต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็ก คอยแนะนำส่งเสริมในสิ่งที่ถูกที่ควร คอยชี้แนะ และปลูกฝังจิตสาธารณะให้แก่เด็ก นอกจากนี้ เด็กยังต้องมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบตามธรรมชาติอันเกิดขึ้นได้เอง อีกทั้งเด็กยังมีการเรียนรู้ด้านวินัยจากวัฒนธรรม โดยอาศัย

การสอน ผูกฝน จากบุคคล สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นกฎธรรมชาติของการอยู่ร่วมกันในสังคมการมีกิจกรรม และใช้สิ่งของร่วมกันในสังคม การพัฒนาจิตสาธารณะให้แก่เด็กในการใช้สิ่งของร่วมกัน ดูแลทรัพย์สินสมบัติส่วนรวม และมีน้ำใจแบ่งปันสิ่งของให้แก่กันและกัน

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาจิตสาธารณะเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งต้องปลูกฝังหรือเสริมสร้างไว้ตั้งแต่ในวัยเด็ก เพื่อให้เขาได้รับประสบการณ์ที่เพียงพอเป็นพื้นฐานที่สามารถนำไปพัฒนาตนเอง โดยในการปลูกฝังนั้น ควรให้เด็กได้มีความรู้ความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญของจิตสาธารณะ รวมทั้งมีการฝึกฝนให้เด็กได้ปฏิบัติจริง เพื่อให้เด็กเกิดการกระทำที่เกี่ยวกับการพัฒนาจิตสาธารณะอย่างแท้จริง จนเกิดเป็นลักษณะนิสัย และควรทำให้เหมาะสมกับวัย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามวัย และเกิดการพัฒนาตามลำดับ ซึ่งในการฝึกอบรม ปลูกฝัง หรือพัฒนาจิตสาธารณะให้แก่เด็กนั้นควรมีครู หรือผู้ใหญ่คอยดูแลชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องเด็กจะได้ยึดเป็นแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม

สถาบันที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาจิตสาธารณะ

รัฐจวน อินทรกำแหง (2528:110-119) ชี้ถึงแนวทางในการเสริมสร้างสาธารณะของคนในสังคม ว่าจะต้องเกิดขึ้นได้จากการคลุกคลีอยู่กับความถูกต้อง การปลูกฝัง อบรม การฝึกปฏิบัติ การได้เห็นตัวอย่างที่ชวนให้ประทับใจ ปัจจัยเหล่านี้จะค่อยๆ โน้มนำใจของบุคคลให้เกิดจิตสำนึกที่ถูกต้องและการสร้างจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นจำต้องอาศัยสถาบันทางสังคมหลายส่วนเข้ามาร่วมมือกัน อาทิ

1.สถาบันการศึกษา การศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาเป็นสิ่งที่ปฏิเสธกันไม่ได้ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในรูปแบบใด จำต้องเริ่มต้นด้วยการศึกษาจนมีการศึกษามากพอแก่สถานะแห่งตนที่จะสามารถปฏิบัติงานหรือดำเนินชีวิตไปสู่ทิศทางที่ประสงค์ การกำหนดเป้าหมายของการศึกษาให้ถูกต้องโดยธรรมชาติเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่แท้จริง จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่มีผู้มีอำนาจในการบริหารการศึกษาพึงพิจารณาให้ลึกซึ้ง ให้ถ่องแท้ให้รอบคอบ ให้ถูกต้องด้วยทัศนคติที่กว้างไกล โดยมีจุดหมายรวบยอดว่า ต้องจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีจิตสำนึกเป็นมนุษย์ที่เต็มที

การจักการศึกษาควรมุ่งเน้นที่การสร้างจิตสำนึกภายใน คือ การพัฒนาจิตสำนึกภายใน คือ การพัฒนาจิตใจที่เป็นรากฐานของความเป็นมนุษย์ไม่ควรเน้นที่การพัฒนาเพื่อความสำเร็จในวิชาชีพที่ปราศจากพื้นฐานทางจริยธรรม เพราะอาจจะเป็นการส่งเสริมให้บุคคลออกไปประกอบวิชาชีพด้วยจิตสำนึกผิดพลาดแล้วก็ไปสร้างระบบการทำงานที่ผิดมีการเอาเปรียบผู้อื่น กอบโกยความหลงตัวเอง ความมัวเมาวนเวียนแต่ในวังวนวัตถุ ที่อาจก่อให้เกิดการประหัตประหารกันในทุกวงการ

การให้การศึกษาแก่เยาวชน ควรหยุดสร้างจิตสำนึกที่นิยมในวัตถุ แต่เน้นการสร้างจิตสำนึกในทางจริยธรรมให้หนักแน่นเข้มแข็งยิ่งขึ้นทุกระดับการศึกษาตั้งแต่อนุบาลศึกษาจนถึงอุดมศึกษา เพื่อให้เป็นจิตที่สามารถช่วยสร้างระบบถูกต้อง เพื่อการดำรงอยู่ของสังคมโดยธรรม โดยเฉพาะการดำรงเน้นการฝึกอบรมให้รู้จักทำหน้าที่เพื่อหน้าที่อย่างดีที่สุดฝีมือในทุกหน้าที่ในฐานะ ที่เกิดมาเป็นมนุษย์ด้วยความสำนึกว่าทุกหน้าที่มีคุณค่าและความสำคัญเท่าเทียมกัน

2. สถาบันศาสนา สถาบันทางศาสนาต้องเป็นผู้นำในการสร้างจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นต้องนำประชาชนกลับไปสู่คำสอนของพระพุทธองค์ที่ทรงเน้นให้เห็นแก่ประโยชน์สุขของสังคมเป็นใหญ่ ไม่บริโภคนิยมความจำเป็น หรือ เพราะความอยาก มีความสันโดษ พอใจที่จะมีกินมีอยู่มีใช้เท่าที่จำเป็น รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เจือจานแก่ผู้อื่น มีความเมตตาอาทรต่อกัน เห็นแก่ผู้อื่นเสมือนเห็นแก่ตนเองรู้จักหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้อง

สถาบันทางศาสนาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นสถาบันที่ได้รับการเคารพบูชาแต่โบราณกาลจวบจนปัจจุบัน เป็นสถาบันที่มีอิทธิพลอย่างสูงต่อจิตใจของประชาชน เพราะต่างได้ยึดถือสถาบันนี้เป็นที่พึ่งทางใจมาอย่างเนิ่นนาน ฉะนั้น สถาบันทางศาสนาจึงอยู่ในฐานะที่จะช่วยสร้างสรรค์และพัฒนาจิตใจของคนในสังคมให้หันเข้ามาอยู่ความถูกต้องตามทำนองคลองธรรมและวิธีการพัฒนาจิตสำนึกให้เกิดขึ้นได้อย่างดีที่สุด ก็คือการสอนด้วยตนเอง อันหมายถึง ปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างแก่คนในสังคมในด้านการช่วยเหลือส่วนรวม

3. สถาบันครอบครัว ความอบอุ่นของสถาบันครอบครัวมีความสำคัญเป็นอันดับแรกเพราะเป็นจุดเริ่มต้นที่ช่วยให้เด็กเกิดจิตสำนึกเห็นความสำคัญของส่วนรวม ความใกล้ชิดระหว่างพ่อแม่กับลูกจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการเลี้ยงอบรมลูก เพราะความใกล้ชิดจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน และกลายเป็นเกิดความเห็นซึ่งกันและกัน เพราะความใกล้ชิดจะเป็นสื่อที่ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน และกลายเป็นเกิดความเห็นใจซึ่งกันและกัน สถาบันครอบครัวจึงเป็นพื้นฐานของสังคม ถ้าครอบครัวมีแต่ความคลอนแคลนสังคมก็พลอยคลอนแคลนไปด้วย และเด็กที่เติบโตจากครอบครัวที่คลอนแคลนจะมีจิตสำนึกที่คลาดเคลื่อน การสอนและการอบรมของสถาบันครอบครัวควรดำเนินการให้สอดคล้องประสานไปในจุดหมายเดียวกันกับการสอนการอบรมของสถาบันการศึกษา และสถาบันทางศาสนา เพื่อปูพื้นฐาน หรือฝังรากให้เด็กมีจิตสำนึกที่เป็นสัมมาทิฐิเสียตั้งแต่ยังเด็ก เพื่อที่เด็กจะได้เป็นกำลังในการสร้างสรรค์สังคมที่มีความร่มเย็นเป็นสุข

4. สื่อมวลชน สื่อมวลชนเป็นสถาบันที่ทรงอิทธิพลอย่างยิ่งในการกระจายความคิดความรู้ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งสู่การรับรู้ของประชาชน ความร่วมมือจากสื่อมวลชนจะช่วยสร้างความเข้าใจช่วยสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องให้แก่คนในสังคม เนื่องจากสื่อมวลชนนั้นมีบทบาทและอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างการรับรู้ที่จะสั่งสมกลายเป็นจิตสำนึกของคนในสังคม

การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง จึงเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นที่จะช่วยให้คนในสังคมมีจิตสาธารณะที่จะนำไปสู่การก่อตัวของประชาสังคม การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองนี้ไม่ได้หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนสำหรับประชากรวัยเรียน หรือการจัดการศึกษาแบบเป็นทางการในรูปแบบอื่นๆ แต่ยังหมายถึงกระบวนการเสริมสร้างการเรียนรู้ทางตรงอย่างไม่เป็นทางการในชีวิตประจำวัน ซึ่งจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับเครือข่ายสถาบัน และกระบวนการทางสังคมที่หลากหลายและต่อเนื่องทั้งในส่วนของการศึกษา สถาบันครอบครัวองค์กรการเอกชน และองค์กรประชาสังคม ฯลฯ

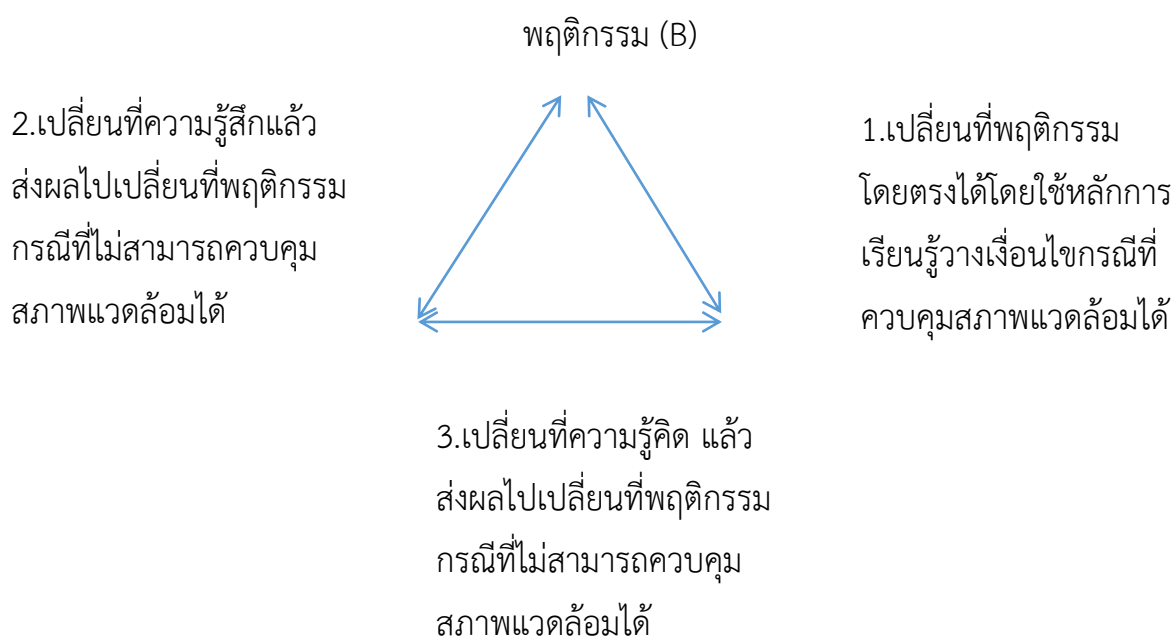
แนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะ

มีนักการศึกษาหลายๆ ท่าน ได้พยายามหาวิธีการที่หลากหลายเพื่อใช้ในการพัฒนาจิตสาธารณะให้แก่เด็ก และเยาวชน โดยวิธีการหนึ่งที่สำคัญ คือ การพัฒนาพฤติกรรม ซึ่งการพัฒนาพฤติกรรมนั้น สามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธี ตามความเชื่อพื้นฐานของแต่ละแนวคิดการนำหลักการแห่งพฤติกรรม (Behavior Principles) มาอธิบายพัฒนาการ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลได้ ซึ่ง Kalish (ประทีป จินิจ, 2540:9) ได้ให้ความหมายของหลักการแห่งพฤติกรรมไว้ว่า เป็นหลักการที่ครอบคลุมทั้งแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ การวางเงื่อนไข และแนวคิดทางจิตวิทยาต่างๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์เข้ามาประยุกต์ใช้ได้ในการนำแนวคิดของการใช้หลักการแห่งพฤติกรรม มาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น สามารถพิจารณาได้ 2 กรณี คือ

กรณีที่ 1 กรณีที่สามารถควบคุมสภาพแวดล้อมได้ ผู้ทำหน้าที่พัฒนาสามารถพัฒนาพฤติกรรมที่พฤติกรรมของบุคคลนั้นได้โดยตรง โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขจัดการกับพฤติกรรมโดยตรง ด้วยการคุมสภาพแวดล้อมต่างๆ ให้ได้

กรณีที่ 2 กรณีที่ไม่สามารถควบคุมสภาพแวดล้อมได้ จึงไม่สามารถที่จะเปลี่ยนหรือพัฒนาที่พฤติกรรมโดยตรงได้ จึงต้องจัดกระทำโดยการเปลี่ยนที่ความรู้สึก (Feeling) ซึ่งส่งผลทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนได้ หรือจัดกระทำโดยการเปลี่ยนแปลงที่ความรู้คิด (Cognitive) ซึ่งส่งผลทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงทั้งนี้ เป็นเพราะตามหลักการแห่งพฤติกรรมเชื่อว่า การรู้คิด ความรู้สึก และพฤติกรรม จะมีผลซึ่งกันและกัน

ดังนั้น การพัฒนาพฤติกรรม อาจจัดกระทำได้ที่พฤติกรรมโดยตรง หรือจัดกระทำที่ความรู้คิด ความรู้สึก เพื่อให้พฤติกรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงก็ได้ ดังแสดงในภาพประกอบ

ภาพประกอบที่1 แผนภาพความสัมพันธ์ระหว่าง (B) พฤติกรรม (F) ความรู้สึกและ(C) ความคิด

ที่มา : ประทีป จินฉ่ำ,2540:10

นอกจากนั้นมีการศึกษาองค์ประกอบของจิตสาธณะในลักษณะการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์สาธณะสมบัติต่างๆ มีการศึกษาองค์ประกอบที่แตกต่างกันไปและใช้คำที่แตกต่างกันไป ตามระดับอายุของกลุ่มที่ศึกษา ดังรายละเอียด ดังนี้

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2544:26-31) ได้กล่าวถึงจิตสาธณะของเด็กในลักษณะของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไว้ว่า วัยเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 8 ปี เป็นระยะที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาการทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม และบุคลิกภาพ เป็นวัยที่เรียกว่าช่วงแห่งพลังการเจริญเติบโตของงานสำหรับชีวิต แนวความคิดเหล่านี้เป็นสิ่งที่สืบเนื่องจากการมองเด็กในทัศนะของการที่เด็กมีพัฒนาการด้านต่างๆ แตกต่างจากเด็กวัยอื่นๆ ในช่วงชีวิตของความเป็นมนุษย์ ดังนี้ หลักการปลูกฝัง เด็กวัยนี้ให้เรียนรู้เกิดความรักสิ่งแวดล้อม ควรคำนึงถึงองค์ประกอบ ดังนี้

1.หลักการเรียนรู้การเรียนรู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยอาศัยสภาพการณ์ ประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับการเรียนรู้จะทำให้มนุษย์ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิต เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้

2. กระบวนการปลูกฝังเด็กปฐมวัยให้รักสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ปัจจัย 5 ด้าน คือ การให้ความรู้ การสร้างความเข้าใจ การสร้างกรอบแนวคิด การเสริมสร้างทักษะ และการเสริมสร้างเจตคติ จากกระบวนการดังกล่าว จะต้องเริ่มจากการให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมต่อตนเองและมนุษย์ แล้วสร้างกรอบแนวคิดให้เด็กรับรู้ว่ามีสิ่งแวดล้อม ต้องเกิดจากการจัดประสบการณ์ต้องให้เด็กได้ปฏิบัติจริง และควบคู่กับการเสริมสร้างเจตคติที่ดี รู้จักการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเห็นคุณค่าประโยชน์สิ่งแวดล้อมต่อตัวเอง ครอบครัว และสังคม เช่น การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ไม่เห็นแก่ตัว เกิดความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ทำเป็นตัวอย่างที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

อุไรวรรณ คุ่มวงษ์ (2551:80-84) ในการศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมตามโครงการพระราชดำริ ก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัย ชาย-หญิง ที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนซอยแอนเน็กซ์ (กาญจนภิเษก 2) สำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร สังกัด กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากนักเรียน 1 ห้องเรียน จากนักเรียนจำนวน 3 ห้องเรียน และได้เด็กจำนวน 15 คน เพื่อนำมา เป็นกลุ่มทดลอง ในการดำเนินการทดลองในการทำกิจกรรมเสริมประสบการณ์เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมตามโครงการพระราชดำริ วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเองใช้ระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 40 นาทีรวมทดลองทั้งสิ้น 40 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดประสบการณ์ เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมตามโครงการพระราชดำริ และแบบทดสอบการวัดจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .84 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ t-test สำหรับ Dependent Samples ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้ทำกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมตามโครงการพระราชดำริมีจิตสาธารณะสูงขึ้นกว่าก่อนทำกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อม ตามโครงการพระราชดำริอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ในปัจจุบันงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะยังมีจำนวนน้อย ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณเกี่ยวกับจิตสำนึกต่อส่วนรวม และสาธารณะสมบัติที่ศึกษากับนักเรียนนักศึกษา และประชาชนทั่วไป และงานวิจัยเกี่ยวกับจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมที่ศึกษากับนักเรียนดังต่อไปนี้

รุ่งจิตร กองคำ (2541:44) ศึกษาจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วย “สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา” ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการสร้างนิสัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการสอนโดยใช้กระบวนการสร้างนิสัย แบบวัดจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นแบบวัดที่กำหนดสถานการณ์และตัวละครให้ โดยมีตัวเลือก 4 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกแสดงระดับขั้นพื้นฐาน คุณลักษณะจิตพิสัย และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผลวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้กระบวนการสร้างนิสัยมีจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ศิริภาณี อุปละ (2541:40) ศึกษาพัฒนาจิตสำนึกและสามารถในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยใช้การสอนแบบโครงการ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา แบบวัดสำนึกต่อสิ่งแวดล้อม แบบสังเกตพฤติกรรมการแก้ปัญหาแบบโครงการและแผนการสอนที่เน้น การสอนแบบโครงการแบบประเมินความสามารถด้านปฏิบัติการแก้ปัญหาแบบโครงการ และแผนการสอนที่เน้นการสอนแบบโครงการ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องขยะ : การจัดการและการนำกลับมาใช้ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จิตสำนึกต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 พฤติกรรมการแก้ปัญหาของนักเรียนตามขั้นตอนการสอบแบบโครงการ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

หฤทัย อาจปรุ (2544:103-104) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตและความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4 สถาบันการศึกษายาบาลเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ จำนวน 510 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามภาวะผู้นำ แบบสอบถามรูปแบบการดำเนินชีวิต แบบสอบถามความสามารถในการเรียนรู้ตนเอง และแบบสอบถามการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มวิชาการ กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มก้าวหน้า กลุ่มกิจกรรม กลุ่มสังคม ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองและสังกัดงานตำรวจแห่งชาติมีความ สัมพันธ์ทางบวกกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยภูมิภาคนาในกรุงเทพมหานครและรูปแบบการดำเนินชีวิต กลุ่มเก็บตัวมีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสำคัญตามลำดับ

ชไมมน ศรีสุรัตน์ (2540:80) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม แบบวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน และแบบปกติ พบว่า 1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน ก่อนและหลังทดลองมีความสัมพันธ์ทางสังคมแตกต่างกันโดยหลังทดลองเด็กปฐมวัยมีความสัมพันธ์ทางสังคมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม แบบปกติก่อนและหลังทดลองมีความสัมพันธ์ทางสังคมแตกต่าง

กันโดยหลังทดลองเด็กปฐมวัยมีความสัมพันธ์ทางสังคมสูงกว่าก่อน การทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบวางแผน ปฏิบัติ ทบทวนและแบบปกติ มีความสัมพันธ์ทางสังคมแตกต่างกันโดยปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม สร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบวางแผน ปฏิบัติทบทวนมีความสัมพันธ์ทางสังคมสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการ จัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากงานเอกสารและ งานวิจัยที่กล่าวมาพบว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัยสามารถส่งเสริม พัฒนาการทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องส่งเสริมการจัดทั้งเป็นรายบุคคล รายกลุ่มใหญ่ และกลุ่มย่อยจัดกิจกรรมไว้หลากหลายให้เด็ก สามารถเลือกทำได้ตามความสนใจ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จึงมีคุณค่ามากในการพัฒนาเด็ก ปฐมวัยทุกด้าน จึงเป็นเหตุผลให้ผู้วิจัยเลือกเอากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มมาเป็นกิจกรรม ประกอบการศึกษาพฤติกรรมทางสังคม

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า การที่จะสร้างจิต สาธารณะให้เกิดขึ้นกับเด็กๆ ไม่ใช่เรื่องยาก และก็สามารถกระทำได้ถ้าให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง มีกิจกรรมที่หลากหลาย โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมที่เราควรสร้างจิต สาธารณะให้เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อที่จะเป็นนิสัยที่ติดตัวไปเมื่อเด็กๆ เหล่านี้เติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ใน อนาคต

จันทร์เพ็ญ สุภาพล (2535:74-77) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยอายุ ระหว่าง 5-6 ปี ที่ได้ฟังนิทานประกอบดนตรีและนิทานประกอบภาพควบคู่กับกิจกรรมส่งเสริม พฤติกรรมช่วยเหลือ พบว่า พฤติกรรมที่ได้ฟังนิทานประกอบดนตรีควบคู่กับกิจกรรม ส่งเสริม พฤติกรรมช่วยเหลือ มีพฤติกรรมทางสังคมสูงขึ้น และเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานประกอบดนตรี ควบคู่กับกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรม ช่วยเหลือ มีพฤติกรรมทางสังคมดีกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทาน ประกอบภาพควบคู่กับกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมช่วยเหลือ

ณัฐพร พงษ์สิงห์ (2539:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับประสบการณ์การเล่น บล็อกกลางแจ้งเป็นกลุ่มแบบมีแบบแผนกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการ จัด ประสบการณ์ เล่นบล็อกกลางแจ้งอย่างอิสระ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ เด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี จำนวน 30 คน ซึ่งได้จากการสุ่มกลุ่มอย่างง่าย พบว่า พฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับ ประสบการณ์การเล่นบล็อกกลางแจ้งเป็น กลุ่มอย่างมีแบบแผนกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์ การเล่นบล็อกกลางแจ้งอย่างอิสระแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วันเพ็ญ ปุณพัฒน์ (2539:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่นสมมติแบบกึ่งชี้แนะและแบบอิสระ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ เด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายและสุ่มแบบแบ่งชั้น พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบสมมติ แบบกึ่งชี้แนะมี พฤติกรรมทางสังคมด้านการแบ่งปันและด้านการร่วมมือ สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่นสมมติแบบอิสระอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่นสมมติแบบกึ่งชี้แนะมีพฤติกรรมทางสังคมด้านการช่วยเหลือสูงกว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่นสมมติแบบอิสระอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปว่าการจัดกิจกรรมให้เด็กได้ร่วมกันทำอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับวัย พัฒนาการและความต้องการของเด็ก จะทำให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน ซึ่งเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมด้านสังคม และเป็นคุณลักษณะพึงประสงค์ที่สังคมมีความต้องการ อีกทั้งยังทำให้สมาชิกของสังคมสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ดังนั้น การส่งเสริมพฤติกรรมด้านสังคมให้กับเด็กตั้งแต่ในระดับปฐมวัยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเป็นการวางรากฐานของบุคลิกภาพ

งานวิจัยต่างประเทศ

William (1971:352-358) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มกับคะแนนของวิชาหมวดคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศิลปศึกษา และดนตรี ผลปรากฏว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดริเริ่มกับคะแนนรวมหมวดศิลปศึกษา และวิชาดนตรีมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

Kelley (1986:32-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการฝึกตามแบบแผนเสริมสร้างประสบการณ์ทางศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะเป็นเวลา 10 สัปดาห์ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลปรากฏว่าความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กที่เข้าร่วมตามแผนกับเด็กที่ไม่ได้เข้าร่วมตามแผนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

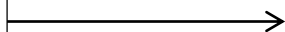
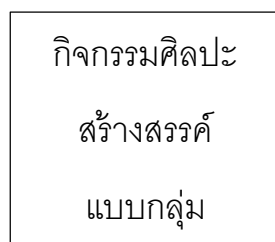
Mary (1981:4603) ได้ศึกษาปฏิสัมพันธ์ของเด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนในแง่ของความถี่ของพฤติกรรมและระยะเวลาของการปฏิสัมพันธ์และวิธีการเข้ากลุ่มเพื่อนรวมทั้งความรู้และการเข้ากลุ่มไม่ได้ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 4 ปี จำนวน 40 คน เป็นชาย 20 และหญิง 20 คน วิชาศึกษาใช้เทคนิคสังคมมิติบันทึกพฤติกรรมขณะเด็กเล่น ด้วยวิดีโอเทปคนละ 1 นาที แล้วนำมาตีความ จากนั้นนำมาจัดเป็นประเภทพฤติกรรม ผลการวิจัยปรากฏว่าเด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนมาก มีปฏิสัมพันธ์มากกว่าใช้เวลาในการปฏิสัมพันธ์ยาวนานกว่า เด็กที่มีความสามารถ

ในการเข้ากลุ่มเพื่อนน้อย เด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนจะใช้พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์หลายวิธี และวิธีการที่เข้ากลุ่มแล้วไม่ได้ผลน้อยกว่าเด็กที่มีความสามารถน้อยกว่าและใช้พฤติกรรมทางบวกมากกว่า ส่วนเด็กที่มีความสามารถน้อยกว่าจะมีวิธีการทางลบมากกว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญของวิธีการที่ใช้ในการเข้ากลุ่มเพื่อนในแง่ของวิธีการทางลบกับวิธีการที่ไม่ได้ผล

กรอบแนวคิด

ผู้ศึกษาได้วางกรอบแนวคิดการศึกษาไว้ดังนี้

ตัวจัดกระทำ

ตัวแปรตาม

พฤติกรรมที่มีจิตสาธารณะ

1. การดูแลรักษาสีทึบของส่วนรวม
2. การรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองและการช่วยเหลือผู้อื่น
3. การเคารพสิทธิของส่วนรวม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะสำหรับเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม มีการดำเนินการดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย – หญิง ที่มีอายุ 3 จำนวน 18 คน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านห้วยหิน ตำบลหนองไธ้ อำเภอบัวทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม จำนวน 18 แผน
2. แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัย จำนวน 3 ด้าน 6 ตัวบ่งชี้

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม เป็นแผนที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นมาจาก โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นแนวทาง การจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มสำหรับเด็กปฐมวัย

1.2 ศึกษาจากเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม และพฤติกรรมจิตสาธารณะ

1.3 นำข้อมูลที่ได้ศึกษามาสร้างแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม รวม 18 แผน โดยแผนที่สร้างประกอบด้วยกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มขั้นนำ ขั้นสอนและขั้นสรุป จำนวน 18 กิจกรรม

1.4 เขียนแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม จำนวน 18 แผน หน่วยการเรียนรู้ละ 3 กิจกรรม ประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัด

กิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน การประเมินผล โดยในแต่ละแผนจะสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยหิน ในระดับชั้นอนุบาล กิจกรรมนี้จัดสัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ วันละ 1 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที ในช่วงเวลา 10.00 – 10.30 น. ดังตารางข้างล่าง

ตารางที่ 1 ตารางกิจกรรมการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะสำหรับเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่	วัน – เวลาทำกิจกรรม	กิจกรรม
1	วันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ เวลา 10.00 -10.30 น. (ครั้งที่ 1)	การสังเกตพฤติกรรม ก่อนการทดลอง
	วันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ เวลา 10.00 -10.30 น.	หน่วยน้ำ ป.ปลา สามัคคี หนอนน้อยจากรังไข่ พิมพ์ภาพสีน้ำ
2	วันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ เวลา 10.00 -10.30 น.	หน่วยครอบครัวแสนสุข หนังสือนิทาน (Bigbook) ฉากนิทาน บ้านของหนู
3	วันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ เวลา 10.00 -10.30 น.	หน่วยไม้ดอกไม้ประดับ กระถางดอกไม้ ทุ่งดอกทานตะวัน กรอรูปดอกไม้แสนสวย

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สัปดาห์ที่	วัน – เวลาทำกิจกรรม	กิจกรรม
4	วันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ เวลา 10.00 -10.30 น. (ครั้งที่ 2)	หน่วยโลกสวยด้วยมือเรา ไม้ไผ่ติ่มหรรษา กล่องวิเศษ ละเลงสีด้วยนิ้วมือ
5	วันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ เวลา 10.00 -10.30 น.	หน่วยสัตว์น่ารัก เปเปอร์มาเช่หน้าสัตว์ ช.ช้างตัวโต ช่องใส่ของรูปสัตว์
6	วันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ เวลา 10.00 -10.30 น.	หน่วยยานพาหนะ รถยนต์แสนสนุก Jigsaw พับ พับ มหาสนุก
	วันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ เวลา 10.00 -10.30 น. (ครั้งที่ 3)	สังเกตพฤติกรรมพื้นฐาน หลังการทดลอง

1.5 นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มที่สร้างขึ้น เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และนำไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อหาความสอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหา (IOC) 0.67 – 1 ในทุกแผนของการจัดกิจกรรมได้ทำการปรับปรุงตามคำแนะนำดังนี้

ปรับแผนในส่วนของการเรียนรู้และประสบการณ์สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงการสอดแทรกการส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะที่มีความชัดเจน

การกำหนดกิจกรรมแต่ละขั้นควรปรับให้มีรายละเอียดเฉพาะแต่ละแผน

2. แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัย

2.1 ศึกษาจากเอกสารและรายงานการวิจัยของ ชาย โพธิ์สีตา และลัดดาวัลย์ เกษมเนตร (2546)

2.2 สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัย 3 ด้าน 6 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. พฤติกรรมการดูแลรักษาสีทึบของส่วนรวม ได้แก่

1.1 การดูแลรักษาอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกันและเก็บอุปกรณ์เข้าที่เมื่อทำกิจกรรมเสร็จ

1.2 การใช้อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะอย่างประหยัด ทะนุถนอม

2. พฤติกรรมการรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองและการช่วยเหลือผู้อื่น ได้แก่

2.1 การปฏิบัติกิจกรรมที่ตนเองได้รับมอบหมาย

2.2 การช่วยเหลือหรืออาสาในการช่วยเหลือและครูทำกิจกรรมและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. พฤติกรรมการเคารพสิทธิของส่วนรวม ได้แก่

3.1 การไม่นำอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะในกลุ่มมาเป็นของตนเอง

3.2 การแบ่งปันผู้อื่นในการใช้อุปกรณ์ร่วมกัน

2.3 สร้างคู่มือประกอบการแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัย ซึ่งประกอบด้วย คำชี้แจง วิธีการประเมิน เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การประเมิน (แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะในตนเองของเด็กปฐมวัย)

ระดับคะแนน 14 = 80 % ขึ้นไป อยู่ในเกณฑ์ ดีมาก หมายถึง เด็กสามารถแสดง พฤติกรรมการมีจิตสาธารณะได้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ

ระดับคะแนน 12-13 = 60 - 80 % อยู่ในเกณฑ์ ดี หมายถึง เด็กสามารถแสดง พฤติกรรมการมีจิตสาธารณะได้โดยมีครูคอยกระตุ้นและให้คำแนะนำ

ระดับคะแนน 11 = ต่ำกว่า 60 % อยู่ในเกณฑ์ ควรส่งเสริม หมายถึง เด็กสามารถ แสดงออกถึงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะได้บ้างเป็นบางครั้งโดยต้องมีครูให้การกระตุ้นและให้ คำแนะนำตลอดเวลา

2.5 นำแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยและคู่มือการใช้แบบสังเกตเสนอ คณะกรรมการที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน และนำไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อหาความ สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหา (IOC) 0.67 และได้ทำการปรับปรุงตามคำแนะนำดังนี้

การปรับปรุงเกณฑ์การประเมินให้ชัดเจนเพื่อให้เห็นถึงการแสดงถึงพฤติกรรมจิตสาธารณะ

การปรับคู่มือและเกณฑ์การใช้แบบสังเกตเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนของรายละเอียด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ระยะเวลาการทดลอง ผู้ศึกษาได้นำเน้นการสังเกตพฤติกรรมก่อนการทดลอง (ครั้งที่ 1) โดยนำแบบ สังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัย ไปสังเกตกับประชากร จำนวน 18 คน ใช้เวลาสังเกตประมาณ 1 สัปดาห์ๆละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ ในช่วงเวลา 10.00 น. - 10.30 น. ครั้งละ 30 นาที
2. นำแบบสังเกตที่ได้ไปตรวจให้คะแนน และนำคะแนนมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติ
3. ระยะการสังเกต ผู้ศึกษาได้ทำการสังเกตในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2561 ถึงเดือนมกราคม 2562 ผู้วิจัยจึงลงมือทำการสังเกตเป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ ซึ่งทำการสอนทุกวันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ในช่วงเวลา 10.00 - 10.30 น. ครั้งละ 30 นาที ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะในระหว่างการสังเกตช่วงสัปดาห์ที่ 4 (ครั้งที่ 2) เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติ
4. ระยะหลังการสังเกต หลังจากกลุ่มประชากร ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม ครบกำหนดแล้ว ผู้ศึกษาได้ทำการสังเกตพฤติกรรมหลังการทำกิจกรรม (ครั้งที่ 3) โดยผู้ศึกษาใช้แบบสังเกตชุดเดิมเป็นรายบุคคล จำนวน 18 คน ใช้เวลาทดลองสอบประมาณ 1 สัปดาห์ๆละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ ในช่วงเวลา 10.00 น. - 10.30 น. ครั้งละ 30 นาที
5. หลังจากนั้นนำแบบสังเกตที่ได้รับไปตรวจให้คะแนน แล้วนำคะแนนมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ
6. นำคะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะทั้งก่อนการสังเกต ระหว่างการสังเกตและหลังการสังเกต ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการศึกษา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ และ ร้อยละ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษานำแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะก่อนการสังเกต ระหว่างการสังเกต และหลังการสังเกตมาตรวจให้คะแนนและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติดังนี้

1. นำคะแนนที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะก่อนการสังเกต ระหว่างการสังเกต และหลังการสังเกตมาหาค่าความถี่ และร้อยละ เปรียบเทียบคะแนนก่อนการสังเกต ระหว่างการสังเกต และหลังการสังเกต
2. นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่แสดงถึงจิตสาธารณะจากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มมาวิเคราะห์เนื้อหา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มก่อน ระหว่างและหลังการจัดกิจกรรม โดยผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ และเสนอผลการศึกษาดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยก่อน ระหว่างและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

ตอนที่ 2 ผลการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัย

18	1	1	1	1	1	1	6	ควรส่งเสริม
----	---	---	---	---	---	---	---	-------------

หมายเหตุ: เกณฑ์การประเมิน

ระดับคะแนน 14 = 80% ขึ้นไป อยู่ในเกณฑ์ ดีมาก หมายถึง เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะได้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ

ระดับคะแนน 12 - 13 = 60 - 80 % อยู่ในเกณฑ์ ดี หมายถึง เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะได้โดยไม่มีครูคอยกระตุ้นและให้คำแนะนำ

ระดับคะแนน 11 ต่ำกว่า 60 % อยู่ในเกณฑ์ ควรส่งเสริม หมายถึง เด็กสามารถแสดงออกถึงพฤติกรรมจิตสาธารณะได้บ้างเป็นบางครั้งโดยต้องมีครูให้การกระตุ้นและให้คำแนะนำตลอดเวลา

จากตารางที่ 1 พบว่า พฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม ก่อนจัดกิจกรรมโยภาพรวมของเด็กทั้งหมด 18 คน คิดเป็นร้อยละ 100 มีพฤติกรรมจิตสาธารณะอยู่ในระดับควรส่งเสริม

ตารางที่ 3 พฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยระหว่างการทดลอง (สัปดาห์ที่ 4) โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

พฤติกรรมจิตสาธารณะ								
คนที่	การดูแลรักษาสีทึบ		การรับผิดชอบหน้าที่		การเคารพสิทธิ		คะแนนรวม	แปลผลระดับ
	ของส่วนรวม		ของตนเองและ		ของส่วนรวม			
			การช่วยเหลือผู้อื่น					
	1.1การดูแลรักษาอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกันและเก็บ	1.2 การใช้อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะอย่างประหยัด	2.1 การปฏิบัติกิจกรรมที่ตนเองได้รู้และเคยทำ	2.2 การช่วยเหลือหรืออาสาในการช่วยเหลือและครูทำกิจกรรมและ	3.1 การไม่นำอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะในกลุ่มมาเป็นของ	3.2 การแบ่งปันผู้อื่นในการใช้อุปกรณ์ร่วมกัน		
1	3	2	3	2	3	3	16	ดีมาก
2	3	2	3	2	3	3	16	ดีมาก
3	3	2	3	2	2	3	15	ดีมาก
4	3	2	2	2	2	2	13	ดี
5	3	2	2	2	2	2	13	ดี
6	3	2	3	3	3	3	17	ดีมาก
7	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
8	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
9	3	3	3	2	3	3	17	ดีมาก
10	3	3	3	2	3	3	17	ดีมาก
11	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
12	3	2	3	2	2	3	15	ดีมาก
13	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
14	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
15	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
16	3	3	3	2	3	3	17	ดีมาก
17	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
18	2	3	3	2	3	3	16	ดีมาก

หมายเหตุ: เกณฑ์การประเมิน

ระดับคะแนน 14 = 80% ขึ้นไป อยู่ในเกณฑ์ ดีมาก หมายถึง เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะได้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ

ระดับคะแนน 12 - 13 = 60 - 80 % อยู่ในเกณฑ์ ดี หมายถึง เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะได้โดยไม่มีครูคอยกระตุ้นและให้คำแนะนำ

ระดับคะแนน 11 ต่ำกว่า 60 % อยู่ในเกณฑ์ ควรส่งเสริม หมายถึง เด็กสามารถแสดงออกถึงพฤติกรรมจิตสาธารณะได้บ้างเป็นบางครั้งโดยต้องมีครูให้การกระตุ้นและให้คำแนะนำตลอดเวลา

จากตารางที่ 2 พบว่า พฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม ระหว่างจัดกิจกรรมโดยภาพรวมของเด็กมีพฤติกรรมจิตสาธารณะอยู่ในระดับดีมากคิดเป็นร้อยละ 89 และพฤติกรรมจิตสาธารณะอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 11 สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมสาธารณะที่ดีขึ้น เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมและเข้าใจการดูแลรักษาสิทธิของส่วนรวม การรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและการช่วยเหลือผู้อื่นรวมถึงการเคารพสิทธิของส่วนรวมมากขึ้น

หมายเหตุ: เกณฑ์การประเมิน

ระดับคะแนน 14 = 80% ขึ้นไป อยู่ในเกณฑ์ ดีมาก หมายถึง เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมจิตสำนึกได้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ

ระดับคะแนน 12 – 13 = 60 - 80 % อยู่ในเกณฑ์ ดี หมายถึง เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมจิตสำนึกได้โดยไม่มีครูคอยกระตุ้นและให้คำแนะนำ

ระดับคะแนน 11 ต่ำกว่า 60 % อยู่ในเกณฑ์ ควรส่งเสริม หมายถึง เด็กสามารถแสดงออกถึงพฤติกรรมจิตสำนึกได้บ้างเป็นบางครั้งโดยต้องมีครูให้การกระตุ้นและให้คำแนะนำตลอดเวลา

จากตารางที่ 3 พบว่า พฤติกรรมจิตสำนึกของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม หลังการจัดกิจกรรมโดยภาพรวมของเด็กทั้งหมด 18 คน มีพฤติกรรมจิตสำนึกอยู่ในระดับดีมาก สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมจิตสำนึกที่ดีขึ้น

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัย ก่อน ระหว่างและหลัง ทดลองโดยการจัดกิจกรรมศิลปะแบบกลุ่ม

แปลผล ระดับ	ก่อนจัดกิจกรรม		ระหว่างจัดกิจกรรม		หลังจัดกิจกรรม	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ดีมาก	-	-	16	89.00	18.00	100.00
ดี	-	-	2	11.00	-	-
ควร ส่งเสริม	18.00	100.00	-	-	-	-

จากตารางที่ 4 พบว่า พฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม ผลที่ได้ก่อนการจัดกิจกรรม ระหว่างการจัดกิจกรรม และหลังการจัดกิจกรรมโดยภาพรวมของเด็กทั้งหมด มีพฤติกรรมจิตสาธารณะที่พัฒนาขึ้นตามลำดับ โดยหลังการทดลองเด็กทุกคนมีพฤติกรรมจิตสาธารณะอยู่ในระดับดีมาก

ตอนที่ 2 ผลการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัย

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการทดลองการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม โดยดำเนินการตามแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม ใช้เวลา 6 สัปดาห์ 3 วัน ในช่วง 10.00 – 10.30 น. ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้สังเกตและจดบันทึกพฤติกรรมเป็นรายด้านของพฤติกรรมจิตสาธารณะ ประกอบด้วยพฤติกรรม 3 ด้าน 6 ตัวบ่งชี้ มีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านการดูแลรักษาสิทธิของส่วนรวม ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้

1.1 การดูแลรักษาอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกันและเก็บอุปกรณ์เข้าที่ เมื่อทำกิจกรรมเสร็จ จากผลการสังเกตแสดงให้เห็นพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยในการจัดกิจกรรมศิลปะแบบกลุ่มในช่วงแรกก่อนการทดลองพบว่า เด็กไม่ค่อยให้ความสนใจในการเก็บอุปกรณ์การทำกิจกรรมเข้าที่ เด็กทิ้งอุปกรณ์ไว้ตามบริเวณที่ทำกิจกรรมแต่ไม่ใส่ลงในตะกร้า

สำหรับใส่อุปกรณ์แต่ในช่วงหลังการทดลองเด็กมีพฤติกรรมจิตสาธารณะในด้านการดูแลรักษาสิทธิของส่วนรวมมากขึ้นสะท้อนจากการที่เด็กเก็บอุปกรณ์ เช่น กาว กระดาษ เข้าที่เมื่อทำกิจกรรมเสร็จ

สัปดาห์ที่ 1 และ 2 มีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่าเด็กไม่สนใจเก็บอุปกรณ์ต่างๆเข้าที่ จากกิจกรรม พิมพ์ภาพสีน้ำ จากการที่เด็กไม่เก็บพู่กันใส่ในแก้วสี วางใบไม้ กิ่งไม้เศษวัสดุที่ใช้พิมพ์ภาพไว้บนโต๊ะที่ทำกิจกรรมโดยไม่ใส่ลงในตะกร้าสำหรับเก็บอุปกรณ์

สัปดาห์ที่ 3 และ 4 มีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่าเด็กยังคงไม่ค่อยสนใจในการเก็บอุปกรณ์เข้าที่เมื่อใช้เสร็จแล้ว จากกิจกรรม ป. ปลาสามัคคี มีเด็กที่ไม่เก็บพู่กันทากาวในถ้วยกาว วางกระดาษสีไว้นอกตะกร้า มีเพียงเด็กส่วนน้อยที่เก็บอุปกรณ์เข้าที่ สะท้อนจากการที่เด็กเก็บกระดาษสีใส่ตะกร้าเมื่อใช้เสร็จ เด็กบางคนเตือนให้เพื่อนเก็บพู่กันทากาวในถ้วยกาว

สัปดาห์ที่ 5 และ 6 มีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่าเด็กมีการเก็บอุปกรณ์เข้าที่เมื่อใช้เสร็จ จากกิจกรรม พับ พับ มหาสนุก เด็กเก็บสีเทียนในตะกร้า เก็บพู่กันทากาวในถ้วยกาว เก็บกระดาษที่ไม่มีเจ้าของที่ใช้พับหน้าสัตว์ เด็กๆช่วยกันนำตะกร้าอุปกรณ์ส่งคืนคุณครูเพื่อเก็บเข้าที่

1.2 การใช้อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะอย่างประหยัด ทะนุถนอมจากผลการสังเกต แสดงให้เห็นพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยในการจัดกิจกรรมศิลปะ แบบกลุ่มในช่วงแรกก่อนการทดลองพบว่า เด็กใช้อุปกรณ์ในปริมาณมากไม่เหมาะสมกับวัสดุ และกิจกรรมที่ทำไม่ช่วยกันดูแลรักษาอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกัน แต่ในช่วงหลังการทดลองเด็กมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นซึ่งสะท้อนจากการที่เด็กช่วยกันดูแลอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกัน ใช้อุปกรณ์อย่างประหยัด

สัปดาห์ที่ 1 และ 2 มีพฤติกรรมที่แสดงว่า เด็กไม่ประหยัดอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม พิมพ์ภาพสีน้ำ โดยเด็กใช้พู่กันจุ่มสีโดยไม่ปาดสีออกสีจึงมีปริมาณ มากทำให้กระดาษเปียกเลอะเทอะ นำพู่กันใส่แก้วสีที่ไม่ตรงกันสีน้ำจึงปะปนกัน

สัปดาห์ที่ 3 และ 4 มีพฤติกรรมที่แสดงว่าเด็กไม่ค่อยให้ความสนใจในการใช้อุปกรณ์อย่างประหยัดจากกิจกรรม กระถางดอกไม้ เด็กทากาวปริมาณมากจนกาวเลอะเทอะ ทั่วบริเวณกล่องนม เด็กบางคนเริ่มใช้อุปกรณ์อย่างประหยัดทะนุถนอมสะท้อนจากกิจกรรมไม้ไอติมหรรษา เด็กใช้กาวอย่างประหยัดปาดกาวบริเวณถ้วยกาว ใช้ฟู่กันจุ่มสีน้ำอย่างระมัดระวังไม่ให้สีปะปนกัน

สัปดาห์ที่ 5 และ 6 มีพฤติกรรมที่แสดงว่าเด็กใช้อุปกรณ์อย่างประหยัดและทะนุถนอม จากกิจกรรม รยนต์แสนสนุก เด็กใช้กาวทาบนกล่องนมเพียงเล็กน้อยไม่หกเลอะเทอะใช้กระดาษสีอย่างประหยัดไม่ฉีกกระดาษชิ้นใหญ่ นำฟู่กันทากาวใส่ลงในถ้วยกาว

2. พฤติกรรมการรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองและการช่วยเหลือผู้อื่น ได้แก่

2.1 การปฏิบัติกิจกรรมที่ตนเองได้รับมอบหมายจากผลการสังเกตแสดงให้เห็น

พฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยในการจัดกิจกรรมศิลปะแบบกลุ่มในช่วงแรกก่อนการทดลองพบว่าเด็กไม่ให้ความสนใจในการทำกิจกรรมที่ตนเองได้รับมอบหมายยังคงสนใจในกิจกรรมของผู้อื่น ด้วยอยากทำกิจกรรมของผู้อื่นด้วยแต่ในช่วงหลังจากทำการทดลองเด็กมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นรู้จักการทำกิจกรรมตามหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมายจากการวางแผนของกลุ่มช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม

สัปดาห์ที่ 1 และ 2 มีพฤติกรรมที่แสดงว่า เด็กไม่ทำตามหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมายกิจกรรม พิมพ์ภาพสีน้ำเด็กต้องการนำวัสดุของเพื่อนมาทำ เด็กต้องการพิมพ์ภาพเหมือนกับเพื่อนไม่ทำตามหน้าที่ของตนเองที่ได้ตกลงกันภายในกลุ่มให้สร้างสรรค์ภาพที่ต่างกันตามหน้าที่ที่รับมอบหมาย

สัปดาห์ที่ 3 และ 4 มีพฤติกรรมที่แสดงว่าเด็กส่วนใหญ่ยังคงไม่ค่อยให้ความสนใจทำกิจกรรมที่ตนเองได้รับมอบหมาย จากกิจกรรม กระถางดอกไม้ที่ได้รับหน้าที่ฉีกปะกระดาษสีบนกล่องนมต้องฉีกปะกระดาษสีลงบนภาพดอกไม้ของเพื่อนที่รับผิดชอบในการทำดอกไม้

สัปดาห์ที่ 5 และ 6 มีพฤติกรรมที่แสดงว่าเด็กทำหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมาย และคอยช่วยเหลือเพื่อน ครูในการเก็บอุปกรณ์เข้าที่เมื่อใช้เสร็จจากกิจกรรม พับ พับ มหาสนุก เด็กพับกระดาษเป็นหน้าสัตว์ของแต่ละคน คนละ 1 ชนิด

2.2 การช่วยเหลือหรืออาสาในการช่วยเพื่อนและครูทำกิจกรรมและเก็บอุปกรณ์เข้าที่ แสดงให้เห็นพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยในการจัดกิจกรรมศิลปะแบบกลุ่มในช่วงแรก ก่อนการทดลองพบว่าเด็กไม่ค่อยให้ความช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรมร่วมกันภายในกลุ่ม แต่ในช่วงหลังจากการทำการทดลองเด็กมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น เด็กรู้จักช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม การหยิบอุปกรณ์ให้ผู้อื่น อาสาช่วยครูเก็บอุปกรณ์เข้าที่เมื่อใช้เสร็จ

สัปดาห์ที่ 1 และ 2 มีพฤติกรรมที่แสดงว่า เด็กไม่ค่อยช่วยเหลือเพื่อนหรือครูในการทำกิจกรรมได้จากกิจกรรม พิมพ์ภาพสีน้ำที่ต้องช่วยกันพิมพ์ภาพต่อกันเป็นภาพใหญ่ตามที่ตกลงกัน ภายในกลุ่มเด็กส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสนใจเด็กๆจะนั่งดูเพื่อนทำบางคนนั่งเล่นฟูกันสีน้ำ เมื่อทำกิจกรรมเสร็จเด็กยังคงไม่ค่อยช่วยเหลือครูเหลือเก็บอุปกรณ์เข้าที่ เด็กสนใจผลงานมากกว่าที่อุปกรณ์ไว้นัดจะทำกิจกรรมโดยไม่ช่วยเก็บเข้าที่

สัปดาห์ที่ 3 และ 4 มีพฤติกรรมที่แสดงว่าเด็กส่วนใหญ่ยังคงไม่ค่อยให้ความช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม จากกิจกรรม ไม้ไอติมหรรษา เด็กส่วนใหญ่จะนั่งมองเพื่อนทำกิจกรรม บางคนเอาสีน้ำมาระบายไม้ไอติมเล่น นำฟูกันสีป้ายมือเพื่อนคนข้างๆ หลังจากทำกิจกรรมเสร็จมีเด็กบางคนช่วยเหลือเพื่อนและครูในการเก็บอุปกรณ์ ฟูกัน สีน้ำเข้ากันจนเสร็จเรียบร้อย

สัปดาห์ที่ 5 และ 6 มีพฤติกรรมที่แสดงว่าเด็กทำหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมาย และคอยช่วยเหลือเพื่อน ครูในการเก็บอุปกรณ์เข้าที่เมื่อใช้เสร็จจากกิจกรรม พับ พับ มหาสนุก เด็กพับกระดาษเป็นหน้าสัตว์ของแต่ละคน คนละ 1 ชนิด

2.2 การช่วยเหลือหรืออาสาในการช่วยเพื่อนและครูทำกิจกรรมและเก็บอุปกรณ์เข้าที่ แสดงให้พฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยในการจัดกิจกรรมศิลปะแบบกลุ่มในช่วงแรกก่อน การทดลองพบว่าเด็กไม่ค่อยให้ความช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรมร่วมกันภายในกลุ่มแต่ในช่วง หลังทำการทดลองเด็กมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น เด็กรู้จักช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม การหยิบ อุปกรณ์ให้ผู้อื่น อาสาช่วยครูเก็บอุปกรณ์เข้าที่เมื่อใช้เสร็จ

สัปดาห์ที่ 1 และ 2 มีพฤติกรรมที่แสดงว่า เด็กไม่ค่อยช่วยเหลือเพื่อนหรือครูในการทำ กิจกรรมได้จากกิจกรรม พิมพ์ภาพสีน้ำที่ต้องช่วยกันพิมพ์ภาพต่อกันเป็นภาพใหญ่ตามที่ตกลงกัน ภายในกลุ่มเด็กส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสนใจเด็กจะนั่งดูเพื่อนทำบางคนนั่งเล่นพู่กันสีน้ำเมื่อทำ กิจกรรมเสร็จเด็กยังคงไม่ค่อยช่วยเหลือครูในการเก็บอุปกรณ์เข้าที่ เด็กสนใจผลงานมากกว่าทั้ง อุปกรณ์ไว้นัดจะทำกิจกรรมโดยไม่ช่วยเก็บเข้าที่

สัปดาห์ที่ 3 และ 4 พฤติกรรมที่แสดงว่าเด็กส่วนใหญ่ยังคงไม่ค่อยให้ความช่วยเหลือเพื่อนใน การทำกิจกรรม ไม่ไต่ถามหรรษา เด็กส่วนใหญ่จะนั่งมองเพื่อนทำกิจกรรม บางคนนำสีน้ำมาระบาย ไม่ไต่ถามเล่น นำพู่กันสีป้ายมือเพื่อนคนข้างๆ หลังจากทำกิจกรรมเสร็จมีเด็กบางคนช่วยเหลือเพื่อน และครูในการเก็บอุปกรณ์ พู่กัน สีน้ำเข้าที่จนเสร็จเรียบร้อย

สัปดาห์ที่ 5 และ 6 มีพฤติกรรมที่แสดงว่าเด็กช่วยเหลือเพื่อนทำกิจกรรมในกลุ่มของตนเอง โดยให้ความสนใจ จากกิจกรรม รยนต์แสนสนุก เด็กๆช่วยกันฉีกกระดาษทากาวแล้วติดบนกล่อง นมจนเต็ม ช่วยกันตกแต่งส่วนประกอบของรถติดล้อเข้ากับกล่องนม หลังจากทำกิจกรรมเสร็จเด็ก ช่วยเพื่อนและครูเก็บเศษกระดาษสีใส่ตะกร้าแล้วนำไปวางบนชั้นวางอย่างเรียบร้อย

3. พฤติกรรมการเคารพสิทธิของส่วนรวม ได้แก่

3.1 การไม่นำอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะในกลุ่มมาเป็นของตนเองการปฏิบัติกิจกรรมที่ตนเอง ได้รับมอบหมายจากผลการสังเกตแสดงให้เห็นพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยในการจัดกิจกรรมศิลปะแบบกลุ่มในช่วงแรกก่อนการทดลองพบว่าเด็กไม่ค่อยแบ่งอุปกรณ์ให้เพื่อนในการทำกิจกรรมร่วมกัน นำอุปกรณ์มาใช้คนเดียวตามลำพังแต่ในช่วงหลังจากทำการทดลองเด็กพฤติกรรมที่ดีขึ้น รู้จักการแบ่งปันอุปกรณ์ให้เพื่อนใช้ในการทำกิจกรรม ไม่นำเอาอุปกรณ์มาครอบครอง ใช้คนเดียวตามลำพัง

สัปดาห์ที่ 1 และ 2 มีพฤติกรรมที่แสดงว่าเด็กไม่ค่อยแบ่งอุปกรณ์การทำกิจกรรมให้เพื่อน จากกิจกรรม ป. ปลาสามัคคี เด็ก ไม่แบ่งพู่กันสีน้ำให้เพื่อนใช้ มักจะนำเอามาใช้คนเดียวตามลำพังดึงพู่กันออกจากมือเพื่อนที่ใช้อยู่

สัปดาห์ที่ 3 และ 4 มีพฤติกรรมที่แสดงว่าเด็กส่วนใหญ่ยังคงไม่ค่อยแบ่งอุปกรณ์เพียงคนเดียวตามลำพัง จากกิจกรรม กระจกดอกไม้ เด็กถือผู้กันทากาวไว้กับตัวไม่ยอม ให้เพื่อนใช้ทากาว แต่มีเด็กบางคนคอยส่งกระดาษสีให้เพื่อนเพื่อฉีกปะติดกลองนมและนำกระดาษสีใส่ลงตะกร้าตามเดิมเมื่อใช้เสร็จ

สัปดาห์ที่ 5 และ 6 มีพฤติกรรมที่แสดงว่าเด็กแบ่งปันอุปกรณ์ให้เพื่อนในการทำกิจกรรมและ ไม่นำอุปกรณ์มาใช้คนเดียวตามลำพัง จากกิจกรรม พับ พับ มหาสนุก เด็กแบ่งสี เทียนให้เพื่อนได้ใช้ระบายสี เลื่อนตะกร้าสีเทียนให้เพื่อนที่หยิบสีไม่ถึง เมื่อใช้สีเทียนเสร็จจะนำสีเทียนใส่ในตะกร้าตามเดิมและวางในบริเวณของกลุ่มของตนเอง

3.2 การแบ่งปันผู้อื่นในการ ใช้อุปกรณ์ร่วมกันแสดงให้เห็นพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยในการจัดกิจกรรมศิลปะแบบกลุ่มในช่วงแรกก่อนการทดลองพบว่าเด็กยังไม่ค่อยรู้จักการแบ่งปันอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมให้แก่ผู้อื่น แต่ในช่วงหลังจากทำการทดลองเด็กมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น รู้จักการแบ่งอุปกรณ์ให้แก่ผู้อื่นในกลุ่มได้ใช้อุปกรณ์ในการทำศิลปะร่วมกัน

สัปดาห์ที่ 1 และ 2 มีพฤติกรรมที่แสดงว่าเด็กไม่ค่อยแบ่งอุปกรณ์ให้ผู้อื่น ได้ใช้จากกิจกรรม จากกิจกรรม ป. ปลาสามัคคี คือเด็กไม่แบ่งพู่กันให้เพื่อนได้ใช้ ใช้กรรไกรตัดกระดาษเป็นเวลานาน ปล่อยให้เพื่อนรอเอใช้กรรไกรต่อโดยไม่แบ่งให้เพื่อนได้ใช้บ้างเลื่อนถ้วยกาไปวางตรงด้านหน้าของตนเองเมื่อเพื่อนเลื่อนกลับไปทีเดิมจะดึงถ้วยกากลับมาทันที

สัปดาห์ที่ 3 และ 4 พฤติกรรมที่แสดงว่าเด็กยังคงไม่ค่อยแบ่งอุปกรณ์ให้แก่เพื่อนได้ใช้ทำ กิจกรรมศิลปะภายในกลุ่ม จากกิจกรรม กระดาษดอกไม้ คือเด็กไม่แบ่งกาให้เพื่อนใช้ แต่มีบางคน ส่งพู่กันทาขาวในมือให้เพื่อน ได้ใช้ เลื่อนตะกร้าใส่กระดาษสีให้เพื่อนที่ไม่สามารถหยิบตะกร้าได้ถึง ขยับตัวให้เพื่อน ได้เข้ามาติดกระดาษสีบนกล่องนมได้สะดวกขึ้น

สัปดาห์ที่ 5 และ 6 พฤติกรรมที่แสดงว่าเด็กมีการแบ่งปันอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมให้แก่ผู้อื่น จากกิจกรรม รถยนต์แสนสนุก คีน เด็กเลื่อนถ้วยกาให้เพื่อนที่ต้องการใช้ ส่งกระดาษสีให้เพื่อนที่ หยิบได้ไม่สะดวก วางตะกร้าสีไว้ตรงกลางเพื่อให้เพื่อนคนอื่นๆ ได้หยิบใช้ได้อย่างสะดวก มีเด็กบางคนบอกเพื่อนในกลุ่มว่า “เราต้องแบ่งกาให้เพื่อนทาด่วนนะ”

ผู้ศึกษาขอสรุปพฤติกรรมจิตสาธารณะประกอบด้วยพฤติกรรม 3 ด้าน 6 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ คือ

1. พฤติกรรมการดูแลรักษาสิทธิของส่วนรวม ได้แก่

1.1 การดูแลรักษาอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกันและอุปกรณ์เข้าที่เมื่อทำกิจกรรมเสร็จ

1.2 การใช้อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะอย่างประหยัด ทะนุถนอม

2. พฤติกรรมการรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองและการช่วยเหลือผู้อื่น ได้แก่

2.1 การปฏิบัติกิจกรรมที่ตนเองได้รับมอบหมาย

2.2 การช่วยเหลือหรืออาสาในการช่วยเพื่อนและครูทำกิจกรรมและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. พฤติกรรมการเคารพสิทธิของส่วนรวม ได้แก่

3.1 การไม่นำอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะในกลุ่มมาเป็นของตนเอง

3.2 การแบ่งปันผู้อื่นในการใช้อุปกรณ์ร่วมกัน

ระยะที่ 1 ก่อนการทดลอง (สัปดาห์ที่ 1-2) เด็กส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยแบ่งปันอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะแก่ผู้อื่น ยังไม่รู้จักการใช้อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมอย่างประหยัด ทะนุถนอม ไม่รู้จักวิธีการดูแลความสะอาดของอุปกรณ์ ไม่ค่อยให้ความสนใจในการทำกิจกรรมตามหน้าที่ของตนเอง ได้รับมอบหมาย ไม่ค่อยสนใจในการช่วยเหลือเพื่อนหรือครูในการเก็บอุปกรณ์เข้าที่เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จ นำเอาอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมกลุ่มมาใช้เป็นของตนเองตามลำพัง

ระยะที่ 2 ระหว่างการทดลอง (สัปดาห์ที่ 3-4) เด็กเริ่มพอที่จะเข้าใจข้อตกลงและวิธีการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะร่วมกัน เริ่มมีการแบ่งปันอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมแก่ผู้อื่น ใช้อุปกรณ์ด้วยความระมัดระวังมากขึ้น ประหยัดอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมมากขึ้น เริ่มมีการช่วยเหลือดูแลอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม แบ่งปันอุปกรณ์แก่ผู้อื่นให้ได้ใช้อุปกรณ์และเริ่มช่วยเหลือกันในการเก็บอุปกรณ์เข้าที่เมื่อเสร็จกิจกรรม

ระยะที่ 3 หลังการทดลอง (สัปดาห์ที่ 5 – 6) เด็กส่วนใหญ่เข้าใจข้อตกลงและการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะร่วมกัน รู้จักการแบ่งปันอุปกรณ์แก่ผู้อื่น ใช้อุปกรณ์อย่างประหยัดและระมัดระวัง ทะนุถนอมอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้วยความตั้งใจ รู้จักการอาสาช่วยเหลือเพื่อนและครูในการทำกิจกรรมและเก็บอุปกรณ์เมื่อทำกิจกรรมเสร็จ รู้จักการแบ่งปันอุปกรณ์แก่ผู้อื่น ไม่นำมาใช้เพียงคนเดียวตามลำพัง ได้ด้วยตนเอง

ข้อวิจารณ์

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลงานเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มก่อน ระหว่าง และหลังการจัดกิจกรรมโดยแบ่งหัวข้อวิจารณ์ออกเป็นดังนี้

1. พฤติกรรมจิตสาธารณะ

ผลการทดลองพบว่า คะแนนพฤติกรรมจิตสาธารณะโดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มของเด็กปฐมวัยโดยรวมก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลองและหลังการทดลองมีคะแนน พฤติกรรมจิตสาธารณะ โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มของเด็กปฐมวัยมีการ แสดงออกถึงพฤติกรรมจิตสาธารณะที่ดีขึ้นตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมจิตสาธารณะ โดย การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มของเด็กปฐมวัยสามารถช่วยส่งเสริมพฤติกรรมจิต สาธารณะได้จริง

การส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัย ในการดูแลรักษาสีทึบของส่วนรวม ด้าน การรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองและการช่วยเหลือผู้อื่น และด้านการเคารพสิทธิของส่วนรวม ที่ผู้ ศึกษาได้ทำการทดลองก่อน ระหว่างและหลังการทดลองนั้นพบว่าเด็กมีพฤติกรรมจิตสาธารณะที่ดี ขึ้นสะท้อนได้จากการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มของเด็กในกระบวนการทำกิจกรรม เช่น การที่เด็กช่วยกันในการดูแลรักษาอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกัน ใช้อุปกรณ์ในการทำ อย่างประหยัดทะนุถนอม มีการอาสาช่วยเหลือเพื่อนและครูในการทำกิจกรรม สร้างชิ้นงาน เก็บ อุปกรณ์เมื่อทำกิจกรรมเสร็จ พร้อมทั้งรู้จักการแบ่งปันอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมให้แก่ผู้อื่น ไม่ นำเอามาเป็นของตนเอง ซึ่งในช่วงแรกก่อนการทดลองเด็กยังคงมียึดตนเองเป็นศูนย์กลางถือเอา อุปกรณ์เป็นของตนเองใช้ในการทำกิจกรรมเพียงคนเดียวตามลำพังไม่แบ่งผู้อื่น โดยมีความ สอดคล้องกับแนวคิดของ Beaty (1996;238) กล่าวว่า เด็กปฐมวัยอยู่ในช่วงยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric) เด็กอาจจะแบ่งของเล่นคนอื่น วัยนี้พฤติกรรมด้านการแบ่งปัน และการรอคอย ยังไม่ พัฒนาเท่าที่ควร ดังนั้นเด็กวัยนี้จึงได้รับ โอกาสฝึกฝนและเรียนรู้โดยการได้ร่วมเล่นกับผู้อื่น ฝึกฝน การอยู่ร่วมการอยู่ร่วมกับผู้อื่นสอดคล้องกับที่ อรรวรรณ สุ่มประดิษฐ์ (2533) กล่าวว่า เด็กปฐมวัยยัง

ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง จึงทำให้ขาดความเอื้อเฟื้อและขาดระเบียบวินัย แต่ถ้าได้เล่นกับเพื่อนเด็กจะ ได้เรียนรู้การเอื้อเฟื้อแบ่งปัน เพื่อปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนและเป็นที่ยอมรับของเพื่อน ๆ อีกทั้งในการเล่น บางครั้งจะมีกฎเกณฑ์ต้องปฏิบัติร่วมกันส่งผลให้เด็กได้เรียนรู้การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่างๆ เพื่อจะได้เล่นกับเพื่อนอย่างมีความสุข จึงเห็นได้ว่าถ้าเด็กมีพฤติกรรมจิตसाธารณะจะเป็นส่วน หนึ่งที่ทำให้เด็กสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ยังเป็นการวางรากฐานเป็น สมาชิกที่ดีของสังคมต่อไป แต่ในช่วงระหว่างการทดลองและหลังการทดลองพบว่าเด็กมีพฤติกรรม จิตसाธารณะที่ดีขึ้นทั้งนี้เกิดจากการที่ครูคอยให้การกระตุ้นจากการให้คำชมเป็นการเสริมแรงให้ กำลังใจเด็กให้ปฏิบัติกิจกรรม ส่งผลให้เด็กมีกำลังใจในการปฏิบัติกิจกรรมได้สำเร็จ และแสดง พฤติกรรมจิตसाธารณะที่ดี ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Skinner (1990)

กล่าวว่า “การเสริมแรง จะเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมซ้ำและพฤติกรรมของ บุคคลส่วนใหญ่ จะเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติ (Operant Learning) และพยายามเน้นว่า การตอบสนองต่อสิ่งเร้าใดๆ ของบุคคล สิ่งเร้า นั้นจะต้องมีสิ่งเสริมแรงอยู่ในตัว หากลดสิ่งเสริมแรง ลงเมื่อใด การตอบสนองจะลดลงเมื่อนั้น”

2. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

ในกระบวนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มนั้นครูได้จัดกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือ ปฏิบัติจริงด้วยตนเองให้เด็กได้เรียนรู้กระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยตนเอง ซึ่งมีความ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget (1960) ที่เชื่อว่าพัฒนาการทางด้าน สติปัญญาของเด็กเกิดจากการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมซึ่งมนุษย์จะซึ่งซับซ้อนประสบการณ์ และมีการปรับตัวและปรับโครงสร้างทางสติปัญญาเมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง ซึ่งโครงสร้าง ของของสติปัญญาในอินทรีย์ต้องมีการปรับโครงสร้างให้สมดุลกับสภาพแวดล้อมเช่นเดียวกับ Bruner (1996) ได้แสดงความคิดเห็นตรงกับ Piaget ว่า การเรียนรู้ของเด็กเกิดจากกระบวนการ ภายในอินทรีย์ การเรียนรู้จะพัฒนา ได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับประสบการณ์และสภาพแวดล้อมรอบตัว เด็ก จากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของทั้งสองท่าน การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัย จึงต้องคำนึงถึงหลักการเรียนรู้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมต้องจัดให้เด็กคิดจินตนาการ เกิดการเรียนรู้ และเริ่มเข้าใจสิ่งต่างๆ รอบตัวที่สัมพันธ์กันจนเกิดเป็นความคิดรวบยอดของสิ่งนั้นๆ ที่เด็กได้พบเห็น

จากการทดลองจากผู้ศึกษาพบว่าในการทำกิจกรรมร่วมกันนั้นจะได้ผลดีจากการที่ครูจัด สภาพแวดล้อมในการจัดกิจกรรมเป็นกลุ่มที่ดี การสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองของครูผู้สอน การที่

เด็กทุกคน ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ได้มีการร่วมกันลงมือทำกิจกรรมและแสดงความคิดเห็นในผลงานของกลุ่มตนเอง ช่วยเหลือกันภายในกลุ่มจึงช่วยให้กลุ่มสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้สำเร็จ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Mc Gragor (1960) ได้กล่าวถึงลักษณะของกลุ่มที่มีประสิทธิภาพว่า ในการสร้างบรรยากาศภายในกลุ่มควรมีความเป็นกันเอง ไม่ใช่เป็นกันเอง ไม่ใช่เป็นทางการหรือระเบียบจัดมากนัก สมาชิกทุกคนควรมีส่วนร่วมในการร่วมจัดกิจกรรมทุกอย่างของกลุ่ม แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจกรรมแต่ละอย่างด้วย โดยจุดมุ่งหมายของกลุ่มจะต้องชัดเจน และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งควรจะให้สมาชิกของกลุ่มเข้ามามีส่วนออกคำติชมและถามความคิดเห็นจนกระทั่งทุกๆ คนยอมรับจุดประสงค์ร่วมของกลุ่ม สมาชิกจำเป็นต้องรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สมาชิกทุกคนมีสิทธิ์ออกความคิดเห็นได้ และ ไม่ว่าจะมาจากบุคคลใดควร ได้รับการรับฟังเท่าเทียมกัน ไม่ควรดูถูกความคิดของสมาชิกคนใดจนกระทั่งไม่มีใครกล้าออกความคิดเห็น เมื่อตกลงใจที่จะกระทำกิจกรรมใดสมาชิกจะรู้จักหน้าที่และยอมปฏิบัติเพื่อให้ถึงจุดประสงค์ของกลุ่ม ผู้นำกลุ่ม ไม่เป็นผู้เผด็จการหรือยอมทุกอย่างมากเกินไป อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามสถานการณ์สิ่งสำคัญ คือ มีสมาชิกในกลุ่มควรพยายามทำงานให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายไม่ใช้อยู่ที่ใครจะมาเป็นผู้นำ

สรุปได้ว่าลักษณะ ของกลุ่มที่มีประสิทธิภาพจะต้องอยู่ภายในบรรยากาศที่เป็นกันเองสมาชิกในกลุ่ม ได้แสดงความคิดเห็นและมีมติเป็นเอกฉันท์ โดยผู้นำต้องมีลักษณะเป็นประชาธิปไตยจะทำให้กลุ่มมีการทำงานที่มีประสิทธิภาพได้ และที่สำคัญที่สุดซึ่งจะทำให้กลุ่มดำเนินงานลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ คือการตั้งจุดมุ่งหมายของกลุ่ม ให้ชัดเจน จะต้องใช้การวางแผนทำงานเป็นขั้นแรก ที่ตั้งจุดมุ่งหมายร่วมกันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ และประเมินผลทบทวน สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่วางแผนไว้

จากการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาพบว่าจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มนั้นหากจะจัดกิจกรรมที่ส่งผลดีต่อกระบวนการกลุ่ม ครูผู้สอนมีส่วนช่วยให้กิจกรรมดีขึ้นและดำเนินไปตามแนวทางที่วางไว้ โดยการวางแผนการจัดกิจกรรมล่วงหน้าโดยการออกแบบแผนการจัดกิจกรรมเตรียมอุปกรณ์สำหรับทำกิจกรรมให้มีความสอดคล้องกับแต่ละกิจกรรม เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง ให้เด็กๆได้ทำกิจกรรมร่วมกันภายในกลุ่มของตนเองปรึกษา แสดงความคิดเห็นเพื่อวางแผนการทำกิจกรรมร่วมกันซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยณรงค์ เจริญพานิชย์กุล (2531) ที่กล่าวว่าในการจัดกิจกรรมการสอนศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มสำหรับเด็กปฐมวัยจะไม่ค่อยแยกตัวกิจกรรมออกมา

อย่างเด่นชัดแต่จะให้เด็กเลือกทำเองตามความสนใจเฉพาะตนหรือกลุ่ม จึงจำเป็นต้องมีครูเป็นพี่เลี้ยงหลายๆ คนคอยช่วยดูแล กิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมเดียวที่สามารถทำให้เด็กๆ มีประสบการณ์ในการทำงานสำเร็จได้เป็นอย่างดีดังนั้นการจัดกิจกรรมการสอนศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มสำหรับเด็กปฐมวัยจึงควรคำนึงถึงการวางแผนล่วงหน้าตลอดเทอมว่าแต่ละสัปดาห์จะให้เด็กทำกิจกรรมอะไรตามลำดับความยากง่ายของกลวิธีทำงานและความรู้โดยกำหนดจุดประสงค์และวิธีประเมินผลไว้ด้วยยิ่งจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ สภาพห้องเรียนและวิธีการสอนให้สอดคล้องกับแผนที่วางไว้ระหว่างที่เด็กทำกิจกรรมควรระลึกอยู่เสมอว่ากิจกรรมที่จัดให้นั้นเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ประสบการณ์ตรงจากสิ่งแวดล้อมนอกห้องเรียนเพียงพอหรือไม่

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534;15 - 16) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย คือ ขณะเด็กทำกิจกรรม ครูต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อคอยให้คำปรึกษาเมื่อเด็กต้องการครูจะต้องไม่บอกหรือสั่งให้ทำตามความเห็นของครูและทำเหมือนกันทั้งสอง ก่อนเรียนศิลปะในเรื่องใหม่ๆ ครูต้องอธิบายวิธีใช้วัสดุที่ถูกต้องให้เด็กทราบก่อนทุกครั้งพร้อมทั้งสาธิตให้ดูจนเข้าใจจนเข้าใจขณะทำงานหรือเมื่อทำงานสำเร็จ คำชมเชยจะต้องมีความจริงพอสมควรกระตุ้นให้เด็กคิดเมื่อพบปัญหาแทนการบอก เมื่อเด็กทำงานเสร็จควรให้เด็กเล่าเรื่องเกี่ยวกับสิ่งที่ทำหรือภาพที่วาดเป็นการพัฒนาภาษาและความคิดของเด็ก

กล่าวโดยสรุปจากการศึกษา ผู้ศึกษาพบว่าในการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะไม่ใช่เพียงแค่นำเอากิจกรรมมาส่งเสริมพฤติกรรมเพียงเท่านั้นแต่มีปัจจัยหลายได้ที่ช่วยสนับสนุนพฤติกรรมเช่นกัน เช่น การวางแผนการทำกิจกรรม โดยครูผู้สอน การกำหนดสถานการณ์และกระบวนการ ข้อตกลงเพื่อสร้างความเข้าใจแก่เด็กในการทำกิจกรรม การสร้างบรรยากาศที่ดีเป็นกันเองร่วมกันกับสมาชิกภายในกลุ่มได้รู้จักการวางแผนและแก้ปัญหาในการทำกิจกรรมร่วมกัน โดยบทบาทของครูนั้นจะเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ ไม่ใช่ผู้สั่งการ เมื่อเด็กได้เป็นผู้ดำเนินการการทำกิจกรรมด้วยตนเองส่งผลให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะออกมาได้ซึ่งอาจจะพบว่าในช่วงแรกที่สะท้อนจากการทำกิจกรรมและปฏิบัติตามแนวทางข้อตกลงที่ครูกำหนดสถานการณ์ขึ้นแสดงให้เด็กแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะได้ดีขึ้นจากการสอดแทรกพฤติกรรมผ่านการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การขออาสาสมัครในการมารับและเก็บอุปกรณ์จากครูเพื่อ ไปทำกิจกรรมศิลปะภายในกลุ่มตนเอง การขออาสาสมัครในการช่วยเหลือ

เพื่อนและครูเก็บอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมเอาไว้เสร็จ สร้างสถานการณ์เพื่อให้เด็กได้แสดงพฤติกรรม เช่นกำหนดอุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกันของแต่ละกลุ่มในการจำนวนจำกัด หาดเพื่อน ไม่มีอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมเด็กๆจะช่วยเพื่อนได้อย่างไร มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง ข้อมูลดังกล่าวเป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาค้นพบและเรียนรู้จากการทดลองใช้กิจกรรมในครั้งนี้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะในเด็กปฐมวัย

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษา เรื่อง การส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะสำหรับปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง สามารถสรุปผลได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ในการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเพื่อส่งเสริมก่อนการจัดกิจกรรม ระหว่างการจัดกิจกรรม และหลังการจัดกิจกรรม

กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ อายุระหว่าง 2 - 3 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยหิน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม
2. แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มประกอบด้วยพฤติกรรม 3 ด้าน 6 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. พฤติกรรมการดูแลรักษาสิทธิส่วนรวม ได้แก่

1.1 การดูแลรักษาอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกันและเก็บอุปกรณ์เข้าที่เมื่อทำกิจกรรมเสร็จ

- 1.2 การใช้อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะอย่างประหยัด ทะนุถนอม

2. พฤติกรรมการรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองและการช่วยเหลือผู้อื่น ได้แก่

2.1 การปฏิบัติกิจกรรมที่ตนเองได้รับมอบหมาย

2.2 การช่วยเหลือหรืออาสาในการช่วยเพื่อนและครูทำกิจกรรมและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. พฤติกรรมการเคารพสิทธิของส่วนรวม ได้แก่

3.1 การไม่นำอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะในกลุ่มมาเป็นของตนเอง

3.2 การแบ่งปันผู้อื่นในการใช้อุปกรณ์ร่วมกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเพื่อส่งเสริมพฤติกรรม จิตสาธารณะสำหรับเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรม ระหว่างการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรมโดยภาพรวมของเด็กทั้งหมดมีพฤติกรรมจิตสาธารณะที่พัฒนาขึ้นตามลำดับ โดยหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเด็กทุกคนมีพฤติกรรมจิตสาธารณะอยู่ในระดับดีมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการศึกษา คือ

1. ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มควรพิจารณาการใช้เวลาในการทำกิจกรรมควรใช้เวลา 40 – 45 นาที เนื่องจากการจัดกิจกรรมมีขั้นตอนในการอธิบายการทำกิจกรรมอาจต้องใช้เวลาในการทำกิจกรรม หากชิ้นงานไม่สำเร็จอาจมีการยืดหยุ่นเวลาได้
2. ในการจัดกิจกรรมครูควรมีการเสริมแรงทางบวก โดยการกระตุ้น ให้คำชมเชยแก่เด็ก เพื่อเป็นแรงเสริมในการทำกิจกรรมเพื่อให้เด็กเกิดความสนใจ มีกำลังใจ ตั้งใจในการทำกิจกรรมเพิ่มขึ้น
3. ในการเลือกออกแบบกิจกรรมครูผู้สอนควรคำนึงถึงพัฒนาการตามวัยโดยเฉพาะเด็กที่อยู่ในช่วงอายุ 3-4 ซึ่งกล้ามเนื้อมือยังไม่แข็งแรงจึงอาจมีผลต่อการใช้เวลาในการทำกิจกรรมที่มีความซับซ้อน
4. ในการจัดกิจกรรมควรแบ่งสมาชิกในการทำกิจกรรมกลุ่มละ 4-5 คน เพื่อให้เด็กแต่ละคนมีหน้าที่ในการทำกิจกรรมอย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้พบว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มส่งผลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยสูงขึ้น จึงเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมสำหรับผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ผู้ศึกษาขอเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไปโดยแบ่งออกเป็นประเด็น ดังนี้

1. ในการส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น นอกจากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มแล้วอาจจะใช้กิจกรรมอื่นในการส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะสำหรับเด็กปฐมวัยได้ เช่น การจัดกิจกรรมที่มีสื่อ นิทาน เพลง กิจกรรมนันทนาการ ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับการส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะได้
2. ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มนี้นอกจากจะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะสำหรับเด็กปฐมวัย ยังสามารถที่จะนำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มไปใช้ส่งเสริมความสามารถ พฤติกรรม หรือทักษะด้านต่างๆสำหรับเด็กปฐมวัยได้ เช่น ความมีระเบียบวินัย ความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กนิษฐา นิทัศน์พัฒนา และคณะ.2541. **จิตสำนึกทางสังคมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา**

มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2540. **คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา** (อายุ 3 – 6).

กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2543. **จอมปราชญ์นักการศึกษา.** กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.

เกศินี นิสสัยเจริญ. 2527. **การสอนศิลปะสำหรับเด็กเล็ก.** เอกสารการอบรม ผ.ด.ด. รุ่น 2.

ขอนแก่น. คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. สำนักงาน. 2528. **การศึกษาสภาพอบรมในศูนย์เด็ก**

ปฐมวัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ชัยณรงค์ เจริญพานิชกุล. 2531. **พัฒนาเด็กด้วยศิลปะ.** กรุงเทพฯ: แปลนพับลิชชิง.

ประมวญ วรณปิตกุล. 2527. **จิตวิทยาสมองมนุษย์ (พรสวรรค์).** กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

ยุทธนา วรณปิตกุล. 2554. **สำนึกพลเมือง:ความเรียงว่าด้วยประชาชนบนเส้นทาง**

ประชาคม. กรุงเทพฯ: มูลนิธิการเรียนรู้และพัฒนาประชาคม.

บรรทม มณีโชติ. 2530. **การศึกษารูปแบบของข้อคำถามวัดลักษณะนิสัยด้วยความเสียสละ**

ชนิดข้อความและชนิดสถานการณ์ที่มีผลต่อคุณภาพของแบบทดสอบ. ปริญญาโท

กศม.,บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- หฤทัย อาจปฐุ. 25544. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการ
ดำเนินชีวิตและความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของ
นักศึกษาพยาบาลเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ พย.ม.,จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2528. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร. 2543. สำนักไทยที่พึงปรารถนา. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ
บูรณะชนบทแห่งประเทศไทยฯ.
วิรุณ ตั้งเจริญ. 2547. การรับรู้และจินตภาพ. กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2548. การใช้และการผลิตผลงานวิจัยทางจิตพฤติกรรมศาสตร์เพื่อ
ประโยชน์แก่สังคมไทย. ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมสำหรับคนไทย: อดีต ปัจจุบัน และอนาคต.
ในเอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการ (รุ่นที่ 1 ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน
คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
ลำไย บัวพิทักษ์. 2542. การใช้นิทานพื้นบ้านอีสานในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านกุดहुลิ่งและโรงเรียนบ้านโนนโพธิ์
จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
สมพงษ์ จิตระดับ. 2540. การคิดอย่างมีเหตุผลของเด็กปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะ
สร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

อโนชา ธีรธำรง. 2550. การใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ต่อการพัฒนา

ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย. ปรินิพนธ์ กศม., บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ

ทิตนา แหมมณี และคณะ. 2536. หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย.

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภรณ์ คุรุรัตน์. 2523. เด็กวัยเรียน เรียนรู้อะไร อย่างไร. นนทบุรี: โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์
หญิงปากเกร็ด.

จันทร์เพ็ญ สุภาพล. 2535. การศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทาน

ประกอบดนตรีและนิทานประกอบภาพ ควบคู่กับกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมช่วยเหลือ.

ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

เยาวพา เตชะคุปต์. 2528. กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนไตร์

หทัย อาจปฐ. 2544. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนิน

ชีวิตและความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของ

นักศึกษาพยาบาลเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ พย.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริณี อุปละ. 2541. การพัฒนาจิตสำนึกและความสามารถในการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

โดยใช้การสอนแบบโครงการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ประทีป จันจิ. 2540 . เอกสารประกอบการสอนวิชาการวิเคราะห์และการปรับพฤติกรรม.

กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มหาวิทยาลัยลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2527. **วรรณกรรมและลีลาคดีระดับปฐมวัยศึกษา.**

กรุงเทพฯ: บริษัทประชาชน จำกัด.

รัฐจวน อินทรกำแหง. 2528. **ประชาธิปไตยแบบธรรมมิกสังคมนิยม .**อาจารย์สาร. 16(6):

110 – 119.

วิทยากร เชียงกุล. 2521. **ปัญหาพื้นฐานของประเทศด้อยพัฒนา.** กรุงเทพฯ: ดวงกมล.

สมพงษ์ สิงหะพล. 2544. **ต้องสอนให้เกิดจิตสำนึกใหม่.**สมาจารย์. 13(27): 15 – 16.

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2544. **รายงานการวิจัยเรื่องการปลูกฝังเด็กปฐมวัยให้รักสิ่งแวดล้อม**

ด้วยแบบฝึกกิจกรรมการบ้านและการปฏิบัติจริง. กรุงเทพฯ: สาขาการศึกษาปฐมวัย

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุชาดา จักรพิสุทธิ. 2544. **จิตสำนึกสาธารณะ.** ศิลปวัฒนธรรม. 22(9) : 22 – 23.

วิรัตน์ คำศรีจันทร์. 2544. **จิตสำนึกพลเมืองในบริบทสังคมไทย.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์

ดุสิตบัณฑิต (ประชากรศึกษา) . กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ; สำนักงาน. 2531. **แผนการจัดประสบการณ์ชั้น**

อนุบาลปีที่ 2 เล่ม 1 . กรุงเทพฯ: กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา

แห่งชาติ.

สาลินี บุโรตม. 2523. **การสร้างแบบฝึกแบบวาดภาพเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์.**

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

องค์การ อินทร์มพรรย์ และคนอื่นๆ. 2526. **กิจกรรมสร้างเสริมลักษณะนิสัยเด็กปฐมวัยด้วย**

ศิลปะ. ในเอกสารการสอนชุดวิชาการสร้างเสริมลักษณะนิสัยเด็กระดับปฐมวัยศึกษา:

หน่วยที่ 6 . กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ผกา บุญเรือง. 2527. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียนชลบุรี. ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยา

การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.

ราศรี ทองสวัสดิ์. 2529. แนวคิดในการเตรียมความพร้อม รักลูก. (ฉบับที่ 39 เมษายน).

เลิศอนันนทะ. 2535. เทคนิควิธีสอนศิลปะเด็ก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

เลิศอนันนทะ. 2529. เทคนิควิธีสอนศิลปะเด็ก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

ศุภาวดี เกียรติสุนทร. 2531. การศึกษาการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนกับพฤติกรรมการ

ช่วยเหลือของเด็กปฐมวัย. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสาน

มิตร.

อุไรวรรณ คุ่มวงษ์. 2551. จิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริม

ประสบการณ์ เรื่อง ปัญหาสิ่งแวดล้อม ตามโครงการพระราชดำริ. ปรินูญานิพนธ์

กศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเพื่อส่งเสริมพฤติกรรม

จิตสาธารณะสำหรับเด็กปฐมวัย

ตัวอย่างแผนกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเพื่อส่งเสริมพฤติกรรม

จิตสาธารณะสำหรับเด็กปฐมวัย

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

เพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะสำหรับเด็กปฐมวัย

หลักการและเหตุผล

ในโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีต่างๆ ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาตนเองเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง และสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ ซึ่งกระแสการเร่งพัฒนา และสภาพเศรษฐกิจที่บีบรัด ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยให้เกิดการแข่งขัน มีค่านิยมทางวัตถุสูง เกิดการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองมากกว่าส่วนรวม ขาดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทำให้เกิดภาวะขาดสมดุลทั้งทางจิตใจและวัตถุ ดังนั้น ความสำคัญต่อส่วนรวม จึงลดน้อยลงทุกวันความสำคัญต่อส่วนรวมเป็นลักษณะหนึ่งของจิตสาธารณะ ซึ่งในปัจจุบันกำลังได้รับความสนใจอย่างยิ่ง เพราะจิตสาธารณะเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาจิตใจให้เจริญตามทันเทคโนโลยี จิตสาธารณะ คือ การแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม พร้อมทั้งจะเสียสละและอุทิศเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมีความปรารถนาที่จะช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม ด้วยความเต็มใจ โดยพิจารณาจากความรู้ ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงลักษณะดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นด้านการรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติ และทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการทำกิจกรรมเพื่อสังคม เข้าร่วมในเรื่องส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ด้านการรับรู้และตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และมีการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในสังคมร่วมกัน จะเห็นได้ว่าการพัฒนาจิตสาธารณะเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งต้องปลูกฝังหรือเสริมสร้าง ไว้ตั้งแต่ในวัยเด็ก เพื่อให้เขาได้รับประสบการณ์ที่เพียงพอเป็นพื้นฐานที่สามารถนำไปพัฒนาตนเอง การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม ได้มีความร่วมมือกัน การช่วยเหลือ แบ่งปันกัน ในการทำกิจกรรมร่วมการรักษาสิ่งของอุปกรณ์ของส่วนรวม รวมไปถึงการแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วย ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เด็ก ให้เกิดพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะตั้งแต่ระดับปฐมวัย อันจะส่งผลให้เด็กสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ในสังคม ได้อย่างมีความสุข เป็นบุคลากรที่ดีของครอบครัว สังคม และประเทศชาติต่อไป

จุดมุ่งหมายของการสอน

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะสำหรับเด็กปฐมวัย ประกอบด้วยพฤติกรรม 3 ด้าน 6 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. พฤติกรรมการดูแลรักษาสีทธิของส่วนรวม ได้แก่

1.1 การดูแลรักษาอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกันและเก็บอุปกรณ์เข้าที่เมื่อทำกิจกรรมเสร็จ

1.2 การใช้อุปกรณ์การทำกิจกรรมศิลปะอย่างอย่างประหยัด ทะนุถนอม

2. พฤติกรรมมารับผิดชอบหน้าที่ของตนเองและการช่วยเหลือผู้อื่น ได้แก่

2.1 การปฏิบัติกิจกรรมที่ตนเองได้รับมอบหมาย

2.2 การช่วยเหลือหรืออาสาในการช่วยเพื่อนและครูทำกิจกรรมและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. พฤติกรรมเคารพสิทธิของส่วนรวม ได้แก่

3.1 การไม่นำอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะในกลุ่มมาเป็นของตนเอง

3.2 การแบ่งปันผู้อื่นในการใช้อุปกรณ์ร่วมกัน

หลักการจัดกิจกรรม

1. เป็นกิจกรรมที่ให้เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม และสร้างชิ้นงานร่วมกัน เพื่อสร้างความร่วมมือ การยอมรับผู้อื่น ความรักผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองโดยไม่ละเมิดสิทธิหน้าที่ของผู้อื่น การแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2. เป็นกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาของกิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ของโรงเรียน

แนวการจัดกิจกรรม

การใช้แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะสำหรับเด็กปฐมวัยทั้ง 18 แผน โดยในแต่ละแผนจะสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยหิน ในระดับชั้นอนุบาล 1 ในแผนการจัดกิจกรรมจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ รูปแบบการจัด และการประเมินผลการเรียนรู้

กิจกรรมนี้จัดสัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ วันละ 1 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที ในช่วงเวลา 10.00 – 10.30 น.

บทบาทของเด็ก

1. เป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองตามความสามารถและจินตนาการของแต่ละบุคคลตามข้อตกลงของสมาชิกในกลุ่ม
2. ปฏิบัติตามข้อตกลงและปฏิบัติตามคำสั่งได้อย่างถูกต้อง
3. ทำกิจกรรมได้สำเร็จตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายและเสร็จตามเวลาที่กำหนด

บทบาทของครู

1. จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก
2. กระตุ้นให้เด็กเกิดพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ
3. อำนวยความสะดวกในเรื่องวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม
4. เป็นผู้สังเกตพฤติกรรมและทำการประเมินพฤติกรรมของเด็ก

ตารางกิจกรรม

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกสาธารณะสำหรับเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่	วัน – เวลาทำกิจกรรม	กิจกรรม
	วันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ เวลา 10.00 – 10.30 น.	การสังเกตพฤติกรรม ก่อนการทดลอง
1	วันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ เวลา 10.00 – 10.30 น.	หน่วยน้ำ - ป.ปลา สามัคคี - หนอนน้อยจากรังไข่ - พิมพ์ภาพสีน้ำ
2	วันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ เวลา 10.00 – 10.30 น.	หน่วยครอบครัวแสนสุข - หนังสือนิทาน (Bigbook) - ฉากนิทาน - บ้านของหนู
3	วันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ เวลา 10.00 – 10.30 น.	หน่วยไม้ดอกไม้ประดับ - กระถางดอกไม้ - พุ่มดอกทานตะวัน - กรอบรูปดอกไม้แสนสวย
4	วันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ เวลา 10.00 – 10.30 น.	หน่วยโลกสวยด้วยมือเรา - ไม้ไผ่ติ่มหรรษา - กล้องวิเศษ - ละเลงสีด้วยนิ้วมือ
5	วันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ เวลา 10.00 – 10.30 น.	หน่วยสัตว์น่ารัก - เปเปอร์มาเช่หน้าสัตว์ - ช.ช้างตัวโต - ซองใส่ของรูปสัตว์
6	วันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์	หน่วยยานพาหนะ

	เวลา 10.00 – 10.30 น.	- รถยนต์แสนสนุก - Jigsaw - พับ พับ มหาสนุก
	วันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ เวลา 10.00 – 10.30 น.	สังเกตพฤติกรรมพื้นฐาน ก่อนการทดลอง

การใช้แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะสำหรับเด็ก

ปฐมวัยทั้ง 18 แผน โดยในแต่ละแผนจะสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้าน ห้วยหิน ในระดับชั้นอนุบาล 1 ในแผนการจัดกิจกรรมจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับ จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ รูปแบบการจัด และการประเมินผลการเรียนรู้กิจกรรมนี้จัดสัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ วันละ 1 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที ในช่วงเวลา 10.00 – 10.30 น.

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะ

หน่วยน้ำ

ชั้นอนุบาลปีที่ 1 (อายุ 2 – 3 ปี) ระยะเวลาประมาณ 30 นาที

กิจกรรม ป. ปลาสามัคคี ชื่องิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กรู้จักการรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมาย
2. เพื่อให้เด็กรู้จักการช่วยเหลือและแบ่งปันอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกับผู้อื่น
3. เพื่อให้เด็กรู้จักการดูแลรักษาสิทธิของส่วนรวม
4. เพื่อให้เด็กรู้จักการประดิษฐ์ชิ้นงานจากวัสดุต่างๆตามจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์

สาระการเรียนรู้

สาระที่ควรรู้

1. น้ำเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่งสำหรับคน สัตว์ และพืช เป็นที่อยู่ของสัตว์น้ำอีกทั้งเป็นแหล่งอาหารให้แก่สัตว์ที่อาศัยในแหล่งน้ำนั้นอีกด้วย
2. การประดิษฐ์ปลาจากการพิมพ์ภาพสีน้ำด้วยมือเพื่อทำเกล็ดปลาให้สวยงามตามจินตนาการ

ประสบการณ์สำคัญ

1. การประสานความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือกับตา
2. การมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
3. การรู้จักการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มร่วมกับผู้อื่น

กิจกรรมและประสบการณ์

ชั้นนำ

- ครูและเด็กร่วมกันสนทนา ชักถาม ตอบคำถาม เกี่ยวกับประโยชน์ของแหล่งน้ำ

ชั้นสอน

1. ครูแบ่งกลุ่มเด็กออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน จำนวน 3 กลุ่ม

1.1 ครูและเด็กร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม ป.ปลาสามัคคีว่ามีอะไรบ้าง

1.2 ครูจัดเตรียมอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม ป.ปลาสามัคคี โดยแบ่งอุปกรณ์ให้เด็กแต่ละกลุ่ม กลุ่มละ 1 ชุด (แต่ละอุปกรณ์จะมีจำนวนจำกัด ซึ่งจะไม่ครบตามจำนวนสมาชิกในกลุ่มเพื่อให้เด็กแก้ปัญหาในการแบ่งอุปกรณ์ในการใช้งาน) โดยมีข้อตกลงร่วมกัน ดังนี้

- เด็กๆจะต้องใช้อุปกรณ์ที่มีอยู่อย่างประหยัดและทะนุถนอม
- เด็กๆต้องแบ่งปันอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมร่วมกันและไม่นำอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมมาเป็นของตนเอง
- ของอาสาสมัครของแต่ละกลุ่มเพื่อเป็นตัวแทนในการออกมารับอุปกรณ์และเก็บอุปกรณ์มาคืนครูหลังจากทำกิจกรรมเสร็จ

2. ครูอธิบายและสาธิตวิธีการทำกิจกรรม ป.ปลาสามัคคีให้เด็กๆฟังว่า

2.1 ให้เด็กๆ ใช้สีน้ำทาลงบนฝ่ามือของตนเองและวางทาบบนกระดาษที่เตรียมไว้ให้

คนละ 1 แผ่นเพื่อทำเป็นเกล็ดปลา

2.2 ให้เด็กๆ นำเกล็ดปลาที่พิมพ์ภาพสีน้ำด้วยฝ่ามือตากทิ้งไว้ให้แห้ง

2.3 นำเกล็ดปลาจากการพิมพ์ภาพด้วยฝ่ามือตามตัดรอยตามที่พิมพ์ภาพไว้

2.4 เกล็ดปลาที่ตัดเสร็จแล้วมาติดบนตัวปลาโดยให้เด็กๆแต่ละคนในกลุ่มนำเกล็ดปลามาติดรวมกันบนตัวปลาของแต่ละกลุ่มพร้อมช่วยกันตกแต่งปลาให้สวยงามตามจินตนาการ

ขั้นสรุป

1. ให้เด็กๆ แต่ละกลุ่มร่วมกันเสนอผลงานของกลุ่มตนเองและสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนๆ และครู
2. เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้เด็กๆ ช่วยกันจัดเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

สื่อการเรียนรู้

1. กระดาษ ขาว เทา (ตัดเป็นตัวปลาขนาดใหญ่เพื่อติดเกล็ดปลา
2. กระดาษ A 4 สำหรับรับพิมพ์ด้วยฝ่ามือ
- 3.สีน้ำ
- 4.ฟู่กัน
- 5.กาว
- 6.กรรไกร
- 7.สีเทียน

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมขณะเด็กปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
2. สังเกตวิธีการแก้ปัญหาในการใช้วัสดุอุปกรณ์และการแบ่งปันช่วยเหลือเพื่อนในการปฏิบัติกิจกรรม
3. สังเกตผลงานและการร่วมการนำเสนอผลงานของเด็ก

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะ

หน่วยครอบครัวแสนสุข

ชั้นอนุบาลปีที่ 1 (อายุ 2 – 3 ปี) ระยะเวลาประมาณ 30 นาที

กิจกรรม หนังสือนิทาน Bigbook ช่วงกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กรู้จักการรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมาย
2. เพื่อให้เด็กรู้จักการช่วยเหลือและแบ่งปันอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกับผู้อื่น
3. เพื่อให้เด็กรู้จักการดูแลรักษาสิทธิของส่วนรวมและเคารพสิทธิของส่วนรวม
4. เพื่อให้เด็กรู้จักการประดิษฐ์ชิ้นงานจากวัสดุต่างๆตามจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์

สาระการเรียนรู้

สาระที่ควรรู้

1. ในครอบครัวของเราประกอบด้วยสมาชิกของครอบครัวมากมาย เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง ลุง ป้า น้า อา ปู่ ย่า ตา ยาย ทุกคนในครอบครัวมีหน้าที่แตกต่างกันไปและมีกิจกรรมหลากหลายที่สามารถทำร่วมกันในครอบครัวได้

2. การทำหนังสือนิทาน Bigbook ให้เกิดประโยชน์และสวยงามตามจินตนาการ

ประสบการณ์สำคัญ

1. การประสานความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือกับตา
2. การมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
3. การรู้จักการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มร่วมกับผู้อื่น
4. รู้จักการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นขั้นตอน

กิจกรรมและประสบการณ์

ขั้นนำ

- ครูและเด็กร่วมกันสนทนา ชักถาม ตอบคำถาม เกี่ยวกับสมาชิกในครอบครัวว่ามีใครบ้าง และแต่ละครอบครัวทำกิจกรรมใดร่วมกันบ้าง

ขั้นสอน

1. ครูแบ่งกลุ่มเด็กออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน จำนวน 3 กลุ่ม

1.1 ครูและเด็กร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม หนังสือนิทาน Bigbook ว่ามีอะไรบ้าง

1.2 ครูจัดเตรียมอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม หนังสือนิทาน Bigbook โดยแบ่งอุปกรณ์ให้เด็กแต่ละกลุ่ม กลุ่มละ 1 ชุด (แต่ละอุปกรณ์จะมีจำนวนจำกัด ซึ่งจะไม่ครบตามจำนวนสมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้เด็กแก้ปัญหาในการแบ่งอุปกรณ์ในการใช้งาน) โดยมีข้อตกลงร่วมกัน ดังนี้

- เด็กๆจะต้องช่วยกันดูแลรักษาอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมเมื่อทำกิจกรรมเสร็จให้ช่วยกันเก็บอุปกรณ์เข้าที่

- เด็กๆจะต้องใช้อุปกรณ์ที่มีอยู่อย่างประหยัดและทะนุถนอม

- เด็กๆต้องแบ่งปันอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมร่วมกันและไม่นำอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมมาเป็นของตนเอง

- ของอาสาสมัครของแต่ละกลุ่มเพื่อเป็นตัวแทนในการออกมาจับอุปกรณ์และเก็บอุปกรณ์มาคืนครูหลังจากทำกิจกรรมเสร็จ

2. ครูอธิบายและสาธิตวิธีการทำกิจกรรม หนังสือนิทาน Bigbook ให้เด็กๆฟังว่า

2.1 ให้เด็กๆ แต่ละกลุ่มช่วยกันวางแผนวาดภาพตามจินตนาการร่วมกัน (โดยครูจะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแนะนำทางในการทำกิจกรรมอย่างใกล้ชิด)

2.2 ให้เด็กๆ แต่ละคนในกลุ่มวาดภาพตามที่วางแผนไว้

2.3 เมื่อแต่ละกลุ่มวาดภาพระบายสีเสร็จเรียบร้อยแล้วให้นำภาพที่วาดของแต่ละกลุ่มมารวมเป็นหนังสือนิทานเล่มเดียวกัน

2.4 ให้เด็กๆ ร่วมกันวาดภาพตกแต่งหน้าปกหนังสือนิทานร่วมกันให้สวยงามตามจินตนาการ

3. ให้เด็กๆ ร่วมกันแต่งชื่อเรื่องนิทานและเนื้อหาของนิทานที่ทำร่วมกัน

ขั้นสรุป

1. ให้เด็กๆ แต่ละกลุ่มร่วมกันเสนอผลงานของกลุ่มตนเองและสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนๆ และครู

2. เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้เด็กๆ ช่วยกันจัดเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

สื่อการเรียนรู้

1. กระดาษวาดภาพ A 4
2. สีเทียน
3. แม็กเย็บกระดาษ
4. เทปกาวย

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมขณะเด็กปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
2. สังเกตวิธีการแก้ปัญหาในการใช้วัสดุอุปกรณ์และการแบ่งปันช่วยเหลือเพื่อนในการปฏิบัติกิจกรรม
3. สังเกตผลงานและการร่วมการนำเสนอผลงานของเด็ก

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะ

หน่วยไม้ดอกไม้ประดับ

ชั้นอนุบาลปีที่ 1 (อายุ 2 – 3 ปี) ระยะเวลาประมาณ 30 นาที

กิจกรรม กระถางดอกไม้ ช่วงกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กรู้จักการรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมาย
2. เพื่อให้เด็กรู้จักการช่วยเหลือและแบ่งปันอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกับผู้อื่น
3. เพื่อให้เด็กรู้จักการดูแลรักษาสิทธิของส่วนรวม และเคารพสิทธิของส่วนรวม
4. เพื่อให้เด็กรู้จักการประดิษฐ์ชิ้นงานจากวัสดุต่างๆตามจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์

สาระการเรียนรู้

สาระที่ควรรู้

1. ไม้ดอกไม้ประดับมีหลายชนิดแต่ละชนิดมีลักษณะแตกต่างกันไปและมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันด้วยโดยจะมีชื่อเรียกตามรูปร่างลักษณะของแต่ละชนิด
2. การประดิษฐ์กระถางดอกไม้ให้เกิดประโยชน์และสวยงามตามจินตนาการ

ประสบการณ์สำคัญ

1. การประสานความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือกับตา
2. การมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
3. การรู้จักการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มร่วมกับผู้อื่น
4. รู้จักการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นขั้นตอน

กิจกรรมและประสบการณ์

ชั้นนำ

- ครูและเด็กร่วมกันสนทนา ชักถาม ตอบคำถาม เกี่ยวกับชื่อ ลักษณะของไม้ดอกไม้ประดับ ชนิดต่างๆ

ขั้นสอน

1. ครูแบ่งกลุ่มเด็กออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน จำนวน 3 กลุ่ม

1.1 ครูและเด็กร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม กระดาษดอกไม้ว่ามีอะไรบ้าง

1.2 ครูจัดเตรียมอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม กระดาษดอกไม้ โดยแบ่งอุปกรณ์ให้เด็กแต่ละกลุ่ม กลุ่มละ 1 ชุด (แต่ละอุปกรณ์จะมีจำนวนจำกัด ซึ่งจะไม่ครบตามจำนวนสมาชิกในกลุ่มเพื่อให้เด็กแก้ปัญหาในการแบ่งอุปกรณ์ในการใช้งาน) โดยมีข้อตกลงร่วมกัน ดังนี้

- เด็กๆจะต้องช่วยกันดูแลรักษาอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมเมื่อทำกิจกรรมเสร็จให้ช่วยกันเก็บอุปกรณ์เข้าที่

- เด็กๆจะต้องใช้อุปกรณ์ที่มีอยู่อย่างประหยัดและทะนุถนอม

- เด็กๆ ต้องแบ่งปันอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมร่วมกันและไม่นำอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมมาเป็นของตนเอง

- ของอาสาสมัครของแต่ละกลุ่มเพื่อเป็นตัวแทนในการออกมาจับอุปกรณ์และเก็บอุปกรณ์มาคืนครูหลังจากทำกิจกรรมเสร็จ

2. ครูอธิบายและสาธิตวิธีการทำกิจกรรม กระดาษต้นไม้ให้เด็กๆ ฟังว่า

2.1 ให้เด็กๆ แต่ละคนนึกกระดาษสีเป็นชิ้นเล็กๆ ปะติดลงบนรูปดอกไม้ของตนเอง (โดยครูจะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแนะนำทางในการทำกิจกรรมอย่างใกล้ชิด)

2.2 เมื่อเด็กปะกระดาษบนดอกไม้เสร็จแล้วให้เด็กๆนำไปติดกับก้านดอกไม้พร้อมตกแต่งด้วยใบไม้ให้สวยงาม

2.3 ให้เด็กๆ แต่ละกลุ่มช่วยกันตกแต่งกระดาษสำหรับปักดอกไม้ให้สวยงามตามจินตนาการ

2.4 เมื่อตกแต่งกระถางดอกไม้เสร็จแล้วให้เด็กๆแต่ละกลุ่มนำดอกไม้ที่ทำไว้มากำไว้ในกระถางให้สวยงาม

3. ให้เด็กๆร่วมกันแต่งชื่อเรื่องนิทานและเนื้อหาของนิทานที่ทำร่วมกัน

ขั้นสรุป

1. ให้เด็กๆแต่ละกลุ่มร่วมกันเสนอผลงานของกลุ่มตนเองและสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนๆ และครู
2. เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้เด็กๆช่วยกันจัดเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

สื่อการเรียนรู้

1. กระดาษ (ฉาบดอกไม้)
2. กระดาษสี
3. ก้านดอกไม้
4. กาว
5. กล่องกระดาษขนาดเล็ก
6. กระดาษสายรุ้ง

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมขณะเด็กปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
2. สังเกตวิธีการแก้ปัญหาในการใช้วัสดุอุปกรณ์และการแบ่งปันช่วยเหลือเพื่อนในการปฏิบัติกิจกรรม
3. สังเกตผลงานและการร่วมการนำเสนอผลงานของเด็ก

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะ

หน่วยโลกสวยด้วยมือเรา

ชั้นอนุบาลปีที่ 1 (อายุ 2 – 3 ปี) ระยะเวลาประมาณ 30 นาที

กิจกรรม ไม้ไอติมहरषา ช่วงกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กรู้จักการรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมาย
2. เพื่อให้เด็กรู้จักการช่วยเหลือและแบ่งปันอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกับผู้อื่น
3. เพื่อให้เด็กรู้จักการดูแลรักษาสิทธิของส่วนรวมและเคารพสิทธิของส่วนรวม
4. เพื่อให้เด็กรู้จักการประดิษฐ์ชิ้นงานจากวัสดุต่างๆตามจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์

สาระการเรียนรู้

สาระที่ควรรู้

1. เศษวัสดุเหลือใช้ต่างๆ เช่น ไม้ไอติมนั้นเราสามารถนำมาประดิษฐ์สิ่งต่างๆให้สวยงามได้เพื่อเป็นการช่วยลดขยะได้อีกวิธีหนึ่ง

2. การประดิษฐ์ไม้ไอติมहरषา ให้เกิดประโยชน์และสวยงามตามจินตนาการ **ประสบการณ์**

สำคัญ

1. การประสานความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือกับตา
2. การมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
3. การรู้จักการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มร่วมกับผู้อื่น
4. รู้จักการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นขั้นตอน

กิจกรรมและประสบการณ์

ขั้นนำ

- ครูและเด็กร่วมกันสนทนา ชักถาม ตอบคำถาม เกี่ยวกับลักษณะและประโยชน์ของไม้ไผ่ที่รับประทานเสร็จแล้ว

ขั้นสอน

1. ครูแบ่งกลุ่มเด็กออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน จำนวน 3 กลุ่ม

1.1 ครูและเด็กร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม ไม้ไผ่ติ่มหรรษา ว่ามีอะไรบ้าง

1.2 ครูจัดเตรียมอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม ไม้ไผ่ติ่มหรรษา โดยแบ่งอุปกรณ์ให้เด็กแต่ละกลุ่ม กลุ่มละ 1 ชุด (แต่ละอุปกรณ์จะมีจำนวนจำกัด ซึ่งจะไม่ครบตามจำนวนสมาชิกในกลุ่มเพื่อให้เด็กแก้ปัญหาในการแบ่งอุปกรณ์ในการใช้งาน) โดยมีข้อตกลงร่วมกัน ดังนี้

- เด็กๆจะต้องช่วยกันดูแลรักษาอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมเมื่อทำกิจกรรมเสร็จให้ช่วยกันเก็บอุปกรณ์เข้าที่

- เด็กๆจะต้องใช้อุปกรณ์ที่มีอยู่อย่างประหยัดและทะนุถนอม

- เด็กๆต้องแบ่งปันอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมร่วมกันและไม่นำอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมมาเป็นของตนเอง

- ของอาสาสมัครของแต่ละกลุ่มเพื่อเป็นตัวแทนในการออกมาจับอุปกรณ์และเก็บอุปกรณ์มาคืนครูหลังจากทำกิจกรรมเสร็จ

2. ครูอธิบายและสาธิตวิธีการทำกิจกรรม ไม้ไผ่ติ่มหรรษาให้เด็กๆฟังว่า

2.1 ให้เด็กๆ แต่ละกลุ่มช่วยกันออกแบบการประดิษฐ์ไม้ไผ่ติ่มเป็นรูปร่างต่างๆตามจินตนาการ (โดยครูจะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแนะนำทางในการทำกิจกรรมอย่างใกล้ชิด)

2.2 เมื่อออกแบบรูปร่างได้แล้วให้เด็กๆแต่ละคนในกลุ่มช่วยกันต่อไม้ไผ่ติ่มโดย หากาวยัดติดกัน

2.3 ให้เด็กๆแต่ละคนในกลุ่มช่วยกันตกแต่งไม้ไอติมหรรษาที่ทำเสร็จแล้วให้สวยงามด้วยการใช้สี
น้ำระบายบนไม้ไอติม

2.4 นำไม้ไอติมหรรษาดกแดดทิ้งไว้ให้แห้งพร้อมตกแต่งให้สวยงาม

ขั้นสรุป

1. ให้เด็กๆแต่ละกลุ่มร่วมกันเสนอผลงานของกลุ่มตนเองและสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
ร่วมกับเพื่อนๆ และครู
2. เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้เด็กๆช่วยกันจัดเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

สื่อการเรียนรู้

1. ไม้ไอติม
2. กาว
3. สีน้ำ
4. พู่กัน

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมขณะเด็กปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
2. สังเกตวิธีการแก้ปัญหาในการใช้วัสดุอุปกรณ์และการแบ่งปันช่วยเหลือเพื่อนในการปฏิบัติ
กิจกรรม
3. สังเกตผลงานและการร่วมการนำเสนอผลงานของเด็ก

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะ

หน่วยครอบครัวแสนสุข

ชั้นอนุบาลปีที่ 1 (อายุ 2 – 3 ปี) ระยะเวลาประมาณ 30 นาที

กิจกรรม หนังสือนิทาน Bigbook ช่วงกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กรู้จักการรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมาย
2. เพื่อให้เด็กรู้จักการช่วยเหลือและแบ่งปันอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกับผู้อื่น
3. เพื่อให้เด็กรู้จักการดูแลรักษาสิทธิของส่วนรวมและเคารพสิทธิของส่วนรวม
4. เพื่อให้เด็กรู้จักการประดิษฐ์ชิ้นงานจากวัสดุต่างๆตามจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์

สาระการเรียนรู้

สาระที่ควรรู้

1. ในครอบครัวของเราประกอบด้วยสมาชิกของครอบครัวมากมาย เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง ลุง ป้า น้า อา ปู่ ย่า ตา ยาย ทุกคนในครอบครัวมีหน้าที่แตกต่างกันไปและมีกิจกรรมหลากหลายที่สามารถทำร่วมกันในครอบครัวได้

2. การทำหนังสือนิทาน Bigbook ให้เกิดประโยชน์และสวยงามตามจินตนาการ

ประสบการณ์สำคัญ

1. การประสานความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือกับตา
2. การมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
3. การรู้จักการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มร่วมกับผู้อื่น
4. รู้จักการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นขั้นตอน

กิจกรรมและประสบการณ์

ขั้นนำ

- ครูและเด็กร่วมกันสนทนา ชักถาม ตอบคำถาม เกี่ยวกับสมาชิกในครอบครัวว่ามีใครบ้าง และแต่ละครอบครัวทำกิจกรรมใดร่วมกันบ้าง

ขั้นสอน

1. ครูแบ่งกลุ่มเด็กออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน จำนวน 3 กลุ่ม

1.1 ครูและเด็กร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม หนังสือนิทาน Bigbook ว่ามีอะไรบ้าง

1.2 ครูจัดเตรียมอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม หนังสือนิทาน Bigbook โดยแบ่งอุปกรณ์ให้เด็กแต่ละกลุ่ม กลุ่มละ 1 ชุด (แต่ละอุปกรณ์จะมีจำนวนจำกัด ซึ่งจะไม่ครบตามจำนวนสมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้เด็กแก้ปัญหาในการแบ่งอุปกรณ์ในการใช้งาน) โดยมีข้อตกลงร่วมกัน ดังนี้

- เด็กๆจะต้องช่วยกันดูแลรักษาอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมเมื่อทำกิจกรรมเสร็จให้ช่วยกันเก็บอุปกรณ์เข้าที่

- เด็กๆจะต้องใช้อุปกรณ์ที่มีอยู่อย่างประหยัดและทะนุถนอม

- เด็กๆต้องแบ่งปันอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมร่วมกันและไม่นำอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมมาเป็นของตนเอง

- ของอาสาสมัครของแต่ละกลุ่มเพื่อเป็นตัวแทนในการออกมารับอุปกรณ์และเก็บอุปกรณ์มาคืนครูหลังจากทำกิจกรรมเสร็จ

2. ครูอธิบายและสาธิตวิธีการทำกิจกรรม หนังสือนิทาน Bigbook ให้เด็กๆฟังว่า

2.1 ให้เด็กๆ แต่ละกลุ่มช่วยกันวางแผนวาดภาพตามจินตนาการร่วมกัน (โดยครูจะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแนะนำทางในการทำกิจกรรมอย่างใกล้ชิด)

2.2 ให้เด็กๆ แต่ละคนในกลุ่มวาดภาพตามที่วางแผนไว้

2.3 เมื่อแต่ละกลุ่มวาดภาพระบายสีเสร็จเรียบร้อยแล้วให้นำภาพที่วาดของแต่ละกลุ่มมารวมเป็นหนังสือนิทานเล่มเดียวกัน

2.4 ให้เด็กๆ ร่วมกันวาดภาพตกแต่งหน้าปกหนังสือนิทานร่วมกันให้สวยงามตามจินตนาการ

3. ให้เด็กๆ ร่วมกันแต่งชื่อเรื่องนิทานและเนื้อหาของนิทานที่ทำร่วมกัน

ขั้นสรุป

1. ให้เด็กๆ แต่ละกลุ่มร่วมกันเสนอผลงานของกลุ่มตนเองและสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนๆ และครู
2. เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้เด็กๆ ช่วยกันจัดเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

สื่อการเรียนรู้

1. กระดาษวาดภาพ A 4
2. สีเทียน
3. แม็กเย็บกระดาษ
4. เทปกาวย

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมขณะเด็กปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
2. สังเกตวิธีการแก้ปัญหาในการใช้วัสดุอุปกรณ์และการแบ่งปันช่วยเหลือเพื่อนในการปฏิบัติกิจกรรม
3. สังเกตผลงานและการร่วมการนำเสนอผลงานของเด็ก

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะ

หน่วยสัปดาห์น่ารัก

ชั้นอนุบาลปีที่ 1 (อายุ 2 – 3 ปี) ระยะเวลาประมาณ 30 นาที

กิจกรรม เปเปอร์มาเช่หน้าสัตว์ ช่วงกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กรู้จักการรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมาย
2. เพื่อให้เด็กรู้จักการช่วยเหลือและแบ่งปันอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกับผู้อื่น
3. เพื่อให้เด็กรู้จักการดูแลรักษาสีทึบของส่วนรวมและเคารพสิทธิของส่วนรวม
4. เพื่อให้เด็กรู้จักการประดิษฐ์ชิ้นงานจากวัสดุต่างๆตามจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์

สาระการเรียนรู้

สาระที่ควรรู้

1. สัตว์มีหลายชนิด มีชื่อเรียกและมีลักษณะที่แตกต่างกัน
2. การประดิษฐ์เปเปอร์มาเช่หน้าสัตว์ ให้เกิดประโยชน์และสวยงามตามจินตนาการ

ประสบการณ์สำคัญ

1. การประสานความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือกับตา
2. การมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
3. การรู้จักการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มร่วมกับผู้อื่น
4. รู้จักการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นขั้นตอน

กิจกรรมและประสบการณ์

ขั้นนำ

- ครูและเด็กร่วมกันสนทนา ชักถาม ตอบคำถาม เกี่ยวกับลักษณะและชื่อเรียกของสัตว์ชนิดต่างๆ

ขั้นสอน

1. ครูแบ่งกลุ่มเด็กออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน จำนวน 3 กลุ่ม

1.1 ครูและเด็กร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม เปเปอร์มาเช่หน้าสัตว์ ว่ามีอะไรบ้าง

1.2 ครูจัดเตรียมอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม เปเปอร์มาเช่หน้าสัตว์โดยแบ่งอุปกรณ์ให้เด็กแต่ละกลุ่ม กลุ่มละ 1 ชุด (แต่ละอุปกรณ์จะมีจำนวนจำกัด ซึ่งจะไม่ครบตามจำนวนสมาชิกในกลุ่มเพื่อให้เด็กแก้ปัญหาในการแบ่งอุปกรณ์ในการใช้งาน) โดยมีข้อตกลงร่วมกัน ดังนี้

- เด็กๆจะต้องช่วยกันดูแลรักษาอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมเมื่อทำกิจกรรมเสร็จให้ช่วยกันเก็บอุปกรณ์เข้าที่

- เด็กๆจะต้องใช้อุปกรณ์ที่มีอยู่อย่างประหยัดและทะนุถนอม

- เด็กๆต้องแบ่งปันอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมร่วมกันและไม่นำอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมมาเป็นของตนเอง

- ของอาสาสมัครของแต่ละกลุ่มเพื่อเป็นตัวแทนในการออกมารับอุปกรณ์และเก็บอุปกรณ์มาคืนครูหลังจากทำกิจกรรมเสร็จ

2. ครูอธิบายและสาธิตวิธีการทำกิจกรรม เปเปอร์มาเช่หน้าสัตว์ ให้เด็กๆฟังว่า

2.1 ให้เด็กๆ แต่ละกลุ่มช่วยกันเลือกสัตว์ชนิดที่จะประดิษฐ์เปเปอร์มาเช่ (โดยครูจะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแนะนำทางในการทำกิจกรรมอย่างใกล้ชิด)

2.2 เมื่อเลือกแล้วให้เด็กๆ แต่ละคนในกลุ่มช่วยกันฉีกกระดาษหนังสือพิมพ์เป็นชิ้นเล็กแช่น้ำทิ้งไว้

2.3 นำกระดาษที่แช่ทิ้งไว้มาขยำรวมรวมกับกาแล้วติดลงบนลูกโป่งที่ใช้สำหรับทำเป็นแบบหัวสัตว์

2.4 เมื่อติดกระดาษเสร็จแล้วทิ้งไว้ให้แห้งสนิทหลังจากนั้นเจาะลูกโป่งด้านในจะได้หัวสัตว์ที่ทำจากกระดาษ

2.5 ให้เด็กๆแต่ละคนในกลุ่มตกแต่งหน้าสัตว์ด้วยสีน้ำให้สวยงามตามจินตนาการร่วมกัน

2.6 หลังจากนั้นให้ตากทิ้งไว้จนแห้งสนิทตกแต่งต่อเติมใบหน้าด้วยสีเมจิกและกระดาษให้สวยงาม

ขั้นสรุป

1. ให้เด็กๆแต่ละกลุ่มร่วมกันเสนอผลงานของกลุ่มตนเองและสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนๆ และครู

2. เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้เด็กๆช่วยกันจัดเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

สื่อการเรียนรู้

1. กระดาษหนังสือพิมพ์
2. กา
3. น้ำเปล่า
4. ถังพลาสติก
5. สีน้ำ
6. พู่กัน
7. สีเมจิก
8. กระดาษสี
9. ลูกโป่ง

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมขณะเด็กปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
2. สังเกตวิธีการแก้ปัญหาในการใช้วัสดุอุปกรณ์และการแบ่งปันช่วยเหลือเพื่อนในการปฏิบัติกิจกรรม
3. สังเกตผลงานและการร่วมการนำเสนอผลงานของเด็ก

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะ

หน่วยยานพาหนะ

ชั้นอนุบาลปีที่ 1 (อายุ 2 – 3 ปี) ระยะเวลาประมาณ 30 นาที

กิจกรรม รถยนต์แสนสนุก ช่วงกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กรู้จักการรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมาย
2. เพื่อให้เด็กรู้จักการช่วยเหลือและแบ่งปันอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกับผู้อื่น
3. เพื่อให้เด็กรู้จักการดูแลรักษาสีทึบของส่วนรวมและเคารพสิทธิของส่วนรวม
4. เพื่อให้เด็กรู้จักการประดิษฐ์ชิ้นงานจากวัสดุต่างๆตามจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์

สาระการเรียนรู้

สาระที่ควรรู้

1. เด็กๆ สามารถเดินทางไปในสถานที่ต่างๆ ได้โดยยานพาหนะที่หลากหลาย เช่น เรือ เครื่องบิน รถยนต์และรถไฟ เป็นต้น
2. การประดิษฐ์รถยนต์แสนสนุกให้เกิดประโยชน์และสวยงามตามจินตนาการ

ประสบการณ์สำคัญ

1. การประสานความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อกับตา
2. การมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
3. การรู้จักการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มร่วมกับผู้อื่น
4. รู้จักการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นขั้นตอน

กิจกรรมและประสบการณ์

ขั้นนำ

- ครูและเด็กร่วมกันสนทนา ชักถาม ตอบคำถาม เกี่ยวกับลักษณะและต่างๆ ประโยชน์ของยานพาหนะต่างๆ

ขั้นสอน

1. ครูแบ่งกลุ่มเด็กออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน จำนวน 3 กลุ่ม

1.1 ครูและเด็กร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม รodynต์แสนสนุกกว่ามีอะไรบ้าง

1.2 ครูจัดเตรียมอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม รodynต์แสนสนุกโดยแบ่งอุปกรณ์ ให้เด็กแต่ละกลุ่ม กลุ่มละ 1 ชุด (แต่ละอุปกรณ์จะมีจำนวนจำกัด ซึ่งจะไม่ครบตามจำนวนสมาชิกในกลุ่มเพื่อให้เด็กแก้ปัญหาในการแบ่งอุปกรณ์ในการใช้งาน) โดยมีข้อตกลงร่วมกัน ดังนี้

- เด็กๆจะต้องช่วยกันดูแลรักษาอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมเมื่อทำกิจกรรมเสร็จให้ช่วยกันเก็บอุปกรณ์เข้าที่

- เด็กๆจะต้องใช้อุปกรณ์ที่มีอยู่อย่างประหยัดและทะนุถนอม

- เด็กๆต้องแบ่งปันอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมร่วมกันและไม่นำอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมมาเป็นของตนเอง

- ของอาสาสมัครของแต่ละกลุ่มเพื่อเป็นตัวแทนในการออกมาจับอุปกรณ์และเก็บอุปกรณ์มาคืนครูหลังจากทำกิจกรรมเสร็จ

2. ครูอธิบายและสาธิตวิธีการทำกิจกรรม รodynต์แสนสนุก ให้เด็กๆฟังว่า

2.1 ให้เด็กๆ แต่ละกลุ่มช่วยกันออกแบบสร้างรodynต์จากกล่องนมและวัสดุเหลือใช้ที่ครูเตรียมไว้ให้ (โดยครูจะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแนะนำทางในการทำกิจกรรมอย่างใกล้ชิด)

2.2 เมื่อออกแบบตามที่ตกลงภายในกลุ่มได้แล้วให้เด็กๆ ลงมือสร้างรodynต์จากวัสดุเหลือใช้ โดยการใช้กาวในการติดกล่องและวัสดุอื่น

2.3 ให้เด็กๆ ดัดล้อรถเข้ากับตัวรถ โดยใช้ไม้เสียบลูกชิ้นเป็นแกนล้อรถ และติดเชือกเข้ากับตัวรถเพื่อให้ใช้ลากรถได้

2.4 ให้เด็ก แต่ละคนในกลุ่มช่วยกันตกแต่งรถยนต์แสนสนุกให้สวยงามตามจินตนาการ

ขั้นสรุป

1. ให้เด็กๆ แต่ละกลุ่มร่วมกันเสนอผลงานของกลุ่มตนเองและสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนๆ และครู
2. เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้เด็กๆ ช่วยกันจัดเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

สื่อการเรียนรู้

1. ก่อ้งนม
2. ก่อ้งขนม
3. กาว
4. กระดาษสี
5. ไม้เสียบลูกชิ้น
6. ฝาก่อ้งนม
7. เชือก

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมขณะเด็กปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
2. สังเกตวิธีการแก้ปัญหาในการใช้วัสดุอุปกรณ์และการแบ่งปันช่วยเหลือเพื่อนในการปฏิบัติกิจกรรม
3. สังเกตผลงานและการร่วมการนำเสนอผลงานของเด็ก

ภาคผนวก ข

คู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรม

ศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรม

ศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

คู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ

คำชี้แจง แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะประกอบด้วย

1. พฤติกรรมการดูแลรักษาสีทึบของส่วยรวม 2 ข้อ
2. พฤติกรรมการรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองและการช่วยเหลือผู้อื่น 2 ข้อ
3. พฤติกรรมการเคารพสิทธิของส่วนรวม 2 ข้อ

กล่าวคือ

พฤติกรรมความมีจิตสาธารณะ หมายถึง พฤติกรรมทางจิตใจของบุคคลเกี่ยวกับการมองเห็นค่า หรือการให้คุณค่าแก่การมีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและสิ่งต่างๆ ที่เป็นสิ่งสาธารณะที่ไม่มิผู้ใดผู้หนึ่งเป็นเจ้าของ หรือเป็นสิ่งที่คนในสังคมเป็นเจ้าของร่วมกัน เป็นสิ่งที่สามารถสังเกตได้จากความรู้สึกนึกคิด หรือการกระทำที่แสดงออกในการสร้างประโยชน์เพื่อส่วนรวมโดยไม่ต้องมีการบังคับรับผิดชอบต่อสิ่งที่เป็นสาธารณะสมบัติ ทรัพยากรธรรมชาติ ทำกิจกรรมของส่วนรวมร่วมแก้ไข ปัญหา เพื่อการสร้างประโยชน์ ต่อสังคม และประเทศชาติ ประกอบด้วยพฤติกรรม 3 ด้วย 6 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. พฤติกรรมการดูแลรักษาสีทึบของส่วนรวม ได้แก่
 - 1.1 การดูแลรักษาอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกันและเก็บอุปกรณ์เข้าที่เมื่อทำกิจกรรมเสร็จ
 - 1.2 การใช้อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะอย่างประหยัด ทะนุถนอม
2. พฤติกรรมการรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองและการช่วยเหลือผู้อื่น ได้แก่
 - 2.1 การปฏิบัติกิจกรรมที่ตนเองได้รับมอบหมาย
 - 2.2 การช่วยเหลือหรืออาสาในการช่วยเพื่อนและครูทำกิจกรรมและอุปกรณ์เข้าที่
3. พฤติกรรมการเคารพสิทธิของส่วนรวม ได้แก่
 - 3.1 การไม่นำอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะในกลุ่มมาเป็นของตนเอง

3.2 การแบ่งปันผู้อื่นในการใช้อุปกรณ์ร่วมกัน

แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยเป็นการบันทึกทั้งในรูปแบบความถี่ (จำนวนครั้ง) และระดับคุณภาพของพฤติกรรม จัดเป็น 3 ระดับคะแนน คือ 1,2,3 ระยะเวลาที่ใช้ในการสังเกต การสังเกตแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 (ระยะเก็บข้อมูลพื้นฐาน) สังเกตพฤติกรรมความมีจิตสาธารณะในช่วงสัปดาห์แรกก่อนการทดลองในขณะที่เด็กทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม ในเวลา 10.00 – 10.30 น รวมสังเกตครั้งละ 30 นาที

ระยะที่ 2 (ระยะทดลอง) สังเกตพฤติกรรมความมีจิตสาธารณะในช่วงสัปดาห์ที่ 4- 5 ระหว่างการทดลองในขณะที่เด็กทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม ในเวลา 10.00 – 10.30 น.รวมสังเกตครั้งละ 30 นาที

ระยะที่ 3 (หลังการทดลอง) สังเกตพฤติกรรมความมีจิตสาธารณะในช่วงสัปดาห์หลังการทดลอง ในขณะที่เด็กทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม ในเวลา 10.00 – 10.30 น. รวมสังเกตครั้งละ 30 นาที

ข้อปฏิบัติในการสังเกต

- 1.เขียนชื่อผู้สังเกต ชื่อผู้ถูกสังเกต (นักเรียน) วัน เดือน ปี ที่ทำการสังเกต
2. ผู้ช่วยผู้วิจัย จำนวน 1 คน ทำการสังเกตพร้อมกันในช่วงเวลาเดียวกัน โดยสังเกตเด็กเป็นกลุ่มๆ ละ 6 คน

การบันทึกการสังเกต

เมื่อพฤติกรรมจิตสาธารณะตรงกับระดับคะแนนใด และ ช่วงพฤติกรรมความมีจิตสาธารณะตรงกับช่วงใดให้ใส่ระดับคะแนนในช่วงนั้น โดยทำการบันทึกดังนี้

ระดับคะแนน 1 บันทึกเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมความมีจิต สาธารณะได้บ้างเป็นบางครั้ง โดยต้องมีครู ให้การกระตุ้นและให้คะแนนนำตลอดเวลา

ระดับคะแนน 2 บันทึกเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมความมีจิตสาธารณะได้ โดยมีครูคอยกระตุ้นและให้คำแนะนำ

ระดับคะแนน 3 บันทึกเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมมีจิตสาธารณะได้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ

คำอธิบายเกณฑ์การให้คะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ

ที่	รายการ	เกณฑ์การประเมิน
1.	การดูแลรักษาสีทึบของส่วนรวม	
	1.1 การดูแลรักษาอุปกรณ์ ในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกันและ เก็บอุปกรณ์เข้าที่เมื่อทำกิจกรรมเสร็จ	1.หมายถึง เด็กไม่ช่วยดูแลรักษาอุปกรณ์ ไม่เก็บอุปกรณ์เข้าที่ 2.หมายถึง เด็กช่วยดูแลรักษาอุปกรณ์ เก็บอุปกรณ์เข้าที่โดยมีครูคอย กระตุ้น 3.หมายถึง เด็กสามารถช่วยดูแลรักษาอุปกรณ์ เก็บอุปกรณ์เข้าที่ได้ด้วยตนเอง
	1.2 การใช้อุปกรณ์ในการทำกิจกรรม ศิลปะอย่างประหยัด อนุรักษ์	1.หมายถึง เด็กใช้อุปกรณ์เกินความจำเป็น 2.หมายถึง เด็กช่วยดูแลรักษาอุปกรณ์ และใช้อุปกรณ์อย่างเหมาะสมโดยมีครูคอยกระตุ้น 3.หมายถึง เด็กช่วยดูแลรักษาอุปกรณ์ และใช้อุปกรณ์อย่างเหมาะสมได้ด้วยตนเอง
2.	การรับผิดชอบหน้าที่ของตนเอง และ การช่วยเหลือผู้อื่น	
	2.1 การปฏิบัติกิจกรรมที่ตนเองได้รับมอบหมาย	1.หมายถึง เด็กไม่สนใจในการปฏิบัติกิจกรรมของตนเอง 2.หมายถึง เด็กให้ความสนใจในการปฏิบัติกิจกรรมโดยมีครูคอยกระตุ้น 3.หมายถึง เด็กมีความสนใจในการปฏิบัติกิจกรรมของตนเองด้วยความตั้งใจ
	2.2 การช่วยเหลือหรืออาสาในการช่วยเหลือเพื่อนและครูทำกิจกรรมและเก็บอุปกรณ์เข้าที่	1.หมายถึง เด็กไม่ช่วยเหลือผู้อื่นในการปฏิบัติกิจกรรมและไม่เก็บอุปกรณ์เข้าที่ 2.หมายถึง เด็กให้ความช่วยเหลือผู้อื่นเก็บอุปกรณ์เข้าที่เมื่อใช้งานเสร็จโดยมีครูคอยกระตุ้น

		3.หมายถึง เด็กช่วยเหลือและอาสาผู้อื่นในการทำกิจกรรม และเก็บอุปกรณ์เข้าที่เมื่อใช้งานเสร็จด้วยความเต็มใจ
3.	การเคารพสิทธิของส่วนรวม	
	3.1 การไม่นำอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะในกลุ่มมาเป็นของตนเอง	1.หมายถึง เด็กไม่แบ่งอุปกรณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมให้ผู้อื่น และนำอุปกรณ์ไปใช้ตามลำพัง 2.หมายถึง เด็กไม่นำอุปกรณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมไปเป็นของตนเองหรือใช้อุปกรณ์ตามลำพังโดยมีครูคอยกระตุ้น 3.หมายถึง เด็กสามารถใช้อุปกรณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้โดยไม่นำอุปกรณ์ไปเป็นของตนเอง
	3.2 การแบ่งปันผู้อื่นในการใช้อุปกรณ์ร่วมกัน	1.หมายถึง เด็กไม่แบ่งอุปกรณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมให้ผู้อื่น 2.หมายถึง เด็กแบ่งอุปกรณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมให้ผู้อื่นโดยมีครูคอยกระตุ้น 3.หมายถึง เด็กมีน้ำใจในการแบ่งปันอุปกรณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมให้แก่ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัย

โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยหิน

สัปดาห์ที่.....ชื่อแผน.....วันที่สังเกต.....

ชื่อผู้สังเกต.....นามสกุล.....เป็นผู้สังเกตที่.....

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยตามรายละเอียดในหัวข้อต่าง ๆ แล้ว

บันทึกระดับ คะแนน 1,2,3 ลงในช่วงที่ตรงกับพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะนั้นๆ

คนที่	พฤติกรรมจิตสาธารณะ							
	การดูแลรักษาสิทธิของ ส่วนรวม		การรับผิดชอบหน้าที่ของ ตนเองและการช่วยเหลือ ผู้อื่น		การเคารพสิทธิ ของส่วนรวม			
	1.1 การดูแลรักษาอุปกรณ์ในการทำ กิจกรรมศิลปะร่วมกันและเก็บอุปกรณ์ เข้าที่เมื่อทำกิจกรรมเสร็จ	1.2 การใช้อุปกรณ์ในการทำกิจกรรม ศิลปะอย่างประหยัด ทะนุถนอม	2.1 การปฏิบัติกิจกรรมที่ตนเองได้รับ มอบหมาย	2.2 การช่วยเหลือหรืออาสาในการช่วย เพื่อนและครูทำกิจกรรมและเก็บอุปกรณ์ เข้าที่	3.1 การไม่นำอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม ศิลปะในกลุ่มมาเป็นของตนเอง	3.2 การแบ่งปันผู้อื่นในการใช้อุปกรณ์ ร่วมกัน		
							คะแนนรวม	แปลผลระดับ

หมายเหตุ : เกณฑ์การประเมิน

ระดับคะแนน 14 = 80 % ขึ้นไป อยู่ในเกณฑ์ ดีมาก หมายถึง เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะได้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ

ระดับคะแนน 12 - 13 = 60 - 80 % อยู่ในเกณฑ์ ดี หมายถึง เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะได้โดยมีครูคอยกระตุ้นและให้คำแนะนำ

ระดับคะแนน 11 = 60 % ขึ้นไป อยู่ในเกณฑ์ ควรส่งเสริม หมายถึง เด็กสามารถแสดงแสดงออกถึงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะได้บ้างเป็นบางครั้งโดยต้องมีครูคอยกระตุ้นและให้คำแนะนำตลอดเวลา

ภาคผนวก ค

ดัชนีความสอดคล้อง IOC

แบบประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง

ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มที่มีผลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่วงว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งการกำหนดคะแนนในการพิจารณา 3 ระดับดังนี้

+ 1 หมายถึง มีความสอดคล้องระหว่างกับวัตถุประสงค์การศึกษากับองค์ประกอบต่างๆในแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องระหว่างกับวัตถุประสงค์การศึกษากับองค์ประกอบต่างๆ ในแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

-1 หมายถึง ไม่มีความสอดคล้องระหว่างกับวัตถุประสงค์การศึกษากับองค์ประกอบต่างๆ ในแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็น			รวม	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1.การกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการกิจกรรมที่ส่งเสริมจิตสาธารณะโดยใช้ศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม					
1.1 การกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการกิจกรรมครบถ้วน ครอบคลุมความต้องการของการสอน	1	1	1	3	1
2. องค์ประกอบของแผนการจัดการกิจกรรมที่ส่งเสริมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยโดยกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม					
2.1 จุดประสงค์					
2.1.1 ส่งเสริมจิตสาธารณะ					
- การดูแลรักษาสีทึบของส่วนรวม					
- การรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองและการช่วยเหลือ					
- การเคารพสิทธิของส่วนรวม	1	1	1	3	1
2.2 สาระการเรียนรู้	0	1	1	2	.67
2.2.1 สาระที่ควรรู้มีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก					
2.2.2 ประสบการณ์สำคัญ ส่งเสริมให้เด็กเกิดการมีจิตสาธารณะ	1	1	0	2	.67

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็น			รวม	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
3.กิจกรรมและการฝึกปฏิบัติ 3.1 ขั้นต่างๆ ของกิจกรรมในขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป สามารถส่งเสริม - การดูแลรักษาสิทธิของส่วนรวม - การรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองและการช่วยเหลือ ผู้อื่น - การเคารพสิทธิของส่วนรวม	1	1	1	3	1
4. สื่อวัสดุอุปกรณ์ 4.1 สื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ชั้นประถมศึกษา ขึ้นงาม เป็นวัสดุที่สามารถหาได้ง่าย ราคา ไม่แพง (เศษ วัสดุเหลือใช้ต่างๆ)	1	1	1	3	1
4. การประเมินผล 5.1 วิธีการและเครื่องมือที่ใช้สามารถวัดและประเมิน ความมีจิตสาธารณะ	1	1	1	3	1

**แบบตรวจสอบความสอดคล้องของแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยในการทำ
กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม**

คำชี้แจง โปรดพิจารณาในแต่ละข้อคำถามว่าวัดได้ตรงรายการประเมินหรือไม่โดยทำเครื่องหมาย

✓ ลงในช่อง

+ 1 ตรงตามรายการประเมิน

0 ไม่แน่ใจว่าตรงตามรายการประเมิน

1 ไม่ตรงตามรายการประเมิน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ความสอดคล้อง			รวม	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1.	สาระสำคัญของแบบสังเกตมีความสมบูรณ์ครบองค์ประกอบ	1	1	1	3	1
2.	แบบสังเกตสอดคล้องกับจุดประสงค์ในการประเมินสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ	1	1	1	3	1
3.	แบบสังเกตเหมาะสมกับพัฒนาการและวัยของเด็ก	1	1	1	3	1
4.	มีเกณฑ์การประเมินที่แสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะ	0	1	1	2	.67

แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัย

โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยหิน

สัปดาห์ที่...1...ชื่อแผน...หน่วยนี้...วันที่สังเกต.....14 ธันวาคม 2561.....

ชื่อผู้สังเกต.....นางอุษา.....นามสกุล.....เพชรสีจา.....

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยตามรายละเอียดในหัวข้อต่าง ๆ แล้ว

บันทึกระดับ คะแนน 1,2,3 ลงในช่วงที่ตรงกับพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะนั้นๆ

คนที่	พฤติกรรมจิตสาธารณะ							
	การดูแลรักษาสิทธิของ ส่วนรวม		การรับผิดชอบต่อหน้าที่ของ ตนเองและการช่วยเหลือ ผู้อื่น		การเคารพสิทธิ ของส่วนรวม			
	1.1 การดูแลรักษาอุปกรณ์ในการ ทำกิจกรรมศิลปะร่วมกันและเก็บ อุปกรณ์เข้าที่เมื่อทำกิจกรรมเสร็จ	1.2 การใช้อุปกรณ์ในการทำ กิจกรรมศิลปะอย่างประหยัด เหมาะสม	2.1 การปฏิบัติตามกิจกรรมที่ตนเอง ได้รับมอบหมาย	2.2 การช่วยเหลือหรือรอคอยใน การช่วยเพื่อนและครูทำกิจกรรม และเก็บอุปกรณ์เข้าที่	3.1 การไม่รบกวนผู้อื่นในการทำ กิจกรรมศิลปะในกลุ่มมาเป็นของ	3.2 การแบ่งปันผู้อื่นในการใช้ อุปกรณ์ร่วมกัน		
							คะแนนรวม	แปลผลระดับ
1	/	/	/	/	/	/	6	ควรส่งเสริม
2	/	/	/	/	/	/	6	ควรส่งเสริม
3	/	/	/	/	/	/	6	ควรส่งเสริม
4	/	/	/	/	/	/	6	ควรส่งเสริม
5	/	/	/	/	/	/	6	ควรส่งเสริม
6	/	/	/	/	/	/	6	ควรส่งเสริม
7	/	/	/	/	/	/	6	ควรส่งเสริม
8	/	/	/	/	/	/	6	ควรส่งเสริม
9	/	/	/	/	/	/	6	ควรส่งเสริม
10	/	/	/	/	/	/	6	ควรส่งเสริม
11	/	/	/	/	/	/	6	ควรส่งเสริม
12	/	/	/	/	/	/	6	ควรส่งเสริม
13	/	/	/	/	/	/	6	ควรส่งเสริม
14	/	/	/	/	/	/	6	ควรส่งเสริม
15	/	/	/	/	/	/	6	ควรส่งเสริม

16	/	/	/	/	/	/	6	ควรส่งเสริม
17	/	/	/	/	/	/	6	ควรส่งเสริม
18	/	/	/	/	/	/	6	ควรส่งเสริม

หมายเหตุ : เกณฑ์การประเมิน

ระดับคะแนน 14 = 80 % ขึ้นไป อยู่ในเกณฑ์ ดีมาก หมายถึง เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะได้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ

ระดับคะแนน 12 - 13 = 60 - 80 % อยู่ในเกณฑ์ ดี หมายถึง เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะได้โดยมีครูคอยกระตุ้นและให้คำแนะนำ

ระดับคะแนน 11 = 60 % ขึ้นไป อยู่ในเกณฑ์ ควรส่งเสริม หมายถึง เด็กสามารถแสดงแสดงออกถึงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะได้บ้างเป็นบางครั้งโดยต้องมีครูคอยกระตุ้นและให้คำแนะนำตลอดเวลา

แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัย

โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยหิน

สัปดาห์ที่ 2 ชื่อแผน หน่วยครอบครัวแสนสุข วันที่สังเกต 21 ธันวาคม 2561

ชื่อผู้สังเกต นางอุษา นามสกุล เพชรเสีจ

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยตามรายละเอียดในหัวข้อต่าง ๆ แล้ว บันทึกระดับ คะแนน 1,2,3 ลงในช่วงที่ตรงกับพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะนั้นๆ

คนที่	พฤติกรรมจิตสาธารณะ						คะแนนรวม	แปลผลระดับ
	การดูแลรักษาสิทธิของส่วนรวม		การรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองและการช่วยเหลือผู้อื่น		การเคารพสิทธิของส่วนรวม			
	1.1 การดูแลรักษาอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกันและเก็บอุปกรณ์เข้าที่เมื่อทำกิจกรรมเสร็จ	1.2 การใช้อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะอย่างระมัดระวัง	2.1 การปฏิบัติตามกฎที่ตนเองได้รับอนุญาต	2.2 การช่วยเหลือหรือขอความช่วยเหลือเพื่อนและครูทำกิจกรรมและ	3.1 การไม่นำอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะไปเล่นอย่างอื่น	3.2 การแบ่งปันอุปกรณ์ให้ผู้อื่นใช้		
1	1	1	1	1	1	1	6	ควรส่งเสริม
2	1	1	1	1	1	1	6	ควรส่งเสริม
3	1	1	1	1	1	1	6	ควรส่งเสริม
4	1	1	1	1	1	1	6	ควรส่งเสริม
5	1	1	1	1	1	1	6	ควรส่งเสริม
6	1	1	2	1	1	1	7	ควรส่งเสริม
7	1	1	2	1	1	1	7	ควรส่งเสริม
8	1	1	2	1	1	1	7	ควรส่งเสริม
9	1	1	1	1	1	1	6	ควรส่งเสริม
10	1	1	1	1	1	1	6	ควรส่งเสริม
11	1	1	1	1	1	1	6	ควรส่งเสริม
12	1	1	1	1	1	1	6	ควรส่งเสริม
13	1	1	1	1	1	1	6	ควรส่งเสริม
14	1	1	1	1	1	1	6	ควรส่งเสริม
15	1	1	1	1	1	1	6	ควรส่งเสริม

16	1	1	1	1	1	1	6	ควรส่งเสริม
17	1	1	1	1	1	1	6	ควรส่งเสริม
18	1	1	1	1	1	1	6	ควรส่งเสริม

หมายเหตุ : เกณฑ์การประเมิน

ระดับคะแนน 14 = 80 % ขึ้นไป อยู่ในเกณฑ์ ดีมาก หมายถึง เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะได้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ

ระดับคะแนน 12 - 13 = 60 - 80 % อยู่ในเกณฑ์ ดี หมายถึง เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะได้โดยมีครูคอยกระตุ้นและให้คำแนะนำ

ระดับคะแนน 11 = 60 % ขึ้นไป อยู่ในเกณฑ์ ควรส่งเสริม หมายถึง เด็กสามารถแสดงแสดงออกถึงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะได้บ้างเป็นบางครั้งโดยต้องมีครูคอยกระตุ้นและให้คำแนะนำตลอดเวลา

แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัย
 โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม
 นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยหิน
 ลำดับที่.....3.....ชื่อแผน.....หน่วยไม้ดอกไม้ประดับ วันที่สังเกต.....28 ธันวาคม 2561.....

ชื่อผู้สังเกต.....นางอุษา.....นามสกุล.....เพชรลีจา.....

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยตามรายละเอียดในหัวข้อต่าง ๆ แล้ว
 บันทึกระดับ คะแนน 1,2,3 ลงในช่วงที่ตรงกับพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะนั้นๆ

คนที่	พฤติกรรมจิตสาธารณะ						คะแนนรวม	แปลผลระดับ
	การดูแลรักษาสิทธิของ ส่วนรวม		การรับผิดชอบหน้าที่ ของตนเองและการ ช่วยเหลือผู้อื่น		การเคารพสิทธิ ของส่วนรวม			
	1.1 การดูแลรักษาอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกันและเก็บอุปกรณ์เข้าที่เมื่อทำกิจกรรมเสร็จ	1.2 การใช้อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะอย่างประหยัด คุ้มค่า	2.1 การปฏิบัติตามกฎที่ตนเองได้รับมอบหมาย	2.2 การช่วยเหลือหรือสาธิตในการช่วยเหลือ และครูทำกิจกรรมและเก็บอุปกรณ์เข้าที่	3.1 การไม่อุปการะในการทำกิจกรรมศิลปะในกลุ่มเป็นของตนเอง	3.2 การแบ่งปันชิ้นงานในการใช้การร่วมกัน		
1	3	2	3	2	3	3	16	ดีมาก
2	3	2	3	2	3	3	16	ดีมาก
3	3	2	3	2	2	3	15	ดีมาก
4	3	2	2	2	2	2	13	ดี
5	3	2	2	2	2	2	13	ดี
6	3	2	3	3	3	3	17	ดีมาก
7	3	3	3	3	3	3	17	ดีมาก
8	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
9	3	3	3	2	3	3	15	ดีมาก
10	3	3	3	2	3	3	16	ดีมาก
11	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก

12	3	2	3	2	2	3	15	ดีมาก
13	3	2	2	3	3	3	16	ดีมาก
14	2	3	2	2	2	2	12	ดี
15	3	2	3	3	3	3	17	ดีมาก
16	3	3	2	2	3	3	16	ดีมาก
17	2	3	3	3	3	3	17	ดีมาก
18	2	3	3	2	3	2	15	ดีมาก

หมายเหตุ : เกณฑ์การประเมิน

ระดับคะแนน 14 = 80 % ขึ้นไป อยู่ในเกณฑ์ ดีมาก หมายถึง เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมการมี
จิตสาธารณะได้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ

ระดับคะแนน 12 - 13 = 60 - 80 % อยู่ในเกณฑ์ ดี หมายถึง เด็กสามารถแสดง
พฤติกรรมการมีจิตสาธารณะได้โดยมีครูคอยกระตุ้นและให้คำแนะนำ

ระดับคะแนน 11 = 60 % ขึ้นไป อยู่ในเกณฑ์ ควรส่งเสริม หมายถึง เด็กสามารถแสดง
แสดงออกถึงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะได้บ้างเป็นบางครั้งโดยต้องมีครูคอย
กระตุ้นและให้คำแนะนำตลอดเวลา

แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัย
 โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม
 นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยหิน
 สัปดาห์ที่.....4.....ชื่อแผน..หน่วยโลกสวยด้วยมือเรา วันที่สังเกต.....4 มกราคม...2562.....

ชื่อผู้สังเกต.....นางอุษา.....นามสกุล.....เพชรสีจา.....

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยตามรายละเอียดในหัวข้อต่าง ๆ แล้ว
 บันทึกระดับ คะแนน 1,2,3 ลงในช่วงที่ตรงกับพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะนั้นๆ

คนที่	พฤติกรรมจิตสาธารณะ						คะแนนรวม	แปลผลระดับ
	การดูแลรักษาสิทธิของ ส่วนรวม		การรับผิดชอบหน้าที่ ของตนเองและการ ช่วยเหลือผู้อื่น		การเคารพสิทธิ ของส่วนรวม			
	1.1 การดูแลรักษาอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกันและเก็บอุปกรณ์เข้าที่เมื่อทำกิจกรรมเสร็จ	1.2 การใช้อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะอย่างประหยัด ประหยัด	2.1 การปฏิบัติตามกติกาตนเองได้รับมอบหมาย	2.2 การช่วยเหลือหรือรายงานการช่วยเหลือเพื่อนและครูทำกิจกรรมและเก็บอุปกรณ์เข้าที่	3.1 การไม่นำอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะไปกลุ่มอื่นของตนเอง	3.2 การแบ่งปันผู้อื่นในการใช้อุปกรณ์ร่วมกัน		
1	3	2	3	2	3	3	16	ดีมาก
2	3	2	3	2	3	3	16	ดีมาก
3	3	2	3	2	2	3	15	ดีมาก
4	3	1	2	2	2	2	13	ดี
5	3	2	2	2	2	2	13	ดี
6	3	2	2	3	3	3	16	ดีมาก
7	3	2	3	3	3	3	18	ดีมาก
8	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
9	2	3	3	2	3	3	16	ดีมาก
10	3	3	3	2	3	3	17	ดีมาก
11	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก

12	3	2	3	2	2	3	15	ดีมาก
13	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
14	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
15	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
16	3	3	3	2	3	3	17	ดีมาก
17	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
18	2	3	3	2	3	3	16	ดีมาก

หมายเหตุ : เกณฑ์การประเมิน

ระดับคะแนน 14 = 80 % ขึ้นไป อยู่ในเกณฑ์ ดีมาก หมายถึง เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมการมี
 จิตสาธารณะได้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ

ระดับคะแนน 12 - 13 = 60 - 80 % อยู่ในเกณฑ์ ดี หมายถึง เด็กสามารถแสดง
 พฤติกรรมการมีจิตสาธารณะได้โดยมีครูคอยกระตุ้นและให้คำแนะนำ

ระดับคะแนน 11 = 60 % ขึ้นไป อยู่ในเกณฑ์ ควรส่งเสริม หมายถึง เด็กสามารถแสดง
 แสดงออกถึงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะได้บ้างเป็นบางครั้งโดยต้องมีครูคอย
 กระตุ้นและให้คำแนะนำตลอดเวลา

แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัย
 โดยการจัดกิจกรรมคือประสบการณ์แบบกลุ่ม
 นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยหิน

ที่ปทุมธานี 5 ชื่อแผน หน่วยสังคมบ้านรัก วันที่สังเกต 11 มกราคม 2562

ชื่อผู้สังเกต นางอุษา นามสกุล เพชรสีดา

หัวข้อเรื่อง สังเกตพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยตามรายละเอียดในหัวข้อต่าง ๆ แล้ว
 บันทึกในระดับ คะแนน 1,2,3 ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะนั้นๆ

คนที่	พฤติกรรมจิตสาธารณะ						คะแนนรวม	แปลผลระดับ
	การดูแลรักษาสิทธิของ ส่วนรวม		การรับผิดชอบหน้าที่ ของตนเองและการ ช่วยเหลือผู้อื่น		การเคารพสิทธิ ของส่วนรวม			
	1.1 การดูแลรักษาพฤติกรรมในการใช้ของ ใช้ร่วมกันและแบ่งปันกับผู้อื่นได้ทำ กิจกรรมเสร็จ	1.2 การใช้ของร่วมกันในการใช้กิจกรรมที่สลับอย่าง ประสัต์ พหุคูณ	2.1 การปฏิบัติกิจกรรมที่ตนเองได้รับมอบหมาย	2.2 การช่วยเหลือหรือช่วยในการช่วยเหลือ และรู้ใช้กิจกรรมและแก้ปัญหาประจำที่	3.1 การไม่ทำผิดในการทำกิจกรรมสิ่งไม่ กลุ่มแก่ของตนเอง	3.2 การแบ่งปันผู้อื่นในการใช้ของร่วมกัน		
1	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
2	3	2	3	2	2	3	15	ดีมาก
3	3	2	3	2	3	3	16	ดีมาก
4	3	3	3	3	2	3	17	ดีมาก
5	3	3	3	2	2	3	16	ดีมาก
6	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
7	3	3	3	3	3	2	17	ดีมาก
8	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
9	3	3	3	2	3	3	17	ดีมาก
10	3	3	3	2	2	3	16	ดีมาก
11	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก

12	3	2	3	2	3	3	16	ดีมาก
13	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
14	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
15	3	2	3	3	3	3	17	ดีมาก
16	3	2	3	3	2	3	16	ดีมาก
17	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
18	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก

หมายเหตุ : เกณฑ์การประเมิน

ระดับคะแนน 14 = 80 % ขึ้นไป อยู่ในเกณฑ์ ดีมาก หมายถึง เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะได้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ

ระดับคะแนน 12 - 13 = 60 - 80 % อยู่ในเกณฑ์ ดี หมายถึง เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะได้โดยมีครูคอยกระตุ้นและให้คำแนะนำ

ระดับคะแนน 11 = 60 % ขึ้นไป อยู่ในเกณฑ์ ควรส่งเสริม หมายถึง เด็กสามารถแสดงแสดงออกถึงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะได้บ้างเป็นบางครั้งโดยต้องมีครูคอยกระตุ้นและให้คำแนะนำตลอดเวลา

แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัย

โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยหิน

สัปดาห์ที่.....6.....ชื่อแผน.....หน่วยยานพาหนะ.....วันที่สังเกต.....18.....มกราคม.....2562.....

ชื่อผู้สังเกต.....นางอุษา.....นามสกุล.....เพชรสีจา.....

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยตามรายละเอียดในหัวข้อต่าง ๆ แล้ว

บันทึกคะแนน คะแนน 1,2,3 ลงในช่วงที่ตรงกับพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะนั้นๆ

คนที่	พฤติกรรมจิตสาธารณะ						คะแนนรวม	แปลผลระดับ
	การดูแลรักษาสิทธิของ ส่วนรวม		การรับผิดชอบหน้าที่ ของตนเองและการ ช่วยเหลือผู้อื่น		การเคารพสิทธิ ของส่วนรวม			
	1.1 การดูแลรักษาอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม ศิลปะร่วมกันและเก็บอุปกรณ์เข้าที่มีค่า กิจกรรมเสร็จ	1.2 การใช้อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะอย่าง ประหยัด คุ้มค่า	2.1 การปฏิบัติตามกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย	2.2 การช่วยเหลือหรืออาสาในการช่วยเหลือ และครูทำกิจกรรมและเก็บอุปกรณ์เข้าที่	3.1 การไม่ถูกรบกวนในการทำกิจกรรมศิลปะใน กลุ่มเป็นของตนเอง	3.2 การแบ่งปันผู้อื่นในการใช้อุปกรณ์ร่วมกัน		
1	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
2	3	2	3	2	3	3	16	ดีมาก
3	3	2	3	2	3	3	16	ดีมาก
4	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
5	3	3	3	2	3	3	17	ดีมาก
6	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
7	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
8	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
9	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
10	3	3	3	2	3	3	17	ดีมาก
11	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
12	3	2	3	2	3	3	16	ดีมาก

13	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
14	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
15	3	2	3	3	3	3	17	ดีมาก
16	3	2	3	3	2	3	16	ดีมาก
17	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก
18	3	3	3	3	3	3	18	ดีมาก

หมายเหตุ : เกณฑ์การประเมิน

ระดับคะแนน 14 = 80 % ขึ้นไป อยู่ในเกณฑ์ ดีมาก หมายถึง เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะได้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ

ระดับคะแนน 12 - 13 = 60 - 80 % อยู่ในเกณฑ์ ดี หมายถึง เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะได้โดยมีครูคอยกระตุ้นและให้คำแนะนำ

ระดับคะแนน 11 = 60 % ขึ้นไป อยู่ในเกณฑ์ ควรส่งเสริม หมายถึง เด็กสามารถแสดงแสดงออกถึงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะได้บ้างเป็นบางครั้งโดยต้องมีครูคอยกระตุ้นและให้คำแนะนำตลอดเวลา

ภาคผนวก ง

ภาพกิจกรรม

ขั้นตอนสู่กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม โดยการพูดคุยสนทนาระหว่างครูและเด็กนักเรียน

ขั้นตอนกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มโดยการอธิบาย สาธิตวิธีการทำผลงานศิลปะและ
ข้อตกลงในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน

ขั้นสรุปกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มโดยการร่วมกันแสดงผลงาน แสดงความคิดเห็นในผลงานของสมาชิกในกลุ่ม

ผลงานจากการทำกิจกรรมไม้ไอติมहरखा และ ป.ปลา สามัคคี

ผลงานจากการทำกิจกรรม กระดาษต้นไม้

การปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มในการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

ภาพการช่วยเหลือกันในการเก็บอุปกรณ์เข้าที่เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จ